॥ श्री स्तम्भनपार्श्वनाथाय नम ॥

श्री खरतरगच्छालङ्कार-वर्द्धमानसूरि-विरचित-आचारदिनकर-ग्रन्थान्तर्गत-चतुर्णिकायदेव-प्रतिष्ठाविध्यनुसारेण

श्री घण्टाकर्ण प्रतिष्ठाविधिः

सङ्कलनकर्ता-

जैनाचार्य स्व० जिनकृपाचन्द्रसूरिशिष्य पाठक पदालङ्कृत स्व० सुखसागरगणिवर्य-शिष्य-

मुनि मङ्गलसागर

अनेक नगरनिवासी सज्जनोंकी ओरसे प्रदत्त द्रव्यसहायद्वारा प्रकाशित

प्रकाशक — श्री जिनदत्तसूरि ज्ञान भण्डार मु० सुरत

वि० स० २०२५ सप्रेम उपहार प्रति ५००

०-५० नये पैसे पोस्टके स्टाम्पस भेजनेसे यह प्रत भेट दी जायगी

ग्रंथ सहायक सज्जनों की शुभ नामावली

४००) केशरिया एण्ड कंपनी, हस्ते श्री जयन्तीलालभाई भणशाली, कलकत्ता.

३००) शेठ मेघराजजी बगतावरमलजी, हस्ते सुश्री वसंतीबाई, महासमुंद.

२५०) शाह पूनमचंदभाई गुलाबचंदभाई मिलापचंदभाई, मद्रास,

२५०) स्व० गोविंदचंदजी सा० भूरा स्मरणार्थ, हस्ते श्री विनयचंदजी और श्री मोतीचंदजी भूरा, कलकत्ता,

२५०) सेठ श्री सूरजमलजी मानकचदजो सा० सावणसूखा, रायपुर (मध्यप्रदेश)

१००) श्री नवीनचंद्रभाई हीराचंदभाई झवेरी, मुंबई,

प्रकाशकः–
जिनदत्तसूरिज्ञानभण्डार
शीतलवाडी (उपाश्रय)
ठि० गोपिपुरा मु० सुरत

मुद्रकः–
अमरचंद बेचरदास महेता
श्री बहादुरसिंहजी प्रि. प्रेस.
पालीताणा (सौराष्ट्र)

नि वे द न

पुरातन जनभाण्डारोंके निरीक्षणसे विदित होता है कि श्री घण्टाकर्ण महावीरकी मान्यता जैन समाजमे बहुत कालसे चली आ रही है, विविधकार्यसाधक घण्टाकर्णकल्प, तत्सम्बद्ध यत्र, चित्र और पट्ट प्रभुत परिमाणमे प्राप्त हैं, परन्तु इनके बावजुद भी घण्टाकर्णकी सर्वांगपूर्ण प्रतिष्ठाविधिका अभाव था, यद्यपि इसकी सामग्री तो अन्यान्य ग्रन्थोंमे बिखरी पडी थी जिससे सामान्य प्रतिष्ठाकारकके लिए एक समस्या हो गई थी, परमपूज्य गुरुवर्यश्रीकी इच्छा थी कि इसकी व्यवस्थित प्रतिष्ठाविधि प्रकाशित की जाय, तदनुसार खरतरगच्छालकार आचार्य श्री जिनवर्द्धमानसूरीश्वरजी महाराज रचित आचारदिनकर के आधार पर प्रस्तुत प्रतिष्ठाविधिका सकलन किया गया है, साथ ही अर्हन्महापूजन श्री शान्ति कमहापूजनकीविधि का भी समावेश है, जो आचार्य श्री जिनवर्द्धमानसूरिजी की रचना है,

इस सकलनमे पूज्य आचार्य श्री नन्दनसूरिजी महाराज सा० ने औदार्यपूर्ण सहयोग दिया है तदर्थ मैं उनका आभारी हूँ, जिन-जिन महानुभावोने इसके प्रकाशनमे आर्थिक योग दिया है वे भी धन्यवादके पात्र है,

प्रतिष्ठाविधि सकलनमें पूरी सावधानी तो बरती गई है तथापि किसी भी प्रकारकी स्खलना दृष्टिगत हो तो हस क्षीर न्यायानुसार सारतत्त्व ग्रहण करें और सकलनकारको सूचित करें,

वि० स० २०२५ वैशाख पूर्णिमा
सोहनबाई बिल्डींग
पालीताना (सोराष्ट्र)

स्व० उपाध्याय सुखसागरजी महाराज
शिष्य
मुनि मगलसागर

ધૂપ અંગેનો શ્લોકઃ—

ऊर्ध्वाधोभूमिवासित्रिदशदनुसुतक्ष्मास्पृशां घ्राणहर्ष—
प्रौढिप्राप्तप्रकर्षक्षितिरुहरसजः क्षीणपापावगाहः ।
धूपोऽकूपारकल्पप्रभवमृतिजराकष्ट—विस्पष्टदुष्ट—
स्फूर्जत्संसारपाराधिगममतिधियां विश्वभर्तुः करोतु ॥ १ ॥

॥ श्री स्तम्भनपार्श्वनाथाय नमः ॥

श्रीखरतरगच्छालंकार–वर्धमानसूरि–विरचित–आचारदिनकरग्रन्थान्तर्गत–

चतुर्णिकायदेवप्रतिष्ठाविध्यनुसारेण–

॥ घण्टाकर्ण–प्रतिष्ठा–विधिः ॥

ह्रीँकारध्यानध्यातारं, धर्मानुष्ठानकारकम् ।
मां श्रुतज्ञानदातारं, वन्दे गुरुमहर्निशम् ॥१॥

॥ जिनार्चनविधिः ॥

पूर्वं शुभदिने, शुभनक्षत्रे, शुभलग्ने प्रतिष्ठा-विधिमारभेत-तत्र प्रथमं क्षेत्रशुद्धिकरणम् । वेदिस्थापनादिविधिस्तु आचारदिनकरग्रन्थादवसेयः । ततो जिनार्चनविधिरर्हत्कल्पकथनानुसारेण प्रोच्यते । स यथा—

श्राद्धः केवलदृढसम्यक्त्वधारी प्राप्तगुरूपदेशः सर्वांगसुस्नातः सदशाव्यंगश्वेतवस्त्रभरः कंकणमुद्रांकितकरो बद्ध-धम्मिल्लः शुचिपरिधानः कृतोत्तरासंगः स्ववर्णानुसारेण (स्वलक्ष्म्यनुसारेण) जिनोपवीतोत्तरीयोत्तरासंगभृत् कृत-मुखकोशोऽनन्यचित्तो जिनालये चैत्ये वा एकान्ते जिनार्चनं कुर्यात् ॥

प्रथमं स्नात्रपीठे श्रीशान्तिनाथप्रतिमां स्थापयेत् । तत्प्रतिमाया अलाभेऽन्यजिनप्रतिमायामपि श्रीशान्तिनाथप्रतिमां कल्पयेत् तन्मन्त्रो यथा—

ॐ नमोऽर्हद्भ्यस्तीर्थंकरेभ्यः श्रीशान्तिनाथेभ्यो जिनेभ्योऽनाद्यन्तेभ्यः समबलेभ्यः समकृत्येभ्यः समप्रभावेभ्यः समकेवलेभ्यः समतत्त्वोपदेशेभ्यः समपूजनेभ्यः समकल्पनेभ्यः श्रीशान्तिनाथभगवान् (सममस्त्वत्र तीर्थंकरनाम) पञ्चदशकर्मभूमिभवस्तीर्थंकरो योऽत्राराध्यते सोऽत्र प्रतिमायां सन्निहितोऽस्तु स्वाहा ॥ अनेन मन्त्रेण जिनप्रतिमायां यस्य तीर्थंकरस्य कल्पना विधीयते स तीर्थंकरः प्रतिमायां पूजितो भवति ॥ अत एव वासक्षेपेण अन्यप्रतिमायां शान्तिजिनकल्पना ॥

तदनन्तरं पूर्वमर्हत्कल्पविधिना पूर्णां जिनार्चनपूजां विदध्यात् ॥

॥ वज्रपञ्जरस्तोत्रम् ॥

ॐ परमेष्ठिनमस्कारं, सार नवपदात्मकम् । आत्मरक्षाकर वज्र-पञ्जराभं स्मराम्यहम् ॥ १ ॥
ॐ नमो अरिहंताणं, शिरस्क शिरसि स्थितम् । ॐ नमो सव्वसिद्धाण, मुखे मुखपट वरम ॥ २ ॥
ॐ नमो आयरियाण, अगरक्षातिशायिनी । ॐ नमो उवज्झायाण, आयुधं हस्तयोर्दृढम् ॥ ३ ॥
ॐ नमो लोए सव्वसाहूणं, मोचके पादयो शुभे । एसो पंचनमुक्कारो. शिला वज्रमयी तले ॥ ४ ॥
सव्वपावप्पणासणो, वप्रो वज्रमयो बहिः । मंगलाणं च सव्वेसिं, खादिरांगारखातिका ॥ ५ ॥
स्वाहांतं च पदं ज्ञेयं, पढम हवइ मंगल । वप्रोपरि वज्रमयं, पिधानं देहरक्षणे ॥ ६ ॥
महाप्रभावा रक्षेयं, क्षुद्रोपद्रवनाशिनी । परमेष्ठिपदोद्भूता, कथिता पूर्वसूरिभि ॥ ७ ॥
यश्चैनां कुरुते रक्षां, परमेष्ठिपदै सदा । तस्य न स्याद् भय व्याधि-राधिश्चापि कदाचन ॥ ८ ॥

एव वज्रपञ्जरकवचादिमन्त्रेण शरीररक्षामात्मरक्षां च प्रथम विदध्यात् । तदनु च जलपुष्पपत्राक्षतफलधूपवह्नि-दीपगन्धादीनां सर्वेषां पूजोपकरणानां निरवद्यताकरणम् ॥ तन्मन्त्राश्चेमे-जलमन्त्र —

ॐ आपोऽप्काया एकेन्द्रिया जीवा निरवद्यार्हत्पूजायां निर्व्यथा सन्तु निरपाया सन्तु सद्गतय सन्तु न मेऽस्तु सघट्टनहिंसापापमर्हदर्चने स्वाहा ॥ इति जलाभिमन्त्रणम् ।

अथ पत्रपुष्पफलधूपचन्दनादिमन्त्रः—

ॐ वनस्पतयो वनस्पतिकाया जीवा एकेन्द्रिया निरवद्यार्हत्पूजायां निर्व्यथाः सन्तु निरपायाः सन्तु सद्गतयः सन्तु न मेऽस्तु संघट्टनहिंसापापमर्हदर्चने स्वाहा ॥ इति पत्रपुष्पफलचन्दनधूपाद्यभिमन्त्रणम् ।

अथ वह्निदीपाद्यभिमन्त्रणं तद्यथा—

ॐ अग्नयोऽग्निकाया जीवा एकेन्द्रिया निरवद्यार्हत्पूजायां निर्व्यथाः सन्तु निरपायाः सन्तु सद्गतयः सन्तु न मेऽस्तु संघट्टनहिंसापापमर्हदर्चने स्वाहा ॥ इति वह्निदीपाद्यभिमन्त्रणम् । सर्वेषामपि मन्त्रणं वासक्षेपेन त्रिस्त्रिर्वारान् ।

ततः पुष्पगन्धादि हस्ते गृहीत्वा—

ॐ त्रसरूपोऽहं संसारिजीवः सुवासनः सुगन्धः सुमेधा एकचित्तो निरवद्यार्हदर्चने निर्व्यथो भूयासं निष्पापो भूयासं निरुपद्रवो भूयासं मत्संश्रिता अन्येऽपि संसारिजीवा निरवद्यार्हदर्चने निर्व्यथा भूयासुः निष्पापा भूयासुः निरुपद्रवा भूयासुः ॥ अनेन मन्त्रेण स्वस्य तिलककरणम् । पुष्पादिभिः स्वशिरोऽर्चनं च ।

पुनः पुष्पाक्षतादि करे गृहीत्वा दशदिगभिमन्त्रः—

ॐ पृथिव्यप्तेजोवायुवनस्पतित्रसकाया एक-द्वि-त्रि-चतुष्पञ्चेन्द्रियास्तिर्यग्मनुष्यनारकदेवगतिगताश्चतुर्दशरज्ज्वात्मकलोकाकाशनिवासिनः इह श्रीजिनार्चने कृतानुमोदनाः सन्तु, निष्पापाः सन्तु, निरपायाः सन्तु, सुखिनः सन्तु, प्राप्तकामाः सन्तु, मुक्ताः सन्तु, बोधमाप्नुवन्तु स्वाहा ॥ अनेन मन्त्रेण दशस्वपि दिक्षु गन्धजलाक्षतादिक्षेपः ॥

तत —
शिवमस्तु सर्वजगत, परहितनिरता भवन्तु भूतगणा ।
दोषाः प्रयान्तु नाशं, सर्वत्र सुखीभवन्तु लोकाः ॥ १ ॥ (आर्या)

सर्वेऽपि सुखिन सन्तु, सर्वे सन्तु निरामया ।
सर्वे भद्राणि पश्यन्तु, मा कश्चिद् दु खभाग् भवेत् ॥ २ ॥ (अनुष्टुप्)

भूशुद्धिमन्त्र — ॐ भूतधात्री पवित्रास्तु, अधिवासितास्तु, सुप्रोक्षितास्तु, स्वाहा ॥
इति जलेन पूर्वक्लिप्तभूमौ प्रोक्षणम् ॥

तत पीठमन्त्र — ॐ स्थिराय शाश्वताय निश्चलाय पीठाय नम स्वाहा ॥
इति प्रक्षालित-चन्दनचित्र,-स्वस्तिकांकित-पूजापट्टस्थालादिस्थापनम् ॥
चैत्ये तु स्थिरबिम्बे एताभ्यां मन्त्राभ्यां तद्भूमिजलपट्टाद्यधिवासनम् ॥ तत —

ॐ अत्र क्षेत्रे अत्र काले नामार्हन्तो रूपार्हन्तो द्रव्यार्हन्तो भावार्हन्त समागता सुस्थिताः सुनिष्ठिता सुप्रतिष्ठा सन्तु स्वाहा ॥

इत्यर्हत्प्रतिमास्थापनम् । निश्चलबिम्बे चरणाधिवासनम् । ततोऽञ्जल्यग्रे पुष्पं गृहीत्वा पुष्पाभिषेकमन्त्र —
ॐ नमोऽर्हद्भ्य सिद्धेभ्यस्तीर्णेभ्यस्तारकेभ्यो बोधकेभ्य सर्वजन्तुहितेभ्य इह कल्पनाबिम्बे भगवन्तोऽर्हन्तः

सुप्रतिष्ठिताः सन्तु स्वाहा ॥ इति मौनेन कथयित्वा भगवच्चरणोपरि पुष्पस्थापनम् ॥

पुनरपि पुष्पेण जलार्द्रितेन पूजापूर्वकं कथनं यथा—

स्वागतमस्तु सुस्थितिरस्तु सुप्रतिष्ठास्तु स्वाहा ॥

ततः पुष्पाभिषेकेण— अर्घ्यमस्तु पाद्यमस्तु आचमनीयमस्तु सर्वोपचारैः पूजास्तु स्वाहा ॥

एभिर्वचनैः पुनर्जिनप्रतिमोपरि जलार्द्रितपुष्पारोपणं विधीयते ॥ ततो जलं गृहीत्वा मन्त्रश्लोकः—

ॐ अर्हं वं— जीवनं तर्पणं हृद्यं, प्राणदं मलनाशनम् ।
जलं जिनार्चनेऽत्रैव, जायतां सुखहेतवे ॥ १ ॥ स्वाहा ॥

इति जलेन प्रतिमाभिषेचनम् । स्नपनं च । ततश्चन्दनकुंकुमकर्पूरकस्तूरीप्रमुखगन्धं करे गृहीत्वा मन्त्रश्लोकः ।

यक्षकर्दमपूजा—

ॐ अर्हं लं— इदं गन्धं महामोदं, बृंहणं प्रीणनं सदा ।
जिनार्चनेऽत्र सत्कर्म-संसिद्ध्यै जायतां मम ॥ १ ॥ स्वाहा ॥

इति विविधगन्धैः प्रतिमाविलेपनम् ॥ ततः पुष्पपत्रिकादि हस्ते गृहीत्वा मन्त्रश्लोकः—

ॐ अर्हं स— नानावर्णं महामोद, सर्वत्रिदशवल्लभम् ।
जिनार्चनेऽत्र ससिद्ध्यै, पुष्प भवतु मे सदा ॥ १ ॥ स्वाहा ॥

इति पुष्पपूजा । ततोऽक्षतान् गृहीत्वा मन्त्रश्लोकः—

ॐ अर्हं तं— प्रीणन निर्मल बल्प, माङ्गल्यं सर्वसिद्धिदम् ।
जीवनं कार्यससिद्ध्यै, भूयान्मे जिनपूजने ॥ १ ॥ स्वाहा ॥

इत्यक्षतान् जिनप्रतिमोपरि आरोपयेत् ॥ तत पूगजातिफलानि वर्त्तमानर्तुफलं करे गृहीत्वा मन्त्रश्लोकः—

ॐ अर्हं फुः— जन्मफल स्वर्गफल, पुण्यमोक्षफल फलम् ।
दद्याज्जिनार्चनेऽत्रैव, जिनपादाग्रसस्थितम् ॥ १ ॥ स्वाहा ॥

इति जिनाग्रे फलपूजा ॥ ततो धूपं गृहीत्वा श्लोक —

ॐ अर्हं र— श्रीखण्डागरुकस्तूरी,—द्रुमनिर्यासंसंभव' ।
प्रीणनं सर्वदेवानां, धूपोऽस्तु जिनपूजने ॥ १ ॥ स्वाहा ॥

इति वह्नौ धूपक्षेप' ॥ तत पुष्पं गृहीत्वा मन्त्रश्लोक—

ॐ अर्हं रं— पञ्चज्ञानमहाज्योति-र्मयोऽयं ध्वान्तघातने ।
द्योतनाय प्रतिमाया, दीपो भूयात्सदार्हतः ॥ १ ॥ स्वाहा ॥

इति दीपमध्ये पुष्पन्यासः । ततः पुष्पाणि गृहीत्वा मन्त्रः—

ॐ अर्हं भगवद्भ्योऽर्हद्भ्यो जल-गन्ध-पुष्पाक्षत-फल-धूप-दीपैः संप्रदानमस्तु, ॐ पुण्याहं पुण्याहं, प्रीयन्तां प्रीयन्तां भगवन्तोऽर्हन्तस्त्रिलोकस्थिता, नामाकृति-द्रव्य-भावयुताः स्वाहा ॥ इति जिनपूजनम् ॥

ततो वासान् गृहीत्वा मन्त्रो यथा—

ॐ सूर्य-सोमाङ्गारक-बुध-गुरु-शुक्र-शनैश्चर-राहु-केतुमुखा ग्रहा इह जिनपादाग्रे समायान्तु पूजां प्रतीच्छन्तु स्वाहा ॥

इत्युक्त्वा जिनपादाधः स्थापितग्रहेषु स्नानपट्टे वा वासान् निक्षिपेत् ॥ ततः—

आचमनमस्तु स्वाहा । गन्धमस्तु स्वाहा । पुष्पमस्तु स्वाहा । अक्षतमस्तु स्वाहा । फलमस्तु स्वाहा । धूपोऽस्तु स्वाहा । दीपोऽस्तु स्वाहा । इति क्रमेण जल-गन्ध-पुष्पाक्षत-फल-धूप-दीपैर्ग्रहाणां पूजा ॥

ततोऽञ्जल्यग्रे पुष्पं गृहीत्वा मन्त्रः—

ॐ सूर्य-सोमाङ्गारक-बुध-गुरु-शुक्र-शनैश्चर-राहु-केतुमुखा ग्रहाः सुपूजिताः सन्तु, सानुग्रहाः सन्तु, तुष्टिदाः सन्तु, पुष्टिदाः सन्तु, माङ्गल्यदाः सन्तु, महोत्सवदाः सन्तु, स्वाहा ॥ इति ग्रहेषु पुष्पारोपणम् ।

पुनरनयैव रीत्या मन्त्र—

ॐ इन्द्राग्नि-यम-निर्ऋति-वरुण-वायु-कुबेरेशान-नागब्रह्माणो लोकपाला सविनायका सक्षेत्रपाला इह जिन-पादाग्रे समागच्छन्तु पूजां प्रतीच्छन्तु स्वाहा ॥ इति पूजापट्टोपरि लोकपालाना वासक्षेप ॥ तत —

आचमनमस्तु स्वाहा । गन्धमस्तु स्वाहा । पुष्पमस्तु स्वाहा । अक्षतमस्तु स्वाहा । फलमस्तु स्वाहा । धूपोऽस्तु स्वाहा । दीपोऽस्तु स्वाहा । इति क्रमेण जल-गन्ध-पुष्पाक्षत-फल-धूपैर्लोकपालानां पूजा ॥ ततोऽञ्जल्यग्रे पुष्प गृहीत्वा मन्त्रः—

ॐ इन्द्राग्नि-यम-निर्ऋति-वरुण-वायु-कुबेरेशान-नाग-ब्रह्माणो लोकपालाः सविनायका सक्षेत्रपालाः सुपूजिताः सन्तु, सानुग्रहाः सन्तु, तुष्टिदा सन्तु, पुष्टिदा सन्तु, माङ्गल्यदा सन्तु, महोत्सवदा सन्तु, स्वाहा ॥ इति लोकपालेषु पुष्पारोपणम् । तत पुष्पाञ्जलिं गृहीत्वा मन्त्रो यथा—

ॐ अस्मत्पूर्वजा गोत्रसम्भवा देवगतिगता सुपूजिता सन्तु सानुग्रहा सन्तु तुष्टिदा सन्तु पुष्टिदा सन्तु माङ्गल्यदा सन्तु महोत्सवदा सन्तु स्वाहा ॥ इति जिनपादाग्रे पुष्पाञ्जलिं क्षिपेत् । तत पुन पुष्पाञ्जलिं गृहीत्वा मन्त्र—

ॐ अर्हं अर्हद्भक्ताष्टनवत्युत्तरशत (१९८) देवजातय सदेव्य पूजां प्रतीच्छन्तु, सुपूजिता सन्तु, सानुग्रहा

सन्तु, तुष्टिदाः सन्तु, पुष्टिदाः सन्तु, माङ्गल्यदाः सन्तु, महोत्सवदाः सन्तु, स्वाहा ॥ इति जिनपादाग्रे पुष्पाञ्जलिं क्षिपेत् ।

ततोऽञ्जल्यग्रे पुष्पं धृत्वा अर्हन्मन्त्रं स्मृत्वा तेन पुष्पेण जिनप्रतिमां पूजयेत् । अर्हन्मन्त्रो यथा—

ॐ अर्हं नमो अरिहंताणं, ॐ अर्हं नमो सयंसंबुद्धाणं, ॐ अर्हं नमो पारगयाणं स्वाहा ॥

अय तु त्रिपदो मन्त्रः, श्रीमतामर्हतां परः । भोगमोक्षप्रदो नित्यं, सर्वपापनिकृन्तनः ॥ १ ॥

न स्मर्तव्योऽपवित्रैश्च, नान्यचित्तैर्न सत्वरम् । न श्राव्यश्च नास्तिकानां, नैव मिथ्यादृशामपि ॥ २ ॥

ततोऽष्टोत्तरशतं तदर्धं वा मन्त्रजापः ।

ततो नैवेद्यढौकनं पात्रद्वयेन । तत एकपात्रजलं चुलुके गृहीत्वा मन्त्रः—

ॐ अर्हं— नानापक्वरससंपूर्णं, नैवेद्यं सर्वमुत्तमम् ।
जिनाग्रे ढौकितं सर्व-सम्पदे मम जायताम् ॥ १ ॥

प्रत्येकं तत्र नैवेद्ये जलचुलुकक्षेपः । पुनर्जलचुलुकं गृहीत्वा मन्त्रो यथा—

ॐ सर्वे गणेशक्षेत्रपालाद्याः सर्वे ग्रहाः सर्वे दिक्पालाः सर्वेऽस्मत्पूर्वजोद्भवा देवाः सर्वेऽष्टनवत्युत्तरशतं देवजातयः सदेव्योऽर्हद्भक्ता अनेन नैवेद्येन संतर्पिताः सन्तु सानुग्रहाः सन्तु तुष्टिदाः सन्तु पुष्टिदाः सन्तु माङ्गल्यदाः सन्तु

महोत्सवदा' सन्तु स्वाहा ॥ इति द्वितीयनैवेद्यस्योपरि चुलुकक्षेप ॥ इति जिनार्चनविधि ॥

तत पुष्पाञ्जलि गृहीत्वा—

यो जन्मकाले पुरुषोत्तमस्य, सुमेरुशृङ्गे कृतमज्जनैश्च ।
देवै प्रदत्त कुसुमाञ्जलि स, ददातु सर्वाणि समीहितानि ॥ १ ॥

पुष्पाञ्जलिक्षेपः ॥ तत द्वि० कु० ॥

राज्याभिषेकसमये त्रिदशाधिपेन, छत्रध्वजाङ्कतलयो पदयोर्जिनस्य ।
क्षिप्तोऽतिभक्तिभरत कुसुमाञ्जलिर्यं, स प्रीणयत्वनुदिनं सुधियां मनांसि ॥२॥

द्वितीयकुसु० ॥ तत तृतीयकुसु० ॥

देवेन्द्रै. कृतकेवले जिनपतौ सानन्दभक्त्यागतै, सद्देहव्यपरोपणक्षमशुभव्याख्यानबुद्धाशयै ।
आमोदान्वितपारिजातकुसुमैर्यत्स्वामिपादाग्रतो, मुक्त. स प्रतनोतु चिन्मयहृदां भद्राणि पुष्पाञ्जलि ॥ ३ ॥

तृतीयकुसुमाञ्जलिक्षेप ॥ इति वृत्तत्रयेण पुष्पाञ्जलित्रयक्षेप ॥ ततो लवण गृहीत्वा—

लावण्यपुण्याङ्गभृतोऽर्हतो य-स्तद्दृष्टिभावं सहसैव धत्ते ।
स विश्वभर्तुर्लवणावतारो, गर्भावतारं सुधियां विहन्तु ॥ १ ॥

इति जिनस्य लवणोत्तारणम् ॥ ततः पुनरपि लवणं० ॥

लावण्यैकनिधेर्विश्व-भर्तुस्तद्वृद्धिहेतुकृत् । लवणोत्तारणं कुर्याद्, भवसागरतारणम् ॥ २ ॥

इति द्वि० लवणोत्तारणम् । इति वृत्तद्वयेन द्विवेलं लवणोत्तारणम् । ततो लवणमिश्रं जलं गृहीत्वा वृत्तम्—

सक्षारतां सदासक्तां, निहन्तुमिव सोद्यमः । लवणाब्धिलवणाम्बु-मिषात्ते सेवते पदौ ॥ १ ॥

इति लवणमिश्रपानीयोत्तारणम् । ततः शुद्धं जलं गृहीत्वा वृत्तम्—

भुवनजनपवित्रताप्रमोद-प्रणयनजीवनकारणं गरीयः ।
जलमविकलमस्तु तीर्थनाथ-क्रमसंस्पर्शि सुखावहं जनानाम् ॥ १ ॥

इति जिनचरणयोः शुद्धजलप्रक्षेपः । तत आरात्रिकावतारणवृत्तम्—

सप्तभीतिविघातार्हं, सप्तव्यसननाशकृत् । यत्सप्तनरकद्वार-सप्तारितुलां गतम् ॥ १ ॥

सप्ताङ्गराज्यफलदानकृतप्रमोदं, तत्सप्ततत्त्वविदनन्तकृतप्रबोधम् ।
तच्छक्रहस्तधृतसंगतसप्तदीप-मारात्रिकं भवतु सप्तमसद्गुणाय ॥ २ ॥

तत मङ्गलप्रदीपावतारणवृत्तानि यथा—

विश्वत्रयभवैर्जीवैः, सदेवासुरमानवैः । चिन्मङ्गलं श्रीजिनेन्द्रात्, प्रार्थनीयं दिने दिने ॥ १ ॥

यन्मङ्गल भगवतः परमार्हत श्री-सयोजने प्रतिप्रभूत विवाहकाले ।
सर्वासुरासुरवधूमुखगीयमानं, सप्तर्षिभिश्च सुमनोभिरुदीर्यमाणम् ॥ २ ॥
दास्यं गतेषु सकलेषु सुरासुरेषु, राज्येऽर्हत प्रथमसृष्टिकृतो यदासीत् ।
सन्मङ्गल मिथुनपाणिगतीर्थवारि, पादाभिषेकविधिना न्युपचीयमानम् ॥ ३ ॥
यद्विश्वाधिपतेः समस्ततनुभृत्संसारनिस्तारणे।
तीर्थे पुष्टिमुपेयुषि प्रतिदिन वृद्धिं गतं मङ्गलम् ।
तत्संप्रत्युपनीतपूजनविधौ विश्वात्मनामर्हतां,
भूयान्मङ्गलमक्षयं च जगते स्वस्त्यस्तु सघाय च ॥ ४ ॥

इति वृत्तचतुष्टयेन मङ्गलदीपोल्लासः ॥ ततः शक्रस्तवपाठ (नमुत्थुणं) ॥

॥ इति जिनार्चनविधि· ॥

(आचारदिनकर पृ. ५८–६१)

लघुस्नात्रविधिः

पूर्वस्नात्रपीठे पूर्वोक्तप्रकारेण दिक्पालग्रहान्यदेवतापूजनवर्जितेन जिनप्रतिमां संपूज्य तथाऽऽरात्रिकं विधाय मंगलदीपवर्जितं श्राद्धः पूर्वोपचारयुक्तो गुरुसमक्षं चतुर्विधे श्रीसंघे मीलिते चतुर्विधे गीतवाद्यादुत्सवे पुष्पाञ्जलिं करे गृहीत्वा 'नमो अरिहंताणं, नमोऽर्हत्सिद्धाचार्योपाध्यायसर्वसाधुभ्यः' उक्त्वा वृत्तद्वयं शार्दूलमालिनीरूपं पठेत्—

कल्याणं कुलवृद्धिकारिकुशलश्लाघार्हमत्यद्भुतं, सर्वाघप्रतिघातनं गुणगणालंकारविभ्राजितम् ।
कान्तिश्रीपरिरंभणप्रतिनिधिप्रख्यं जगत्यर्हतां, ध्यानं दानवमानवैर्विरचितं सर्वार्थसंसिद्धये ॥१॥

भुवनभवनपापध्वान्तदीपायमानं, परमतपरिघातप्रत्यनीकायमानम् ।
धृतिकुवलयनेत्रावश्यमंत्रायमाणं, जयति जिनपतीनां ध्यानमभ्युत्तमानाम् ॥ २ ॥

पुष्पाञ्जलिक्षेपः ततो धूपं गृहीत्वा वृत्तम्— (उपजातिः)

कर्पूरसिल्हाधिकधाकतुंड–कस्तूरिकाचंदननंदनीयः ।
धूपो जिनाधीश्वरपूजनेऽत्र, सर्वाणि पापानि दहत्वजस्रम् ॥ १ ॥

अनेन वृत्तेन सर्वपुष्पाञ्जल्यन्तरे धूपोत्क्षेपः शक्रस्तवपाठश्च । ततो जलकलशं गृहीत्वा श्लोक–वसन्ततिलके पठेत्—

केवली भगवानेकः स्याद्वादी मंडनैर्विना । विनापि परिवारेण वन्द्यते प्रभुतोर्जितः ॥ १ ॥

तस्येशितु प्रतिनिधि सहजश्रियाढ्यः पुष्पैर्विनापि हि विना वसनप्रतानैः ।
गन्धैर्विना मणिमयाभरणैर्विनापि लोकोत्तर किमपि दृष्टिसुख ददाति ॥ २ ॥

इति प्रतिमाया कलशाभिषेकः । ततः पुष्पालङ्कारादीनामवतारण, ततः पुन पुष्पाञ्जलिं गृहीत्वा वृत्तद्वयम्—

विश्वानंदकरी भवाम्बुधितरी सर्वापदां कर्त्तरी, मोक्षाध्वैकनिलंघनाय विमला विद्या परं खेचरी ।
दृष्ट्वयुद्भावितकल्मषापनयने बद्धप्रतिज्ञा दृढं, रम्यार्हत्प्रतिमा तनोतु भविना सर्वं मनोवांछितम् ॥१॥
परमतरसमागमोत्थ-प्रमुमरहर्षविभासिसन्निकर्षा ।
जयति जगदिनस्य शस्यदीप्ति प्रतिमा कामितदायिनी जनानाम् ॥ २ ॥

पुष्पाञ्जलिक्षेप । पूर्वोक्तवृत्तेन धूपोत्क्षेप शक्रस्तवश्च । पुन पुष्पांजलि गृहीत्वा वृत्तद्वयम्—

न दुःखमतिगात्रक न विपदां परिस्फूर्जित, न चापि यशसां क्षतिर्न विषमा नृणां दु स्थता ।
न चापि गुणहीनता न परमप्रमोदक्षयो, जिनार्चनकृतां भवे भवति चैव नि संशयम् ॥ १ ॥
एतत्तत्त्वं परमसमानन्दसंपन्निदान, पातालौक सुरनररहितं साधुभि प्रार्थनीयम ।
सर्वारम्भोपचयकरण श्रेयसां सन्निधानं, साध्यं सर्वैर्विमलमनसा पूजन विश्वभर्त्तु ॥ २ ॥

इति पुन पुष्पाञ्जलिक्षेप । ततो धूपं गृहीत्वा वृत्तद्वयं पठेत्—

कर्पूरागरुसिल्हचन्दनवलामांसीशशैलेयक-श्रीवासद्रुमधूपरालघुसृणैरत्यन्तमामोदितः ।
व्योमस्थः प्रसरच्छशांककिरणज्योतिः प्रतिच्छादको, धूमो धूपकृतो जगत्त्रयगुरोः सौभाग्यमुत्तंसतु ॥ १ ॥
(शार्दूल०)

सिद्धाचार्यप्रभृतीन् पंचगुरून् सर्वदेवगणमधिकम् । क्षेत्रे काले धूपः प्रीणयतु जिनार्चनारचितः ॥२॥ (आर्या)

इति धूपोत्क्षेपः । शक्रस्तवपाठश्च । पुनः पुष्पाञ्जलिं गृहीत्वा वसन्ततिलकोपजाती पठेत्—

जन्मन्यनन्तसुखदे भुवनेश्वरस्य, सुत्रामभिः कनकशैलशिरःशिलायाम् ।
स्नात्रं व्यधायि विविधाम्बुधिकूपवापी-कासारपल्वलसरित्सलिलैः सुगन्धैः ॥ १ ॥

तां बुद्धिमाधाय हृदीह काले, स्नात्रं जिनेन्द्रप्रतिमागणस्य ।
कुर्वन्ति लोकाः शुभभावभाजो, महाजनो येन गतः स पन्थाः ॥ २ ॥

इति पुष्पाञ्जलिक्षेपः । ततः पुष्पसमूहं गृहीत्वा वृत्तम्—

परिमलगुणसारसद्गुणाढ्या, बहुसंसक्तपरिस्फुरद्द्विरेफा ।
बहुविधबहुवर्णपुष्पमाला, वपुषि जिनस्य भवत्वमोघयोगा ॥ १ ॥

अनेन वृत्तेनापादान्तशिरोऽन्तं जिनप्रतिमायां पुष्पारोपणम् । पूर्ववृत्तेन (कर्पूर०) धूपोत्क्षेपः । शक्रस्तवपाठश्च ।
ततः पुष्पाञ्जलिं करे गृहीत्वा शार्दूलोपजाती पठेत्—

य: साम्राज्यपदोन्मुखे भगवति स्वर्गाधिपैर्गुम्फतो,
मन्त्रिल वलनाथतामधिकृतिं स्वर्णस्य कोशस्य च ।
बिभ्रद्भूमि कुसुमाञ्जलिर्विनिहितो भक्त्या प्रभो पादयो-
र्दु खौघस्य जलाञ्जलिं स तनुतादालोकनादेव हि ॥ १ ॥
चेत समाधातुमतीन्द्रियार्थं पुण्यं विधातुं गणनाव्यतीतम् ।
निक्षिप्यतेऽर्हत्प्रतिमापदाग्रे, पुष्पाञ्जलि प्रोद्गतभक्तिभावै ॥ २ ॥

इति पुष्पाञ्जलिक्षेप । पूर्ववृत्तेन (कर्पूरसिल्हा०) धूपोत्क्षेप । शक्रस्तवपाठश्च । तत पुष्पादिभि प्रतिमा पूज्यते । तत स्नात्रकलशप्रगुणीकरणम् । तत कलशास्तु मणि-स्वर्ण-रूप्य-ताम्र-मिश्रधातु-मृण्मया स्नात्रचतुष्किकोपरि स्थाप्या । तेषु सर्वजलाशयोदकानि गंगोदकमिश्राणि निवेशयत् । चदन-कुंकुम-कर्पूरादिभि सुगधद्रव्यैर्वासयेत्, चंदनादिभिः कुसुममालाभिश्च कलशान् पूजयेत् । जलपुष्पाद्यभिमत्रणमंत्रास्ते पूर्वोक्ता एव । तत स एक श्राद्धोऽन्येऽपि च बहव पूर्वोदितवेषशौचभाजो गन्धानुलिप्तकरा मालाविभूषितकठा विशिष्टमणिकनकादिविभूषणास्तद्भावे च चंदनकुंकुमकृतविभूषणास्तान् कलशान् करे दधति । ततस्ते स्वस्वप्रज्ञानुसारेण जिनजन्माभिषेकांकितस्नात्रस्तोत्राणि सजिनस्तुतिषट्पदानि पठन्ति । तत इमानि वृत्तानि पठेयु —

जाते जन्मनि सार्वविष्टपपतेरिन्द्राद्यो निर्जरा-
नीत्वा तं करसम्पुटेन बहुभिः सार्द्धं विशिष्टोत्सवे ।
शृंगे मेरुमहीधरस्य मिलिते सानन्ददेवीगणे,
स्नात्रारंभमुपानयन्ति बहुधा कुंभांबुगंधादिकम् ॥ १ ॥ (शार्दूल०)

योजनमुखान् रजतनिष्कमयान् मिश्रधातुमृद्रचितान् ।
दधते कलशान् संख्या तेषां युगपट्खदन्तिमिता ॥ २ ॥ (आर्या०)

वापीकूपह्रदाम्बुधितडागपल्वलनदीनिर्झरादिभ्यः ।
आनीतैर्विमलजलै-स्तानखिलं पूरयन्ति च ते ॥ ३ ॥ (आर्या०)

कस्तूरीघनसारकुंकुमसुराश्रीखंडकक्कोलकै-ह्रीवेरादिसुगन्धवस्तुभिरलंकुर्वन्ति तत्संवरम् ।
देवेन्द्रावरपारिजातबकुलश्रीपुष्पजातीजपा-मालाभिः कलशाननानि दधते संप्राप्तहारस्रजः ॥ ४ ॥
(शार्दूल०)

ईशानाधिपतेर्निजांककुहरे संस्थापितं स्वामिनं, सौधर्माधि निर्मितादभुतचतुःपांशूक्षशृंगोद्गतैः ।
धारावारिभरैः शशांकविमलैः सिंचन्त्यनन्यातयः, शेषाश्चैव सुराप्सरःसमुदयाः कुर्वन्ति कौतुहलम् ॥ ५ ॥
(शार्दूल०)

वीणामृदङ्गतिमिलार्द्धकराद्गुर-ढक्काहुडुक्कपणवस्फुटकाहलाभिः ।
सद्वेणुझर्झ्झरकदुदुभिखिखिणीभिः, वाद्यैः सृजन्ति सकलाप्सरसो विनोदम् ॥ ६ ॥
(वसन्ततिलका०)

देवाः सुरेश्वरास्तत्र गृहीत्वा करसम्पुटैः । कलशांस्त्रिजगन्नाथं स्नपयन्ति महामुदः ॥ ७ ॥ (श्लोक)

तस्मिंस्तादृश उत्सवे वयमपि स्वर्लोकसद्वासिनो, भ्रान्ता जन्मनिवर्तनेन विहितश्रीतीर्थसेवाधिय ।
जातास्तेन विशुद्धबोधमधुना सम्पाद्य तत्पूजनं,
स्मृत्वैतत् करवाम विश्वपविभो स्नात्रं मुदामास्पदम् ॥ ८ ॥ (शार्दूल०)

बालत्तणमि सामिअ सुमेरुसिहरमि कणयकलसेहिं ।
तिअसासुरेहिं ण्हविओ ते धन्ना जेहिं दिट्ठो सि ॥ ९ ॥

इति कलशै प्रतिमाभिषेचनम् । ततः सर्वेऽपि गुरुक्रमविशेषेण पुरुषा स्त्रियोऽपि गन्धोदकैः स्नात्रं कुर्वन्ति, ततोऽभिषेकान्ते गन्धोदकपूर्णं कलश गृहीत्वा—

संघे चतुर्विध इह प्रतिभासमाने, श्रीतीर्थपूजनकृतप्रतिभासमेते ।
गन्धोदकैः पुनरपि प्रभवत्वजस्र, स्नात्र जगत्त्रयगुरोरतिपूतधारैः ॥ १ ॥

इति जिनपादोपरि कलशाभिषेकं विधाय स्नात्रनिवृत्तिः ॥

अथ दिक्पालपूजनम् । ततः पुष्पाञ्जलिं गृहीत्वा वृत्तम्—

इन्द्राग्ने यम निर्ऋते जलेश वायो वित्तेशेश्वरभुजगा विरंचिनाथ ।
संघटाधिकृतमभक्तिभारभाजः स्नात्रेऽस्मिन् भुवनविभोः श्रियं कुरुध्वम् ॥ १ ॥

इति स्नपनपीठपार्श्वस्थकल्पितदिक्पालपीठोपरि पुष्पाञ्जलिं क्षिपेत् । ततस्तत्पीठोपरि दिक्षु यथाक्रमं दिक्पालान् स्थापयेत् । तत एकैकं दिक्पालं प्रति पूजा । तत्र प्रथममिन्द्रं प्रति जलगन्धादि गृहीत्वा शिखरिणीवृत्तपाठः—

सुराधीश श्रीमन् सुदृढतरसम्यक्त्ववसते, शचीकान्तोपान्तस्थित विबुधकोट्या नतपद ।
ज्वलद्वज्राघातक्षपितदनुजाधीशकटक, प्रभोः स्नात्रे विघ्नं हर हर हरे पुण्यजयिनाम् ॥ १ ॥

ॐ शक्र ! इह जिनस्नात्रमहोत्सवे आगच्छ आगच्छ, इदं जलं गृहाण गृहाण, गन्धं गृहाण गृहाण, धूपं गृहाण गृहाण, दीपं गृहाण गृहाण, नैवेद्यं गृहाण गृहाण, विघ्नं हर हर, दुरितं हर हर, शान्तिं कुरु कुरु, तुष्टिं कुरु कुरु, पुष्टिं कुरु कुरु, ऋद्धिं कुरु कुरु, वृद्धिं कुरु कुरु स्वाहा । इति जल-गन्ध-पुष्पादिभिरिन्द्रपूजनम् ॥१॥
ततोऽग्निं प्रति—

वहिरन्तरतेजसा विदधत् कार्यकरणसंगतिम् । जिनपूजन आशुशुक्षिणो कुरु विघ्नप्रतिघातमंजसा ॥ १ ॥

(वपच्छंदसिकवृत्तपाठः)

ॐ अग्ने इह जिनस्नात्रमहोत्सवे आगच्छ आगच्छ, स्वाहा जल० इत्यादि पूर्ववत् ॥ २ ॥ यमं प्रति—

(वसन्ततिलकापाठः—)

दीप्तांजनप्रभ तनोतु च सन्निकर्षं, वाहारिवाहान समुद्र दण्डपाणे ।
सर्वत्र तुल्यकरणीय करस्थधर्मं, कीनाश नाशय विपद्विसरं क्षणेऽत्र ॥ १ ॥

ॐ यम ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ३ ॥ निर्ऋतिं प्रति— (आर्यापाठ)

राक्षसगणपरिवेष्टित चेष्टितमात्रप्रकाश हतशत्रो ।
स्नात्रोत्सवेऽत्र निर्ऋते नाशय सर्वाणि दुःखानि ॥ १ ॥

ॐ निर्ऋते ! इह० शेष पूर्ववत् ॥ ४ ॥ वरुणं प्रति— (स्रग्धरावृत्तपाठ —)

कल्लोलानीतलोलाधिककिरणगणस्फीतरत्नप्रपञ्च-प्रोद्भूतोर्वाग्निशोभ वरमकरमहापृष्ठदेशोक्तमानम् ।
चचचीरल्लिशृंगिप्रभृतिझषगणैरर्चितं वारुण नो, धर्मच्छिन्द्यादपायं त्रिजगदधिपते. स्नात्रसत्रे पवित्रे ॥ १ ॥

ॐ वरुण ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ५ ॥ ततो वायु प्रति— (मालिनीवृत्तपाठ —)

ध्वजपटकृतकीर्तिस्फूर्तिंदीप्यद्विमान-प्रसृमरबहुवेगत्यक्तसर्वोपमान ।
इह जिनपतिपूजासन्निधौ मातरिश्वन्, नय नय समुदायं मध्यगाघ्रातपानाम् ॥ १ ॥

ॐ वायो ! इह० शेष पूर्ववत् ॥ ६ ॥ ततः कुबेरं प्रति— (वसन्ततिलकापाठ —)

कैलासवास विलसत्कमलाविलास, संशुद्धहास कृतदौस्थ्यकथानिरास ।
श्रीमत्कुबेर भगवन् स्नपनेऽत्र सर्व-विघ्नं विनाशय शुभाशुभ शीघ्रमेव ॥ १ ॥

ॐ कुबेर ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ७ ॥ ईशानं प्रति— (वसन्ततिलका—)

गंगातरंगपरिखेलनकीर्णवारि-प्रोद्यत्कपर्दपरिमण्डितपार्श्वदेशम् ।
नृत्यं जिनस्नपनहृष्टहृदः स्मरारे-र्विघ्नं हरतु सकलस्य जगत्त्रयस्य ॥ १ ॥

ॐ ईशान ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ८ ॥ ततो नागान् प्रति— (वैतालीयपाठः—)

फणिमणिमहसा विभासमानाः कृतयमुनाजलसंश्रयोपमानाः ।
फणिन इह जिनाभिषेककाले बलिभवनादमृतं समानयन्तु ॥ १ ॥

ॐ नागा ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ९ ॥ ब्रह्माणं प्रति— (द्रुतविलम्बितवृत्तम्—)

विशदपुस्तकशस्तकरद्वयः प्रथितवेदतया प्रमदप्रदः ।
भगवतः स्नपनावसरे चिरं, हरतु विघ्नभयं द्रुहिणो विभुः ॥ १ ॥

ॐ ब्रह्मन् इह० शेषं पूर्ववत् ॥ १० ॥ एवं क्रमेण दिक्पालपूजनम् ॥

—०—

अथ ग्रहपूजनम्— तत पुनरपि पुष्पाञ्जलिं करे गृहीत्वा— आर्यावृत्तपाठ —

दिनकरहिमकरभूसुत-शशिसुतबृहतीशकाव्यरवितनया ।
राहो केतो सक्षेत्रपाल जिनस्यार्चने भवत सन्निहिता ॥ १ ॥

इति ग्रहपीठोपरि पुष्पाञ्जलिं क्षिपेत् । तत पूर्वादिक्रमेण सूय-शुक्र-मङ्गल-राहु-शनि-चन्द्र-बुध-बृहस्पतीन् ग्रहान् स्थापयेत् । अथ केतुम् उपरि क्षेत्रपाल च स्थापयेत् । तत सूर्यं प्रति— (वसन्ततिलकावृत्तपाठ —)

विश्वप्रकाश कृतभव्यशुभावकाश ध्वान्तप्रतानपरितापन मद्विकाश ।
आदित्य नित्यमिह तीर्थकराभिषेके कल्याणपल्लवनमाकलय प्रयत्नात् ॥ १ ॥

ॐ सूर्य ! इह० शेष पूर्ववत् ॥ १ ॥ शुक्र प्रति— (मालिनीवृत्तपाठ —)

स्फटिकधवलशुद्धध्यानविध्वस्तपाप, प्रमुदितदितिपुत्रोपास्यपादारविन्द ।
त्रिभुवनजनशश्वज्जन्तुजीवातुविन्न, प्रथय भगवतोऽर्चां शुक्र हे वीतविघ्नाम् ॥ १ ॥

ॐ शुक्र ! इह० शेष पूर्ववत् ॥ २ ॥ भौम प्रति— (आर्यापाठ —)

प्रबलचलमितितकुशल-लालनाललितकविघ्नहते ।
भौम जिनस्नपनेऽस्मिन् विघटय विघ्नागमं सर्वम् ॥ १ ॥

ॐ मङ्गल ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ३ ॥ राहुं प्रति— (श्लोकपाठः—)

अस्तांहः सिंहसंयुक्त, रथविक्रममन्दिर ।
सिंहिकासुत पूजाया-मत्र सन्निहितो भव ॥ १ ॥

ॐ राहो ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ४ ॥ शनिं प्रति—

फलिनीदलनीललीलयान्तः स्थगितसमस्तवरिष्ठविपज्जात ।
रवितनय नय प्रबोधमेतान् जिनपूजाकरणैकसावधानान् ॥ १ ॥

ॐ शने ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ५ ॥ चन्द्रं प्रति— (द्रुतविलम्बितवृत्तपाठः—)

अमृतवृष्टिविनाशितसर्वदो-पचितविघ्नविषः शशलांछनः ।
वितनुतां तनुतामिह देहिनां प्रसृततापकरस्य जिनार्चने ॥ १ ॥

ॐ चन्द्र ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ६ ॥ बुधं प्रति-वृत्तम्—

बुध विबुधगणार्चितांघ्रियुग्म प्रमथितदैत्यविनीतदुष्टशास्त्र ।
जिनचरणसमीपगोऽधुना त्वं रचय मतिं भवघातनप्रकृष्टाम् ॥ १ ॥

ॐ बुध ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ७ ॥ गुरुं प्रति— वृत्तम्—

सुरपतिहृदयावतीर्णमत्र, प्रचुरकलाविकलप्रकाश भास्वन् ।
जिनपतिचरणाभिषेककाले, कुरु बृहतीवर विघ्नप्रणाशम् ॥ १ ॥

ॐ गुरो ! इह० शेष पूर्ववत् ॥ ८ ॥ केतु प्रति— (द्रुतविलम्बितवृत्तपाठः—)

निजनिजोदययोगजगत्त्रयी, कुशलविस्तरकारणतां गत ।
भवतु केतुरनश्वरसम्पदां, सततहेतुरवारितविक्रम ॥ १ ॥

ॐ केतो ! इह० शेपं पूर्ववत् ॥ ९ ॥ क्षेत्रपालं प्रति— (आर्या)

कृष्णसितकपिलवर्ण—प्रकीर्णकोपासितांघ्रियुग्म सदा ।
श्रीक्षेत्रपाल पालय, भविकजनं विघ्नहरणेन ॥ १ ॥

ॐ क्षेत्रपाल ! इह० शेप पूर्ववत् ॥१०॥ इति ग्रह–क्षेत्रपालपूजा ॥ (विद्यादेवता–शासनयक्ष–यक्षिणी–सुरलोकाधि–पूजन बृहत्स्नात्रविधौ कथयिष्यते प्रतिष्ठाशांतिकपौष्टिकोपयोगित्वात्) । ततो जिनप्रतिमाया गन्धपुष्पाक्षतधूपदीप-पूजा पूर्वमंत्रैरेव । तत करे वस्त्र गृहीत्वा— (वसन्ततिलकावृत्तपाठ —)

त्यक्ताखिलार्थवनितासुतभूरिराज्यो, निःसंगतामुपगतो जगतामधीशः ।
भिक्षुर्भवन्नपि स वर्ष्मणि देवदूष्य-मेकं दधाति वचनेन सुरासुराणाम् ॥ १ ॥

॥ सप्तपीठ-पूजनात्मको विधिः ॥

जिनार्चनविधिं लघुस्नात्रविधिं च विधाय तदनन्तरं वेदिकोपरि चन्दनस्वस्तिकं विधाय ततः सपादरूप्यकं संस्थाप्य तदुपरि घण्टाकर्णमूर्तिं स्थापयेत् । तत्संमुखं धूपदीपं कृत्वाऽञ्जलिबद्धप्रणामपूर्वकं मन्त्रं पठेत्—

" ॐ भूर्भुवः स्वः घण्टाकर्ण महावीर ! अत्र आगच्छ आगच्छ, तिष्ठ तिष्ठ स्वाहा " त्रिकृत्वः पुष्पाञ्जलिं समर्पयेत् । ततः " ॐ घण्टाकर्णो महावीरः " इत्यादि त्रिकृत्वः घण्टाकर्णमन्त्रं पठेत् । तद्यथा—

ॐ घण्टाकर्णो महावीरः, सर्वव्याधिविनाशकः । विस्फोटकभये प्राप्ते, रक्ष रक्ष महाबल ॥ १ ॥
यत्र त्वं तिष्ठसे देव, लिखितोऽक्षरपंक्तिभिः । रोगास्तत्र प्रणश्यन्ति, वातपित्तकफोद्भवाः ॥ २ ॥
तत्र राजभयं नास्ति, यान्ति कर्णेजपाः क्षयम् । शाकिनी-भूत-वेताल-राक्षसाः प्रभवन्ति न ॥ ३ ॥
नाकाले मरणं तस्य, न च सर्पेण दश्यते । अग्निचौरभयं नास्ति, ह्रीं घण्टाकर्ण नमोऽस्तु ते ॥ ४ ॥
ठः ठः ठः स्वाहा ॥

ततः गोघृतं करे गृहीत्वा इदं श्लोकं पठेत्—
नवनीतसमुत्पन्नं, सर्वसंतोषकारणम् । घृतं मया समानीतं, विलेपं प्रतिगृह्यताम् ॥ १ ॥
' ॐ भूर्भुवः स्वः घण्टाकर्ण-महावीरं विलेपनं समर्पयामि '

इद मन्त्रं पठित्वा घण्टाकर्णमूर्तिं घृतेन विलेपयेत् । तदनन्तरं मदनफल-ऋद्धिवृद्धियुतं कङ्कण वध्नीत । तत घण्टाकर्णमूर्तिसमुख काष्ठमयानि सप्तपीठानि न्यसेत् ।

(१) तत्र प्रथमपीठे— अष्टकम् अष्टकम् कृत्वा चतु षष्ठियोगिनीः स्थापयेत् नामाक्षरैस्तिलकैर्वा ।

(२) द्वितीयपीठे— प्रथमं द्वि, ततः दशकं दशक कृत्वा द्विपञ्चाशद् वीरान् स्थापयेत् ।

(३) तृतीयपीठे— चतुष्क चतुष्क कृत्वा षोडशविद्यादेवी स्थापयेत् ।

(४) चतुर्थपीठे— चतुष्क चतुष्क कृत्वा अष्टभैरवान् स्थापयेत् ।

(५) पंचमपीठे— नवग्रहान् यथाक्रमं स्थापयेत् ।

(६) षष्ठपीठे— दिक्क्रमेण दिक्पालान् स्थापयेत् ।

(७) सप्तमपीठे— गणपति-कार्तिकेय-क्षेत्रपाल-पुरदेवता-चतुर्णिकायदेवान् स्थापयेत् ।

प्रथमपीठे—चतु षष्ठियोगिनीपूजनम् । तथाहि-प्रथमं पुष्पाञ्जलिं करे गृहीत्वा इत्त पठेत्—

चतु षष्ठि समाख्याता, योगिन्य कामरूपिका । पूजिता प्रतिपूज्यन्ते, भवेयुर्वरदा सदा ॥ १ ॥*

---

* अमु श्लोक पठित्वा योगिनीभिरधिष्ठिते क्षेत्रे पट्टकादिषु नामानि टिक्ककानि वा विन्यस्य नामोच्चारणपूर्वं गन्धाद्यै पूजयित्वा नन्दिप्रतिष्ठादिकार्याण्याचार्य कुर्यात् । इति विधिप्रपायाम् ।

अनेन वृत्तेन योगिनीपीठे पुष्पाञ्जलिक्षेपः ॥ ब्रह्माणीं प्रति— ॐ ब्रह्माण्यै नमः, भगवति योगिनि इह घण्टाकर्णप्रतिष्ठामहोत्सवे आगच्छ आगच्छ, इदमर्घ्यं पाद्यं बलिं चरुं गृहाण गृहाण, सन्निहिता भव भव स्वाहा, जलं गृहाण गृहाण, गन्धं० पुष्पं० अक्षतान्० फलानि० मुद्रां० धूपं० दीपं० नैवेद्यं० सर्वोपचारं गृहाण गृहाण, शान्तिं कुरु कुरु, तुष्टिं० पुष्टिं० ऋद्धिं० वृद्धिं० सर्वसमीहितानि कुरु कुरु स्वाहा अनेन मन्त्रेण सर्वोपचारैः पूजनम् ॥१॥

कौमारीं प्रति— ॐ कौमार्यै नमः । भगवति योगिनि इह० शेषं पूर्ववत् ॥ २ ॥

वाराहीं प्रति— ॐ वाराह्यै नमः । भगवति योगिनि इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ३ ॥

शाङ्करीं प्रति— ॐ शाङ्कर्यै नमः । भगवति योगिनि इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ४ ॥

इन्द्राणीं प्रति— ॐ इन्द्राण्यै नमः । भगवति योगिनि इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ५ ॥

कङ्कालीं प्रति— ॐ कङ्काल्यै नमः । भगवति योगिनि इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ६ ॥

करालीं प्रति— ॐ कराल्यै नमः । भगवति योगिनि इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ७ ॥

कालीं प्रति— ॐ काल्यै नमः । भगवति योगिनि इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ८ ॥

महाकालीं प्रति—ॐ महाकाल्यै नमः । भगवति योगिनि इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ९ ॥

चामुण्डां प्रति— ॐ चामुण्डायै नमः । भगवति योगिनि इह० शेषं पूर्ववत् ॥ १० ॥

ज्वालामुखीं प्रति— ॐ ज्वालामुख्यै नमः। भगवति योगिनि इह० शेष पूर्ववत् ॥ ११ ॥
कामाख्यां प्रति— ॐ कामाख्यायै नमः । भगवति योगिनि इह० शेषं पूर्ववत् ॥ १२ ॥
कापालिनीं प्रति— ॐ कापालिन्यै नम । भगवति योगिनि इह० शेषं पूर्ववत् ॥ १३ ॥
भद्रकालीं प्रति— ॐ भद्रकाल्यै नम । भगवति योगिनि इह० शेषं पूर्ववत् ॥ १४ ॥
दुर्गां प्रति— ॐ दुर्गायै नमः । भगवति योगिनि इह० शेषं पूर्ववत् ॥ १५ ॥
अम्बिकां प्रति— ॐ अम्बिकायै नमः । भगवति योगिनि इह० शेषं पूर्ववत् ॥ १६ ॥
ललितां प्रति— ॐ ललितायै नम । भगवति योगिनि इह० शेष पूर्ववत् ॥ १७ ॥
गौरीं प्रति— ॐ गौर्यै नम । भगवति योगिनि इह० शेषं पूर्ववत् ॥ १८ ॥
सुमङ्गलां प्रति— ॐ सुमङ्गलायै नम । भगवति योगिनि इह० शेषं पूर्ववत् ॥ १९ ॥
रोहिणीं प्रति— ॐ रोहिण्यै नम । भगवति योगिनि इह० शेष पूर्ववत् ॥ २० ॥
कपिलां प्रति— ॐ कपिलायै नम । भगवति योगिनि इह० शेषं पूर्ववत् ॥ २१ ॥
शूलकटां प्रति— ॐ शूलकटायै नम । भगवति योगिनि इह० शेष पूर्ववत् ॥ २२ ॥
कुण्डिनीं प्रति— ॐ कुण्डिन्यै नमः । भगवति योगिनि इह० शेषं पूर्ववत् ॥ २३ ॥

त्रिपुरां प्रति— ॐ त्रिपुरायै नमः । भगवति योगिनि इह० शेषं पूर्ववत् ॥ २४ ॥
कुरुकुल्लां प्रति— ॐ कुरुकुल्लायै नमः । भगवति योगिनि इह० शेषं पूर्ववत् ॥ २५ ॥
भैरवीं प्रति— ॐ भैरव्यै नमः । भगवति योगिनि इह० शेषं पूर्ववत् ॥ २६ ॥
भद्रां प्रति— ॐ भद्रायै नमः । भगवति योगिनि इह० शेषं पूर्ववत् ॥ २७ ॥
चन्द्रावतीं प्रति— ॐ चन्द्रावत्यै नमः । भगवति योगिनि इह० शेषं पूर्ववत् ॥ २८ ॥
नारसिंही प्रति— ॐ नारसिंह्यै नमः । भगवति योगिनि इह० शेषं पूर्ववत् ॥ २९ ॥
निरञ्जनां प्रति— ॐ निरञ्जनायै नमः । भगवति योगिनि इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ३० ॥
हेमकान्तिं प्रति— ॐ हेमकान्त्यै नमः । भगवति योगिनि इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ३१ ॥
प्रेतासनीं प्रति— ॐ प्रेतासन्यै नमः । भगवति योगिनि इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ३२ ॥
ईश्वरीं प्रति— ॐ ईश्वर्यै नमः । भगवति योगिनि इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ३३ ॥
माहेश्वरीं प्रति— ॐ माहेश्वर्यै नमः । भगवति योगिनि इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ३४ ॥
वैष्णवीं प्रति— ॐ वैष्णव्यै नमः । भगवति योगिनि इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ३५ ॥
वैनायकीं प्रति— ॐ वैनायक्यै नमः । भगवति योगिनि इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ३६ ॥

शीतलां प्रति— ॐ शीतलायै नमः । भगवति योगिनि इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ५० ॥
कृष्णपासां प्रति— ॐ कृष्णपासायै नमः । भगवति योगिनि इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ५१ ॥
रक्ताक्षीं प्रति— ॐ रक्ताक्ष्यै नमः । भगवति योगिनि इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ५२ ॥
कालरात्रिं प्रति— ॐ कालरात्र्यै नमः । भगवति योगिनि इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ५३ ॥
आकाशीं प्रति— ॐ आकाश्यै नमः । भगवति योगिनि इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ५४ ॥
सृष्टिनीं प्रति— ॐ सृष्टिन्यै नमः । भगवति योगिनि इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ५५ ॥
जयां प्रति— ॐ जयायै नमः । भगवति योगिनि इह० शेषं पूर्वतत् ॥ ५६ ॥
विजयां प्रति— ॐ विजयायै नमः । भगवति योगिनि इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ५७ ॥
धूम्रवर्णीं प्रति— ॐ धूम्रवर्ण्यै नमः । भगवति योगिनि इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ५८ ॥
वेगेश्वरीं प्रति— ॐ वेगेश्वर्यै नमः । भगवति योगिनि इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ५९ ॥
कात्यायनीं प्रति— ॐ कात्यायन्यै नमः । भगवति योगिनि इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ६० ॥
अग्निहोत्रीं प्रति— ॐ अग्निहोत्र्यै नमः । भगवति योगिनि इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ६१ ॥
चक्रेश्वरीं प्रति— ॐ चक्रेश्वर्यै नमः । भगवति योगिनि इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ६२ ॥

महाम्बिकां प्रति— ॐ महाम्बिकायै नम । भगवति योगिनि इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ६३ ॥

ईश्वरां प्रति— ॐ ईश्वरायै नम । भगवति योगिनि इह० शेष पूर्ववत् ॥ ६४ ॥

ॐ नम चतु षष्ठियोगिनीभ्य सायुधाभ्यः सवाहनाभ्य सपरिकराभ्यः वाञ्छितदायिनीभ्यः, समस्तयोगिन्यः इह घण्टाकर्णप्रतिष्ठामहोत्सवे आगच्छन्तु आगच्छन्तु इदमर्घ्यं पाद्य बलिं चरुं गृह्णन्तु गृह्णन्तु सन्निहिता भवन्तु भवन्तु स्वाहा, जल गृह्णन्तु गृह्णन्तु, गन्धं० पुष्प० अक्षतान्० फलानि० मुद्रां० धूपं० दीपं० नैवेद्यं० सर्वोपचारान् गृह्णन्तु गृह्णन्तु० शान्ति कुर्वन्तु कुर्वन्तु० तुष्टिं० पुष्टिं० ऋद्धिं० वृद्धिं० सर्वसमीहितानि कुर्वन्तु कुर्वन्तु स्वाहा ॥ इति समस्तयोगिनीनां परिपिण्डितपूजनं विधाय पञ्चवर्णवस्त्राच्छादनम् ॥ इति प्रथमपीठपूजनम् ॥

—:o:—

तत द्वितीयपीठे द्विपञ्चाशद्वीरपूजनम् । तद्यथा— पुष्पाञ्जलिं करे गृहीत्वा वृत्त पठेत्—

नानायुधधरा वीरा, वीरा विविधवाहना । रक्षां कुर्वन्तु ते नित्यं, वीरा वीरव्रताङ्किता ॥ १ ॥

वीराणां पीठोपरि पुष्पाञ्जलिक्षेपः । क्षेत्रपालं प्रति—

ॐ क्रौं क्षेत्रपालाय नम । क्षेत्रपालवीर ! इह घण्टाकर्णप्रतिष्ठामहोत्सवे आगच्छ आगच्छ इदमर्घ्यं पाद्य बलिं चरुं गृह्णन्तु गृह्णन्तु० शेषं पूर्ववत् ॥ १ ॥

ॐ क्रों कपिलाय नमः। कपिलवीर ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ २ ॥
ॐ क्रों बटुकाय नमः। बटुकवीर ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ३ ॥
ॐ क्रों नारसिंहाय नमः। नारसिंहवीर ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ४ ॥
ॐ क्रों गोपालाय नमः। गोपालवीर ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ५ ॥
ॐ क्रों भैरवाय नमः। भैरववीर ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ६ ॥
ॐ क्रों गरुडाय नमः। गरुडवीर ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ७ ॥
ॐ क्रों रक्तसुवर्णाय नमः। रक्तसुवर्णवीर ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ८ ॥
ॐ क्रों देवसेनाय नमः। देवसेनवीर ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ९ ॥
ॐ क्रों रुद्राय नमः। रुद्रवीर ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ १० ॥
ॐ क्रों वरुणाय नमः। वरुणवीर ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ११ ॥
ॐ क्रों भद्राय नमः। भद्रवीर ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ १२ ॥
ॐ क्रों वज्राय नमः। वज्रवीर ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ १३ ॥
ॐ क्रों वज्रजंघाय नमः। वज्रजंघवीर ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ १४ ॥

ॐ क्रों स्कंदाय नमः । स्कंदवीर ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ १५ ॥
ॐ क्रों कुरवे नमः । कुरुवीर ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ १६ ॥
ॐ क्रों प्रियंकराय नमः । प्रियंकरवीर ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ १७ ॥
ॐ क्रों प्रियमित्राय नमः । प्रियमित्रवीर ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ १८ ॥
ॐ क्रों वह्नये नमः । वह्निवीर ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ १९ ॥
ॐ क्रों कन्दर्पाय नमः । कन्दर्पवीर ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ २० ॥
ॐ क्रों हंसाय नमः । हंसवीर ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ २१ ॥
ॐ क्रों एकजंघाय नमः । एकजंघवीर ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ २२ ॥
ॐ क्रों घण्टापथाय नमः । घण्टापथवीर ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ २३ ॥
ॐ क्रों दजकाय नमः । दजकवीर ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ २४ ॥
ॐ क्रों कालाय नमः । कालवीर ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ २५ ॥
ॐ क्रों महाकालाय नमः । महाकालवीर ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ २६ ॥
ॐ क्रों मेघनादाय नमः । मेघनादवीर ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ २७ ॥

ॐ क्रों भीमाय नमः । भीमवीर ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ २८ ॥
ॐ क्रों महाभीमाय नमः । महाभीमवीर ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ २९ ॥
ॐ क्रों तुंगभद्राय नमः । तुंगभद्रवीर ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ३० ॥
ॐ क्रों विद्याधराय नमः । विद्याधरवीर ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ३१ ॥
ॐ क्रों वसुमित्राय नमः । वसुमित्रवीर ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ३२ ॥
ॐ क्रों विश्वसेनाय नमः । विश्वसेनवीर ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ३३ ॥
ॐ क्रों नागाय नमः । नागवीर ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ३४ ॥
ॐ क्रों नागहस्ताय नमः । नागहस्तवीर ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ३५ ॥
ॐ क्रों प्रद्युम्नाय नमः । प्रद्युम्नवीर ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ३६ ॥
ॐ क्रों कम्पिल्लाय नमः । कम्पिल्लवीर ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ३७ ॥
ॐ क्रों नकुलाय नमः । नकुलवीर ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ३८ ॥
ॐ क्रों आह्लादाय नमः । आह्लादवीर ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ३९ ॥
ॐ क्रों त्रिमुखाय नमः । त्रिमुखवीर ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ४० ॥

ॐ क्रों पिशाचाय नमः । पिशाचवीर ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ४१ ॥
ॐ क्रों भूतभैरवाय नमः । भूतभैरववीर ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ४२ ॥
ॐ क्रों महापिशाचाय नम । महापिशाचवीर ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ४३ ॥
ॐ क्रों कालमुखाय नमः । कालमुखवीर । इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ४४ ॥
ॐ क्रों शुनकाय नम । शुनकवीर ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ४५ ॥
ॐ क्रों अस्थिमुखाय नम । अस्थिमुखवीर ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ४६ ॥
ॐ क्रों रेतोवेधाय नम । रेतोवेधवीर ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ४७ ॥
ॐ क्रों स्मशानचाराय नम । स्मशानचारवीर ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ४८ ॥
ॐ क्रों केलिकलाय नम । केलिकलवीर ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ४९ ॥
ॐ क्रों भृङ्गाय नम । भृङ्गवीर ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ५० ॥
ॐ क्रों कण्टकाय नमः । कण्टकवीर ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ५१ ॥
ॐ क्रों विभीषणाय नम. । विभीषणवीर ! इह० शेष पूर्ववत् ॥ ५२ ॥
ॐ नम. द्विपञ्चाशद्वीरेभ्य सायुधेभ्य सवाहनेभ्यः सपरिकरेभ्यः वाञ्छितदायिभ्य समस्तवीरा इह

घण्टाकर्णप्रतिष्ठामहोत्सवे आगच्छन्तु आगच्छन्तु इदमर्घ्यं पाद्यं वलिं चरुं गृह्णन्तु गृह्णन्तु सन्निहिता भवन्तु भवन्तु स्वाहा, जलं गृह्णन्तु गृह्णन्तु, गन्धं० पुष्पं० अक्षतान्० फलानि० मुद्रां० धूपं० दीपं० नैवेद्यं० सर्वोपचारान् गृह्णन्तु गृह्णन्तु, शान्तिं कुर्वन्तु कुर्वन्तु, तुष्टिं० पुष्टिं० ऋद्धिं० वृद्धिं० सर्वसमीहितानि कुर्वन्तु कुर्वन्तु स्वाहा ॥ इति समस्तवीराणां परिपिण्डितपूजनं विधाय पञ्चवर्णवस्त्राच्छादनम् ॥ इति द्वितीयपीठपूजनम् ॥

अथ तृतीयपाठे-षोडशविद्यादेवीपूजनम्— प्रथमं पुष्पाञ्जलिं करे गृहीत्वा—

यासां मन्त्रपदैर्विशिष्टमहिमप्रोद्भूतभूत्युत्करैः, षट् कर्माणि कुलाध्वसंश्रितधियः क्षेमात् क्षणात् कुर्वते ।
ता विद्याधरवृन्दवन्दितपदा विद्यावलीसाधने, विद्यादेव्य उरुप्रभावविभवं यच्छन्तु भक्तिस्पृशाम् ॥ १ ॥

इति पुष्पाञ्जलिक्षेपः । ॐ ह्रीं नमः श्रीरोहिण्यै विद्यादेव्यै भगवति श्रीरोहिणि इह घण्टाकर्ण-प्रतिष्ठामहोत्सवे आगच्छ आगच्छ, इदमर्घ्यं पाद्यं वलिं चरुं गृहाण गृहाण, सन्निहिता भव भव स्वाहा, जलं गृहाण गृहाण, गन्धं० पुष्पं० अक्षतान्० फलानि० मुद्रां० धूपं० दीपं० नैवेद्यं० सर्वोपचारान् गृहाण गृहाण, शान्तिं कुरु कुरु, तुष्टिं० पुष्टिं० ऋद्धिं० वृद्धिं० सर्वसमीहितानि कुरु कुरु स्वाहा ॥ १ ॥

ॐ हं सं क्लीं नमः श्रीप्रज्ञप्त्यै विद्यादेव्यै भगवति श्रीप्रज्ञप्ति इह० शेषं पूर्ववत् ॥ २ ॥
ॐ नमः श्रीवज्रशृङ्खलायै विद्यादेव्यै श्रीवज्रशृङ्खले इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ३ ॥
ॐ लं लं लं नमः श्रीवज्रांकुशायै विद्यादेव्यै भगवति श्रीवज्रांकुशे इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ४ ॥

ॐ नम श्रीअप्रतिचक्राय विद्यादेव्यै भगवति श्रीअप्रतिचक्रे इह० शेष पूर्ववत् ॥ ५ ॥
ॐ ह मं नमः श्री पुरुषदत्तायै विद्यादेव्यै भगवति श्रीपुरुषदत्ते इह० शेष पूर्ववत् ॥ ६ ॥
ॐ ह्रों नम श्रीकालिकायै विद्यादेव्यै भगवति श्रीकालिके इह० शेष पूर्ववत् ॥ ७ ॥
ॐ हूं घं नमो महाकाल्यै विद्यादेव्यै भगवति श्रीमहाकालिके इह० शेष पूर्ववत् ॥ ८ ॥
ॐ ऍ नमः श्रीगौर्यै विद्यादेव्यै भगवति श्रीगौरि इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ९ ॥
ॐ ग गां नमः श्रीगान्धार्यै विद्यादेव्यै भगवति श्रीगान्धारि इह० शेष पूर्ववत् ॥ १० ॥
ॐ ज्वौं नम महाज्वालायै विद्यादेव्यै महाज्वाले इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ११ ॥
ॐ व म नमः श्रीमानव्यै विद्यादेव्यै भगवति श्रीमानवि इह० शेष पूर्ववत् ॥ १२ ॥
ॐ जं ज नम श्रीवैरोट्यायै विद्यादेव्यै भगवति श्रीवैराट्ये इह० शेषं पूर्ववत् ॥ १३ ॥
ॐ अ ऍ नमः श्रीअच्छुप्तायै विद्यादेव्यै भगवति श्रीअच्छुप्ते इह० शेषं पूर्ववत् ॥ १४ ॥
ॐ ह्रीं अर्हं नम श्रीमानस्यै विद्यादेव्यै भगवति श्रीमानसि इह० शेषं पूर्ववत् ॥ १५ ॥
ॐ ह हं हं सं नम श्रीमहामानस्यै विद्यादेव्यै भगवति श्रीमहामानसि इह० शेषं पूर्ववत् ॥ १६ ॥

ॐ क्षों नमः षोडशविद्यादेवीभ्यः सायुधाभ्य सवाहनाभ्यः सपरिकराभ्यः विघ्नहरिभ्यः शिवंकरीभ्यः

भगवत्यः विद्यादेव्यः इह० शेषं पूर्ववत् ॥ इति षोडशविद्यादेवीनां परिपिण्डितपूजा ॥ एवं पूजां विधाय कुसुम्भवस्त्रेण पीठस्याच्छादनम् ॥ इति तृतीयपीठपूजनम् ॥

ततः चतुर्थपीठे भैरवपूजनम्—

पुष्पाञ्जलिं करे गृहीत्वा वृत्तं पठेत्—

नानाशस्त्रधरा देवा, नानालंकारभूषिताः । भद्रं कुर्वन्ति ते नित्यं, भैरवा भयवारकाः ॥ १ ॥

ततः भैरवपीठे पुष्पाञ्जलिक्षेपः ॥

ह्रीं श्रीं भैरवाय नमः । श्रीभैरव ! घण्टाकर्णप्रतिष्ठामहोत्सवे आगच्छ आगच्छ इदमर्घ्यं पाद्यं बलिं चरुं गृहाण गृहाण शेषं पूर्ववत् ॥ १ ॥

ह्रीं श्रीं महाभैरवाय नमः । श्रीमहाभैरव ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ २ ॥

ह्रीं श्रीं चण्डभैरवाय नमः । श्रीचण्डभैरव ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ३ ॥

ह्रीं श्रीं रुद्रभैरवाय नमः । श्रीरुद्रभैरव ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ४ ॥

ह्रीं श्रीं कपालभैरवाय नमः । कपालभैरव ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ५ ॥

ह्रीं श्रीं आनन्दभैरवाय नमः । आनन्दभैरव ! इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ६ ॥

ह्रौं श्रीं कङ्काळभैरवाय नम । कंकाळभैरव ! इह० शेप पूर्ववत् ॥ ७ ॥
ह्रौं श्रीं भैरवभैरवाय नम । श्रीभैरभभैरव ! इह० शेपं पूर्ववत् ॥ ८ ॥

ॐ नमः अष्टभैरवेभ्य सायुधेभ्य सवाहनेभ्य सपरिकरेभ्य वाञ्छितदायिभ्य समस्तभैरवा इह० शेपं पूर्ववत् ॥ तत भगवा वस्त्रेणाच्छादनम् ॥ इति चतुर्थपीठपूजनम् ॥

अथ पञ्चमपीठे नवग्रहपूजनम्—

प्रथमं पुष्पाञ्जलिं गृहीत्वा—

सर्वे ग्रहा दिनकरप्रमुखा स्वकर्म-पूर्वोपनीतफलदानकरा जनानाम् ।
पूजोपचारनिकर स्वकरेषु कात्वा, सन्त्वागता सपदि तीर्थकरार्चनेऽत्र ॥ १ ॥

इति ग्रहपीठे पुष्पाञ्जलिक्षेप । तत सूर्यं प्रति—

विकसितकमलावळिविनिर्यत्परिमळलाळितपूतपादपृष्ठ ।
दशशतकिरण करोतु नित्यं, भुवनगुरो परमर्चने शुभौघम् ॥ १ ॥

ॐ घृणि घृणि नम श्रीसूर्याय सहस्रकिरणाय रत्नादेवीकान्ताय वेदगर्भाय यमयमुनाजनकाय जगत्कर्मसाक्षिणे पुण्यकर्मप्रभावकाय पूर्वदिगधीशाय स्फटिकोज्ज्वलाय रक्तवस्त्राय कमलहस्ताय सप्ताश्वरथवाहनाय श्रीसूर्य सवाहन

सपरिच्छद इह घण्टाकर्णप्रतिष्ठामहोत्सवे आगच्छ आगच्छ, इदमर्घ्यं पाद्यं बलिं चरुं गृहाण गृहाण, सन्निहितो भव भव स्वाहा, जलं गृहाण गृहाण, गन्धं० पुष्पं० फलानि० मुद्रां० धूपं० दीपं० नैवेद्यं० सर्वोपचारान्० शान्तिं कुरु कुरु, तुष्टिं कुरु कुरु, पुष्टिं० ऋद्धिं० वृद्धिं० सर्वसमीहितानि देहि देहि स्वाहा ॥१॥ चन्द्रं प्रति—

प्रोद्यत्पीयूषपूरप्रसृमरजगतीपोषनिदोषकृत्य. व्यावृत्तो ध्वान्तकान्ताकुलकलितमहामानदत्तापमानः ।
उन्माद्यत्कंटकालीदलकलितसरोजालिनिद्राविनिद्र-श्चन्द्रश्चन्द्रावदातं गुणनिवहमभिव्यातनोत्वात्मभाजाम् ॥ १ ॥

ॐ चं चं चं नमश्चन्द्राय शंभुशेखराय षोडशकलापरिपूर्णाय तारगणाधीशाय वायव्यदिगधीशाय अमृताया-मृतमयाय सर्वजगत्पोषणाय श्वेतवस्त्राय श्वेतदशवाजिवाहनाय सुधाकुंभहस्ताय श्रीचन्द्र सायुध सवाहन सपरिच्छद इह० शेषं पूर्ववत् ॥ २ ॥ मंगलं प्रति—

ऋणाभिहन्ता सुकृताधिगन्ता, सदैव वक्रः क्रतुभोजिमान्यः ।
प्रमाथकृद्विघ्नसमुच्चयानां, श्रीमंगलो श्रीमंगलमातनोतु ॥ ३ ॥

ॐ हूं हुं हं सः नमः श्रीमङ्गलाय दक्षिणदिगधीशाय विद्रुमवर्णाय रक्ताम्बराय भूमिस्थिताय कुद्दालहस्ताय श्रीमङ्गल सायुध सवाहन सपरिच्छद इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ३ ॥ बुधं प्रति—

प्रियंगुप्रख्यांगो गलदमलपीयूषनिकष-स्फुरद्वाणीत्राणीकृतसकलशास्त्रोपचयधी ।
समस्तप्राप्तीनामनुपमविधान शशिसुत, प्रभूतारातीनामुपनयतु भग म भगवान् ॥ ४ ॥

ॐ एं नमः श्रीबुधाय उत्तरदिगधीशाय हरितवस्त्राय कलहंसवाहनाय पुस्तकहस्ताय श्रीबुध सायुध सवाहन सपरिच्छद इह० शेष पूर्ववत् ॥ ४ ॥ गुरु प्रति—

शास्त्रप्रस्तारसारप्रततमतिवितानाभिमानातिमान-प्रागल्भ्यः शम्भुजभक्षयकरदिनकृद्विष्णुभि पूज्यमान ।
नि शेषास्वप्नजातिव्यतिकरपरभागीविहेतुर्गृहस्या, कान्तः कान्तादिवृद्धि भवभयहरण सर्वसंघस्य कुर्यात् ॥ ५ ॥

ॐ जीव जीव नम श्रीगुरवे बृहतीपतये ईशानदिगधीशाय सर्वदेवाचार्याय सर्वग्रहबलवत्तराय कांचनवर्णाय पीतवस्त्राय पुस्तकहस्ताय श्रीहंसवाहनाय श्रीगुरो सायुध सवाहन सपरिच्छद इह० शेष पूर्ववत् ॥ ५ ॥ शुक्र प्रति—

दयितसद्व्रतदानपराजित-प्रवरदेहि शरण्य हिरण्यद । दनुजपूज्य जयोशन सर्वदा, दयितसंव्रतदानपराजित ॥६॥

ॐ शु नम श्रीशुक्राय दैत्याचार्याय आग्नेयदिगधीशाय स्फटिकोज्ज्वलाय श्वेतवस्त्राय कुंभहस्ताय तुरग-वाहनाय श्रीशुक्र सायुध सवाहन सपरिच्छद इह० शेष पूर्ववत् ॥ ६ ॥ शनि प्रति—

मा भूद्विपत्समुदय खलु देहभाजा, द्रागित्युदीरितकपिप्लगतिर्नितान्तम् ॥
कादम्बिनीकलितकान्तिरनन्तलक्ष्मीं, सूर्यात्मजो वितनुताद् विनयोपगूढम् ॥ ७ ॥

ॐ शः नमः शनैश्चराय पश्चिमदिगधीशाय नीलदेहाय नीलांबराय परशुहस्ताय कमठवाहनाय श्रीशनैश्चर सायुध सवाहन सपरिच्छद इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ७ ॥ राहुं प्रति—

सिंहिकासुतसुधाकरसूर्योन्मादसादन विषादविघातिन्। उद्यतं झटिति शत्रुसमूहं श्राद्धदेव भुवनानि नयस्व ॥८॥

ॐ क्षः नमः श्रीराहवे नैर्ऋतदिगधीशाय कज्जलश्यामलाय श्यामवस्त्राय परशुहस्ताय सिंहवाहनाय श्रीराहो सायुध सवाहन सपरिच्छद इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ८ ॥ केतुं प्रति—

सुखोत्पातहेतो विपद्वार्द्धिसेतो निषद्यासमेतोत्तरीयार्द्धकेतो ।
अभद्रानुपेतोपमावायुकेतो जयाशंसनाहर्निशं तार्क्ष्यकेतो ॥ ९ ॥

ॐ नमः श्रीकेतवे राहुप्रतिच्छन्दाय श्यामांगाय श्यामवस्त्राय पन्नगवाहनाय पन्नगहस्ताय श्रीकेतो सायुध सवाहन सपरिच्छद इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ९ ॥

अथ ग्रहाणां परिपिंडितपूजा—

ॐ नमः श्रीआदित्यादिग्रहेभ्यः कालप्रकाशकेभ्यः शुभाशुभकर्मफलदेभ्यः सर्वे ग्रहाः सायुधाः सवाहनाः सपरिच्छदाः इह घण्टाकर्णप्रतिष्ठामहोत्सवे आगच्छन्तु आगच्छन्तु इदमर्घ्यं पाद्यं बलिं चरुं गृह्णन्तु गृह्णन्तु स्वाहा, सन्निहिता भवन्तु भवन्तु स्वाहा, जलं गृह्णन्तु गृह्णन्तु, गन्धं० पुष्पं० अक्षतान्० फलानि० मुद्रां० धूपं० दीपं० नैवेद्यं० सर्वोपचारान्

गृह्णन्तु गृह्णन्तु, शान्तिं कुर्वन्तु कुर्वन्तु, तुष्टिं॰ पुष्टिं॰ ऋद्धिं॰ वृद्धिं॰ सर्वसमीहितानि यच्छन्तु यच्छन्तु स्वाहा ।

॥ इति ग्रहाणां परिपिण्डितपूजा । इति पूजां विधाय रक्तवस्त्रेणाच्छादनम् ॥

॥ इति पञ्चमपीठे ग्रहपूजनम् ॥

—:o:—

अथ षष्ठपीठे दशदिक्पालपूजनम्—

पुष्पाञ्जलिं गृहीत्वा वृत्तं पठेत्—

दिक्पाला सकला अपि प्रतिदिशं स्वं स्वं बलं वाहनं, शस्त्रं हस्तगतं विधाय भगवत्स्नात्रे जगद्दुर्लभे ।
आनन्दोल्बणमानसा बहुगुण पूजोपचारोच्चय, सन्ध्याय प्रगुणं भवन्तु पुरतो देवस्य लब्धासना ॥ १ ॥

अनेन वृत्तेन दिक्पालवलये पुष्पाञ्जलिक्षेपः । ततः इन्द्रं प्रति—

सम्यक्त्वस्थिरचित्तचित्रितककुप्कोटीरकोटीपटत्, सङ्घस्योत्कटराजपट्टपटुतासौभाग्यभाग्याधिक ।
दुर्लक्षप्रतिपक्षकक्षदहनज्वालावलीसंनिभो, भास्वद्भाल निभालयेन्द्र भगवत्स्नात्राभिषेकोत्सवम् ॥ १ ॥

ॐ वषट् नमः श्रीइन्द्राय तप्तकांचनवर्णाय पीताम्बराय ऐरावणवाहनाय वज्रहस्ताय द्वात्रिंशल्लक्षविमानाधिपतये अनन्तकोटिसुरसुरांगनासेवितचरणाय सप्तानीकेश्वराय पूर्वदिगधीशाय श्रीइन्द्र सायुध सवाहन सपरिच्छद इह घण्टाकर्ण-

प्रतिष्ठामहोत्सवे आगच्छ आगच्छ, इदमर्घ्यं पाद्यं वलिं चरुं गृहाण गृहाण, सन्निहिता भव भव स्वाहा, जलं गृहाण गृहाण, गन्धं० पुष्पं० अक्षतान्० फलानि० मुद्रां० धूपं० दीपं० नैवेद्यं० सर्वोपचारान् गृहाण गृहाण, शान्तिं कुरु कुरु, तुष्टिं० पुष्टिं० ऋद्धिं० वृद्धिं० कुरु कुरु सर्वसमीहितानि देहि देहि स्वाहा । इतीन्द्रपूजाक्रमः ।

अग्निं प्रति—

नीलाभाच्छादलीलालळितविलुलितालंकृतालंभविष्णु-स्फूर्जद्रोचिष्णुरोचिर्निचयचतुरतावंचितोदंचिदेहः ।
नव्यांभोदप्रमोदप्रमुदितसमदाकर्णविद्वेषिधूम-ध्वान्तध्वंसिध्वजश्रीरधिकतरधियं हव्यवाहो धिनोतु ॥ २ ॥

ॐ रें नमः श्रीअग्नये सर्वदेवमुखाय प्रभूततेजोमयाय आग्नेयदिगधीश्वराय कपिलवर्णाय छागवाहनाय नीलाम्बराय धनुर्बाणहस्ताय श्रीअग्ने सायुध सवाहन सपरिच्छद इह० शेषं पूर्ववत् ॥ २ ॥ नागान् प्रति—

मणिकिरणकदम्बाडम्बरालम्बितुंगो-त्तमकरणशरण्यागण्यनित्यार्हदाज्ञाः ।
वलिभुवनविभावैः स्वैरगन्धा सुधान्ता, गुरवरभुवि लात्वा यान्तु ते दन्दशूकाः ॥ ३ ॥

ॐ ह्रीं फुं नमः श्रीनागेभ्यः पातालस्वामिभ्यः श्रीनागमंडल सायुध सवाहन सपरिच्छद इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ३ ॥ यमं प्रति—

दैत्यालीमुंडखंडीकरणसुडमरोद्दंडशुंडप्रचंड-दोर्दंडाडंबरेण प्रतिहरदनुगं भापयन् विघ्नजातम् ।
कालिन्दीनीलमीलत्सलिलविलुनितालंकृतोद्यल्लुलाय-न्यस्तांघ्रिर्धर्मराजो जिनवरभवने धर्मबुद्धिं ददातु ॥ ४ ॥

ॐ घं घ य नमो यमाय धर्मराजाय दक्षिणदिगधीशाय समवर्त्तिने धर्माधर्मविचारकरणाय कृष्णवर्णाय चर्मावरणाय महिषवाहनाय दण्डहस्ताय श्रीयम सायुध सवाहन सपरिच्छद इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ४ ॥

निर्ऋतिं प्रति—

प्रेतान्तमोतगडप्रतिरूढितलड्डु मुंडितामुंडधारी, दुर्वारीभूतवीर्याध्यवसितक्षसितापायनिर्घातनार्थी ।
कार्श्यामर्शप्रदोप्यत्कुणपकृतरदो नैर्ऋतेऽर्हत्पार्श्व-स्तीर्थेशस्नात्रकाले रचयतु निर्ऋतिर्दुष्टसंघातघातम् ॥ ५ ॥

ॐ ह स क ल ह्रीं नम ह्रीं श्रीं निर्ऋतये नैर्ऋतदिगधीशाय धूम्रवर्णाय व्याघ्रचर्मावृताय मुद्गरहस्ताय प्रेतवाहनाय श्रीनिर्ऋते सायुध सवाहन सपरिच्छद इह० शेष पूर्ववत् ॥ ५ ॥ वरुण प्रति—

कल्लोलोल्वणलोललालितचकत्मालवमुक्तावली-लीलालम्भिततारकाढ्यगगन• सानन्दसन्मानस ।
स्फूर्जन्मागधसुस्थितादिविबुधैः ससेव्यपादद्वयो, बुद्धिं श्रीवरुणो ददातु विशदां नीतिप्रतानाद्भुत ॥६॥

ॐ व नम श्रीवरुणाय पश्चिमदिगधीशाय समुद्रवासाय मेघवर्णाय पीताम्बराय पाशहस्ताय मत्स्यवाहनाय श्रीवरुण सायुध सवाहन सपरिच्छद इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ६ ॥ वायु प्रति—

ध्वस्तध्वान्तध्वजपटलटल्लम्पटाटंकशक्र, पंकव्रातश्लथनमथन पार्श्वसस्यायिदेव ।
अर्हत्सेवाविदलितसमस्ताघसघो विदध्यात्, बाह्यान्तस्थप्रचुरजसां नाशनं श्रीनभस्वान् ॥ ७ ॥

ॐ यं नमः श्रीवायवे वायव्यदिगधीशाय धूसराङ्गाय रक्ताम्बराय हरिणवाहनाय ध्वजप्रहरणाय श्रीवायो सायुध सवाहन सपरिच्छद इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ७ ॥ धनदं प्रति—

दिननाथलक्षसमदीप्तिदीपिताखिलदिग्विभागमणिरम्यपाणियुग् ।
सद्गण्यपुण्यजनसेवितक्रमो धनदो ददातु जिनपूजने धियम् ॥८॥

ॐ यं यं यं नमः श्रीधनदाय उत्तरदिगधीशाय सर्वयक्षेश्वराय कैलाससंस्थाय अलकापुरीप्रतिष्ठाय शक्रकोशाध्यक्षाय कनकांगाय श्वेतवस्त्राय नरवाहनाय रत्नहस्ताय श्रीधनद सायुध सवाहन सपरिच्छद इह० शेषं पूर्ववत् ॥८॥ ब्रह्माणं प्रति—

उद्यत्पुस्तकशस्तहस्तनिवहः सन्न्यस्तपापोद्भवः, शुद्धध्यानविधूतकर्मविकलो लालित्यलीलानिधिः ।
वेदोच्चारविसारिचारुवदनोन्मादः सदा सौम्यदृक्,
ब्रह्मा ब्रह्मणि निष्ठितं वितनुताद् भव्यं समस्तं जगत् ॥ ९ ॥

ॐ नमो ब्रह्मणे ऊर्ध्वलोकाधीश्वराय सर्वसुरप्रतिपन्नपितामहाय स्थविराय नाभिसंभवाय काञ्चनवर्णाय चतुर्मुखाय श्वेतवस्त्राय हंसवाहनाय कमलसंस्थाय पुस्तककमलहस्ताय श्रीब्रह्मन् सायुध सवाहन सपरिच्छद इह० शेषं पूर्ववत् ॥ ९ ॥ ईशानं प्रति—

क्षुभ्यत्क्षीराब्धिगर्भाम्बुनिवहसततक्षालितांभोजवर्णं, स्व सिद्ध्यृद्धिप्रगल्भीकरणविरचितान्यन्तसंपातिनृत्यः ।
तार्तीयासिप्रतिष्ठस्फुटदहनवनज्वालया क्षालिताङ्गः,
शम्भु शं भासमानं रचयतु भविनां क्षीणमिथ्यात्वमोह ॥ १० ॥

ॐ नम श्री-ईशानाय ईशानदिगधीशाय सुरासुरनरवन्दिताय सर्वभुवनप्रतिष्ठाय श्वेतवर्णाय गजाजिनावृताय वृषभवाहनाय पिनाकशूलधराय श्री-ईशान सायुध सवाहन सपरिच्छद इह० शेषं पूर्ववत् ॥ १० ॥

ॐ नमः सर्वेभ्यो दिक्पालेभ्य शुद्धसम्यग्दृष्टिभ्य सर्वजनपूजितेभ्य सर्वेऽपि दिक्पालाः सायुधाः सवाहना सपरिच्छदा इह घण्टाकर्णप्रतिष्ठामहोत्सवे आगच्छन्तु आगच्छन्तु इदमर्घ्यं पाद्य बलिं चरुं गृह्णन्तु गृह्णन्तु स्वाहा, सन्निहिता भवन्तु भवन्तु स्वाहा, जलं गृह्णन्तु गृह्णन्तु, गन्धं० पुष्पं० अक्षतान्० फलानि० मुद्रां० धूपं० दीपं० नैवेद्य० सर्वोपचारान् गृह्णन्तु गृह्णन्तु, शान्ति कुर्वन्तु कुर्वन्तु, तुष्टिं० पुष्टिं० ऋद्धिं० वृद्धिं० सर्वसमीहितानि यच्छन्तु यच्छन्तु स्वाहा ।

॥ इति सर्वदिक्पालपरिपिण्डितपूजाक्रम. । एवं दिक्पालानां पूजां विधाय पीठे रक्तवस्त्रेणाच्छादन विधेयम् ॥

॥ इति सप्तपीठपूजनम् ॥

—:o:—

अथ सप्तमपीठपूजनम्— प्रथमं गणपतिं प्रति—

ॐ गं गं गं नमो गणपतये स्वाहा ॥ इति मूल० ॥ ॐ नमो गणपतये सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय गणपते इह० शेषं (पुंलिंग-एकवचनम्) पूर्ववत् ॥ १ ॥ मोदकनैवेद्यम् ॥ कार्तिकेयं प्रति—

ॐ ब्लीं नमः कार्तिकेयाय स्वाहा ॥ इति मूल० ॥ ॐ नमः कार्तिकेयाय सायुधाय सवाहनाय सपरिकराय कार्तिकेय इह० शेषं पूर्ववत् ॥ पुलिं० एक० ॥ २ ॥ क्षेत्रपालं प्रति—

समर-डमर-संगमोद्दामराडम्बराडम्बलं बोलसद्विंशति-प्रौढबाहूपमाप्राप्तसर्पाधिपालंकृतिः,
निशितकठिनखड्गखड्गांगजाकुन्तविस्फोटकोदंडकांडाछलियष्टिशूलोरु--चक्रक्रमभ्राजिहस्तावलिः ।
अतिघनजनजीवनपूर्णविस्तीर्ण-सद्वर्णदेहद्युताविद्युदुद्भूतिभाग्भोगिहारोरुरत्नच्छटासंगतिः,
मनुजदनुजकीकसोत्पन्नकेयूरताडङ्करम्योर्मिकास्फारशीर्षण्य-सिंहासनोल्लासभास्वत्तमः क्षेत्रपः ॥ ३ ॥

ॐ क्षां क्षीं क्षूं क्षैं क्षौं नमः श्रीक्षेत्रपालाय कृष्णगौरकाञ्चनधूसरकपिलवर्णाय कालमेघ-मेघनाद-गिरिविदारण-आह्लादन-प्रह्लादन-खंजक-भीम-गोमुख-भूषण--दुरितविदारण—दुरितारि-प्रेतनाथ-प्रभृतिप्रसिद्धाभिधानाय विंशतिभुजादण्डाय बर्बरकेशाय जटाजूटमंडिताय वासुकीकृतजिनोपवीताय तक्षककृतमेखलाय शेषकृतहाराय नानायुधहस्ताय सिंहचर्मावरणाय प्रेतासनाय कुक्कुरवाहनाय त्रिलोचनाय आनन्दभैरवाद्यष्टभैरवपरिवृताय चतुःषष्टि-

योगिनीमध्यगताय श्रीक्षेत्रपालाय श्रीक्षेत्रपाल सायुध सवाहन सपरिच्छद इह० शेषं पूर्ववत् ॥ पुंछि० पूरु० ॥ १ ॥

ॐ मं मं नमः पुरदेवाय स्वाहा ॥ इति मूल० ॥ ॐ नमः पुरदेवाय सायुधाय सवाहनाय पुरदेव इह० शेषं पूर्ववत् ॥ पुंलि० पूरु० ॥ ४ ॥ चतुर्णिकायदेवपूजनम्–भवनपतीन् प्रति–प्रथम आग्नेये—

असुर–नाग–सुपर्ण–विद्युदग्नि–द्वीपोदधि–दिक्–पवन–स्तनितरूपा दशविधा भवनपतयो निजनिजवर्णवस्त्रवाहन–ध्वजधराः सकलत्राः सायुधाः सवाहना सपरिकराः प्रभूत–भक्तय इह घण्टाकर्णप्रतिष्ठामहोत्सवे आगच्छन्तु आगच्छन्तु इदमर्घ्यं पाद्य बलिं चरुं गृह्णन्तु गृह्णन्तु स्वाहा, सन्निहिता भवन्तु भवन्तु स्वाहा, जलं गृह्णन्तु गृह्णन्तु, गन्ध० पुष्प० अक्षतान्० फलानि० मुद्रा० धूप० नैवे० सर्वोपचारान् गृह्णन्तु गृह्णन्तु, शान्तिं कुर्वन्तु कुर्वन्तु, तुष्टिं० पुष्टिं० ऋद्धिं० वृद्धिं० सर्वसमीहितानि यच्छन्तु यच्छन्तु स्वाहा ॥ १ ॥ ५ ॥ व्यन्तरान्–प्रति–नैऋते—

पिशाच–भूत–यक्ष–राक्षस–किन्नर–किंपुरुष–महोरग–गन्धर्व–अणपन्नि–पणपन्नि–ऋषिपाति–भूतपाति–क्रन्दि–महाक्रन्दि–कूष्मांड–पतगरूप–व्यन्तरा निजनिज० इह० शेष पूर्ववत् ॥ २ ॥ ६ ॥ ज्योतिष्कान् प्रति— वायव्ये—

चन्द्र–सूर्य–ग्रह–नक्षत्र–तारारूपा ज्योतिष्का निजनिज० शेषं पूर्ववत् ॥ ३ ॥ ७ ॥ वैमानिकान् प्रति– ईशाने—

सौधर्मेशान–सनत्कुमार–माहेन्द्र–ब्रह्म–लान्तक–शुक्र–सहस्रारानत–प्राणतारणाच्युत–कल्पभवाः सुदर्शन—सुप्रभ–मनोरम–सर्वभद्र–सुविशाल–सुमनस–सौमनस–प्रियंकरादित्य–ग्रैवेयकभवा विजय–वैजयन्त–जयन्तापराजित–सर्वार्थसिद्धि–

पश्चानुत्तरभवा वैमानिका निजनिजवर्णवस्त्रवाहनध्वजधराः सकलत्राः सायुधाः सवाहनाः सपरिकराः प्रभूतभक्तयः इह घण्टाकर्णप्रतिष्ठामहोत्सवे आगच्छन्तु आगच्छन्तु, इदमर्घ्यं पाद्यं बलिं चरुं गृह्णन्तु गृह्णन्तु, सन्निहिता भवन्तु भवन्तु स्वाहा, जलं गृह्णन्तु गृह्णन्तु, गन्धं० पुष्पं० अक्षतान्० फलानि० मुद्रां० धूपं० दीपं० नैवेद्यं० सर्वोपचारान् गृह्णन्तु गृह्णन्तु, शान्तिं कुर्वन्तु कुर्वन्तु, तुष्टिं० पुष्टिं० ऋद्धिं० वृद्धिं० कुर्वन्तु कुर्वन्तु सर्वसमीहितानि यच्छन्तु यच्छन्तु स्वाहा ॥ ४ ॥ ८ ॥ (आचारदीनकरे पृष्ठ २०६)

॥ इति सप्तम पीठम् ॥

सप्तपीठाग्रे यववारकस्थापनं यवव्रीह्यङ्कुरमयाः,

१ क्षीरैयी, २ करंव, ३ चूरिमा, ४ पिण्डि, ५ पूर्वक, ६ लपनश्री, ७ 'दुग्धखीचडो' भृताः सप्त शरावाः स्थाप्याः ॥१॥

ततः सप्त मृत्कलशाश्चंदनचर्चिताः सकंकणाः सजलाः सपिधानाः स्थाप्याः ॥ २ ॥

घृतगुडसहितमङ्गलप्रदीपं स्थापयेत् ॥ ३ ॥

॥ होम विधिः ॥

एव सर्वेषां पीठानां पूजां विधाय हस्तमात्रे २४ अङ्गुल-दीर्घ-पृथु-उत्सेधवति चतुरस्रे कुण्डे होमः । स यथाक्रमः—

(१) चतु षष्टियोगिनीसन्तर्पणे—गोधुम-घृत-गुडनिर्मित-लपनश्री-चिदाम-खर्जूर-द्राक्षासहितेन । वट-पिप्पल-बदरी-समिद्भिर्होम ।

(२) द्विपञ्चाशद्वीरसन्तर्पणे— गुग्गुलु-मधु-तिलसक्कवटक । वट-कपित्थ-सहकार-समिद्भिर्होम ।

(३) विद्यादेवीसंतर्पणे— घृतपायसखण्डफलै-रश्वत्थसमिद्भिर्होम ।

(४) अष्टभैरवसन्तर्पणे— मधु-लोवान-तिल-अपुप-पिप्पल-वट-धत्तूर-समिद्भिर्होम ।

(५) ग्रहसंतर्पणे— क्षीर-मधु-घृतै फलसहितै कपित्थाश्वत्थसमिद्भिर्होम ।

(६) दिक्पालसंतर्पणे— घृत-मधु-फलै प्लक्षाश्वत्थसमिद्भिर्होम ।

(७) गणपतिसंतर्पणे— मोदकै उदुम्बुरसमिद्भिर्होम ।

(८) कार्तिकेयसंतर्पणे— मधुकपुष्पैः सघृतैः प्लक्षसमिद्भिर्होमः ।

(९) क्षेत्रपालसंतर्पणे— तिलपिण्डैर्धत्तूरसमिद्भिर्होमः ।

(१०) पुरदैवतसंतर्पणे— घृत-गुड-क्षौद्रैर्वटसमिद्भिर्होमः ।

(११) चतुर्णिकायदेवसंतर्पणे— नानाफलैः पायसैः प्लाक्षसमिद्भिर्होमः ।

(१२) घण्टाकर्णसंतर्पणे— अखरोट-टोपरा-बदाम-शर्करा-गुग्गुल १०८ गोली-घृतेन सह, वट-पिप्पल-सहकारसमिद्भिर्होमः ।

अग्निस्थापनमन्त्रः— ॐ रं रां रीं रूं रौं रः नमो अग्नये, नमो बृहद्भानवे, नमो अनन्ततेजसे, नमो अनन्तवीर्याय, नमो अनन्तगुणाय, नमो हिरण्यतेजसे, नमो छागवाहनाय, नमो हव्याशनाय, अत्र कुण्डे आगच्छ आगच्छ अवतर अवतर तिष्ठ तिष्ठ स्वाहा ॥ ततो अग्निकुण्डे आदौ कर्पूरं दग्ध्वा आग्नेयकोणे अग्निं न्यसेत् ॥

आहुतिमन्त्रः— ॐ नमो अग्नये बृहद्भानवे रक्ताम्बरधराय छागवाहनाय रां रीं रूं रः बलिं गृहाण गृहाण स्वाहा ॥ ततो घृत-तिलादिकं जुहुयात् ॥ होममन्त्राः—

होममन्त्रा (६४ योगिनी)

ॐ रां ब्रह्माणी संतर्पितास्तु स्वाहा ॥१॥
ॐ रां कौमारी सतर्पितास्तु स्वाहा ॥२॥
ॐ रां वाराही सतर्पितास्तु स्वाहा ॥३॥
ॐ रा शाङ्करी संतर्पितास्तु स्वाहा ॥४॥
ॐ रां इन्द्राणी संतर्पितास्तु स्वाहा ॥५॥
ॐ रां कङ्काली सतर्पितास्तु स्वाहा ॥६॥
ॐ रां कराली सतर्पितास्तु स्वाहा ॥७॥
ॐ रां काली सतर्पितास्तु स्वाहा ॥८॥
ॐ रां महाकाली संतर्पितास्तु स्वाहा ॥९॥
ॐ रां चामुण्डा सतर्पितास्तु स्वाहा ॥१०॥
ॐ रां ज्वालामुखी सतर्पितास्तु स्वाहा ॥११॥
ॐ रां कामाख्या सतर्पितास्तु स्वाहा ॥१२॥
ॐ रां कापालिनी संतर्पितास्तु स्वाहा ॥१३॥

ॐ रां भद्रकाली संतर्पितास्तु स्वाहा ॥१४॥
ॐ रा दुर्गा संतर्पितास्तु स्वाहा ॥१५॥
ॐ रा अम्बिका संतर्पितास्तु स्वाहा ॥१६॥
ॐ रां ललिता सतर्पितास्तु स्वाहा ॥१७॥
ॐ रां गौरी संतर्पितास्तु स्वाहा ॥१८॥
ॐ रां सुमङ्गला संतर्पितास्तु स्वाहा ॥१९॥
ॐ रां रोहिणी संतर्पितास्तु स्वाहा ॥२०॥
ॐ रां कपिला संतर्पितास्तु स्वाहा ॥२१॥
ॐ रां शूलकरा संतर्पितास्तु स्वाहा ॥२२॥
ॐ रां कुण्डलिनी संतर्पितास्तु स्वाहा ॥२३॥
ॐ रां त्रिपुरा संतर्पितास्तु स्वाहा ॥२४॥
ॐ रां कुरुकुल्ला सतर्पितास्तु स्वाहा ॥२५॥
ॐ रा भैरवी सतर्पितास्तु स्वाहा ॥२६॥

ॐ रां भद्रा संतर्पितास्तु स्वाहा ॥२७॥
ॐ रां चन्द्रावती संतर्पितास्तु स्वाहा ॥२८॥
ॐ रां नारसिंही संतर्पितास्तु स्वाहा ॥२९॥
ॐ रां निरञ्जना संतर्पितास्तु स्वाहा ॥३०॥
ॐ रां हेमकान्ती संतर्पितास्तु स्वाहा ॥३१॥
ॐ रां प्रेतासनी संतर्पितास्तु स्वाहा ॥३२॥
ॐ रां ईश्वरी संतर्पितास्तु स्वाहा ॥३३॥
ॐ रां माहेश्वरी संतर्पितास्तु स्वाहा ॥३४॥
ॐ रां वैष्णवी संतर्पितास्तु स्वाहा ॥३५॥
ॐ रां वैनायकी संतर्पितास्तु स्वाहा ॥३६॥
ॐ रां यमघण्टा संतर्पितास्तु स्वाहा ॥३७॥
ॐ रां हरसिद्धिः संतर्पितास्तु स्वाहा ॥३८॥
ॐ रां सरस्वती संतर्पितास्तु स्वाहा ॥३९॥

ॐ रां तोतला संतर्पितास्तु स्वाहा ॥४०॥
ॐ रां चण्डी संतर्पितास्तु स्वाहा ॥४१॥
ॐ रां शङ्खिनी संतर्पितास्तु स्वाहा ॥४२॥
ॐ रां पद्मिनी संतर्पितास्तु स्वाहा ॥४३॥
ॐ रां चित्रिणी संतर्पितास्तु स्वाहा ॥४४॥
ॐ रां शाकिनी संतर्पितास्तु स्वाहा ॥४५॥
ॐ रां नारायणी संतर्पितास्तु स्वाहा ॥४६॥
ॐ रां पलादिनी संतर्पितास्तु स्वाहा ॥४७॥
ॐ रां यमभगिनी संतर्पितास्तु स्वाहा ॥४८॥
ॐ रां सूर्यपुत्री संतर्पितास्तु स्वाहा ॥४९॥
ॐ रां शीतला संतर्पितास्तु स्वाहा ॥५०॥
ॐ रां कृष्णपासा संतर्पितास्तु स्वाहा ॥५१॥
ॐ रां रक्ताक्षी संतर्पितास्तु स्वाहा ॥५२॥

ॐ रां कालरात्री संतर्पितास्तु स्वाहा ॥५३॥
ॐ रां आकाशी संतर्पितास्तु स्वाहा ॥५४॥
ॐ रां सूग्रिनी संतर्पितास्तु स्वाहा ॥५५॥
ॐ रां जया संतर्पितास्तु स्वाहा ॥५६॥
ॐ रां विजया संतर्पितास्तु स्वाहा ॥५७॥
ॐ रां धूम्रवर्णी संतर्पितास्तु स्वाहा ॥५८॥

ॐ रां वेगेश्वरी संतर्पितास्तु स्वाहा ॥५९॥
ॐ रां कात्यायनी संतर्पितास्तु स्वाहा ॥६०॥
ॐ रां अग्निहोत्री संतर्पितास्तु स्वाहा ॥६१॥
ॐ रां चक्रेश्वरी संतर्पितास्तु स्वाहा ॥६२॥
ॐ रां महाम्बिका संतर्पितास्तु स्वाहा ॥६३॥
ॐ रां ईश्वरा संतर्पितास्तु स्वाहा ॥६४॥

— ५२ वीर —

ॐ रां क्षेत्रपालः संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥१॥
ॐ रां कपिलः संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥२॥
ॐ रां बटुक संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥३॥
ॐ रां नारसिंह संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥४॥
ॐ रां गोपाल संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥५॥
ॐ रां भैरवः संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥६॥

ॐ रां गरुड संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥७॥
ॐ रां रक्तसुवर्ण संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥८॥
ॐ रां देवसेन संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥९॥
ॐ रां रुद्रः संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥१०॥
ॐ रां वरुणः संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥११॥
ॐ रां भद्र संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥१२॥

ॐ रां वज्रः संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥१३॥
ॐ रां वज्रजंघः संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥१४॥
ॐ रां स्कन्दः संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥१५॥
ॐ रां कुरुः संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥१६॥
ॐ रां प्रियंकरः संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥१७॥
ॐ रां प्रियमित्रः संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥१८॥
ॐ रां वह्निः संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥१९॥
ॐ रां कंदर्पः संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥२०॥
ॐ रां हंसः संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥२१॥
ॐ रां एकजंघः संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥२२॥
ॐ रां घण्टापथः संतर्पितोस्तु स्वाहा ॥२३॥
ॐ रां दजकः संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥२४॥
ॐ रां कालः संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥२५॥

ॐ रां महाकालः संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥२६॥
ॐ रां मेघनादः संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥२७॥
ॐ रां भीमः संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥२८॥
ॐ रां महाभीमः संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥२९॥
ॐ रां तुंगभद्रः संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥३०॥
ॐ रां विद्याधरः संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥३१॥
ॐ रां वसुमित्रः संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥३२॥
ॐ रां विश्वसेनः संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥३३॥
ॐ रां नागः संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥३४॥
ॐ रां नागहस्तः संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥३५॥
ॐ रां प्रद्युम्नः संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥३६॥
ॐ रां कम्पिल्लः संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥३७॥
ॐ रां नकुलः संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥३८॥

ॐ रां आह्लादः संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥३९॥
ॐ रां त्रिमुख सतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥४०॥
ॐ रां पिशाच सतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥४१॥
ॐ रा भूतभैरव संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥४२॥
ॐ रां महापिशाच सतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥४३॥
ॐ रां कालमुख सतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥४४॥
ॐ रा शुनक सतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥४५॥
ॐ रां अस्थिमुख संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥४६॥
ॐ रां रेतोवेधः संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥४७॥
ॐ रां स्मशानचार सतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥४८॥
ॐ रां केलिकल संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥४९॥
ॐ रां भृंग संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥५०॥
ॐ रां कण्टकः संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥५१॥
ॐ रां विभीषणः सतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥५२॥

— १६ विद्यादेवी —

ॐ रा रोहिणी संतर्पितास्तु स्वाहा ॥१॥
ॐ रां प्रज्ञप्ती संतर्पितास्तु स्वाहा ॥२॥
ॐ रां वज्रशृङ्खला संतर्पितास्तु स्वाहा ॥३॥
ॐ रां वज्राङ्कुशी संतर्पितास्तु स्वाहा ॥४॥
ॐ रां अप्रतिचक्रा संतर्पितास्तु स्वाहा ॥५॥
ॐ रां पुरुषदत्ता संतर्पितास्तु स्वाहा ॥६॥
ॐ रां काली संतर्पितास्तु स्वाहा ॥७॥
ॐ रां महाकाली संतर्पितास्तु स्वाहा ॥८॥

ॐ रां गौरी संतर्पितास्तु स्वाहा ॥९॥
ॐ रां गान्धारी संतर्पितास्तु स्वाहा ॥१०॥
ॐ रां महाज्वाला संतर्पितास्तु स्वाहा ॥११॥
ॐ रां मानवी संतर्पितास्तु स्वाहा ॥१२॥
ॐ रां वैरोट्या संतर्पितास्तु स्वाहा ॥१३॥
ॐ रां अच्छुप्ता संतर्पितास्तु स्वाहा ॥१४॥
ॐ रां मानसी संतर्पितास्तु स्वाहा ॥१५॥
ॐ रां महामानसी संतर्पितास्तु स्वाहा ॥१६॥

—: ८ भैरव :—

ॐ रां भैरवः संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥१॥
ॐ रां महाभैरवः संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥२॥
ॐ रां चण्डभैरवः संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥३॥
ॐ रां रुद्रभैरवः संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥४॥
ॐ रां कपालभैरवः संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥५॥
ॐ रां आनन्दभैरवःसंतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥६॥
ॐ रां कङ्कालभैरवः संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥७॥
ॐ रां भैरवभैरवः संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥८॥

—: ९ नवग्रह :—

ॐ रां आदित्यः संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥१॥
ॐ रां चन्द्रः संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥२॥
ॐ रां मङ्गलः संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥३॥
ॐ रां बुधः संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥४॥

ॐ रां गुरु संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥५॥
ॐ रां शुक्र सतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥६॥
ॐ रां शनैश्चर सतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥७॥
ॐ रां राहु सतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥८॥
ॐ रां केतु संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥९॥

— १० दिक्पाल —

ॐ रां इन्द्र संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥१॥
ॐ रां अग्नि संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥२॥
ॐ रां यम॰ सतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥३॥
ॐ रां निर्ऋतिः सतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥४॥
ॐ रां वरुण सतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥५॥
ॐ रां वायुः सतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥६॥
ॐ रां कुबेरः संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥७॥
ॐ रां ईशान सतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥८॥
ॐ रां नागा सतर्पिता सन्तु स्वाहा ॥९॥
ॐ रां ब्रह्मा संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥१०॥

ॐ रां गणपति संतर्पितोस्तु स्वाहा ॥
ॐ रां कार्तिकेय सतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥
ॐ रां क्षेत्रपाल संतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥
ॐ रां पुरदेवता सतर्पिताऽस्तु स्वाहा ॥
ॐ रां चतुर्णिकायदेवा संतर्पिताः सन्तु स्वाहा ॥
ॐ रां घण्टाकर्णमहावीर॰ सतर्पितोऽस्तु स्वाहा ॥

(१०८ अष्टोत्तरशतकृत्व आहुति देया)

पूर्णाहुतिमन्त्रः—ॐ ह्रीं श्रीं श्री एकाक्षरीमहामाया आद्यशक्तिर्ह्रींकाररूपा पूर्णाहुतिं गृहाण गृहाण संतुष्टा भव भव स्वाहा ॥ 'स्वाहा' इत्युक्त्वा शुष्क-नालिकेरं घृतेन सह जुहुयात् ॥

॥ इति पूर्णाहुतिमन्त्रः ॥

आशीर्वाद-श्लोकः—

सौभाग्यं भाग्यमग्र्यं किल विमलकुले संभवश्चापि संपत्, लक्ष्मीरारोग्यसंगे सखिसुतदयिताबन्धुवर्गप्रवृद्धिः ।
सर्वस्तात् सारकल्पद्रुमजिनचरणेन्दीवरोद्यत्प्रसादात्, सौख्यं स्वर्गापवर्गप्रभवमपि जयो रम्यमैश्वर्यमाशु ॥ १ ॥

आज्ञाहीनं क्रियाहीनं, मन्त्रहीनं च यत्कृतम् । तत्सर्वं कृपया देवाः, क्षमन्तु परमेश्वराः ॥ १ ॥
आवाहनं न जानामि, न जानामि विसर्जनम् । पूजां चैव न जानामि, त्वमेव शरणं मम ॥ २ ॥

॥ इति होम-विधिः ॥

॥ वृहत्स्नात्रविधिः ॥*

एव होम विधाय वृहत्स्नात्रविधि कुर्यात् तद्यथा— तत्रादौ श्रीजिनविम्बस्य पंचामृतस्नात्रं कुर्वीत । तद्विधिर्यथा-पुष्पाञ्जलिं करे गृहीत्वा—

पूर्वं जन्मनि मेरुभूध्रशिखरे सर्वैः सुराधीश्वरै-राज्योद्भूतिमहे महर्द्धिसहितैः पूर्वेऽभिषिक्ता जिना ।
तामेनानुकृतिं विधाय हृदये भक्तिप्रकर्षान्विताः, कुर्मः स्वस्वगुणानुसारवशतो बिम्बाभिषेकोत्सवम् ॥१॥

इति पुष्पाञ्जलिक्षेप । पुनः पुष्पाञ्जलिं गृहीत्वा—

मृत्कुम्भाः कलयन्तु रत्नघटितां पीठं पुनर्मेरुता-मानीतानि जलानि सप्तजलधिक्षीराब्ध्यदध्यात्मताम् ।
बिम्बं पारगतत्वमत्र सकलः संघ सुराधीशतां, येन स्यादयमुत्तम सुविहित स्नात्राभिषेकोत्सव ॥२॥

इति पुष्पाञ्जलिक्षेप । पुन पुष्पाञ्जलिं गृहीत्वा—

आत्मशक्तिसमानीतैः सत्यं चामृतवस्तुभि । तद्धार्यकल्पनां कृत्वा स्नपयामि जिनेश्वरम् ॥३॥

इति पुष्पाञ्जलिक्षेप । तत क्षीरभृतं कलशं गृहीत्वा—

भगवन्मनोगुणयशोऽनुकारि-दुग्धाब्धित समानीतम् । दुग्धं विदग्धहृदय पुनातु दत्त जिनस्नात्रे ॥१॥

---

* वृहत्स्नात्रविधेरादौ यदि समयो भवेत्तर्हि पञ्चविंशतिकुसुमाञ्जल्यात्मको विधि करणीय । तद्विधि परिशिष्टे दत्त ।

इति क्षीरस्नात्रम् । ततो दधिभृतं कलशं गृहीत्वा—

दधिमुखमहीध्रवर्णं दधिसागरतः समाहृतं भक्त्या । दधि विदधातु शुभविधिं दधिसारपुरस्कृतं जिनस्नात्रे ॥२॥

इति दधिस्नात्रत् । ततो घृतभृतं कुभं गृहीत्वा—

स्निग्धं मृदु पुष्टिकरं जीवनमतिशीतलं सदाभिख्यम् । जिनमतवद्धृतमेतत् पुनातु लग्नं जिनस्नात्रे ॥३॥

इति घृतस्नात्रम् । पुनरिक्षुभृतं कलशं गृहीत्वा—

मधुरिमधुरिविधुरित-सुधाधराधार आत्मगुणवृत्त्या । शिक्षयतादिक्षुरसो विचक्षणौघं जिनस्नात्रे ॥४॥

इति इक्षुरसस्नात्रम् । ततः शुद्धजलभृतं कलशं गृहीत्वा—

जीवनममृतं प्राणदमकलुषितमदोषमस्तसर्वरुजम् । जलममलमस्तु तीर्थाधिनाथबिम्बानुगे स्नात्रे ॥५॥

इति जलस्नात्रम् । इति पञ्चामृतस्नात्रम् । पुनः सहस्रमूलमिश्रजलकलशं गृहीत्वा—

विघ्नसहस्रोपशमनं सहस्रनेत्रप्रभावसद्भावम् । दलयतु सहस्रमूलं शत्रुसहस्रं जिनस्नात्रे ॥१॥

ततः शतमूलमिश्रजलकलशं गृहीत्वा—

शतमर्त्यसमानीतं शतमूलं शतगुणं शताख्यं च । शतसंख्यं वांछितमिह जिनाभिषेके सपदि कुरुताव् ॥१॥

अनेन शतमूलस्नात्रम् । ततः सर्वौषधिमिश्रजलकलशं गृहीत्वा—

सवमत्यूहहर सवसमीहितकर विजितसवंग्र । सर्वौषधिमंडलमिह जिनाभिषेके शुभ ददताम् ॥१॥

अनेन सर्वौषधिस्नात्रम् । ततो धूप गृहीत्वा—

ऊर्ध्वाधोभूमिवासित्रिदशदनुसुतक्ष्मास्पृशां घ्राणहर्षात्, प्रौढिप्राप्तप्रकर्षः क्षितिरुहरसज क्षीणपापावगाह ।

धूपोऽकूपारकल्पः प्रमनमृतिजराकष्टविस्पष्टदुष्ट—स्फूर्जत्संसारपाराधिगममतिधियां विश्वभर्तुं करोतु ॥२॥

अनेन धूपोत्क्षेपणम् । ततः शक्रस्तवपाठ । ततो यथाशक्त्या स्वर्ण-रूप्य-ताम्र-द्विकयोग-रीति-मृण्मय-कलश-समारचनम् । ते च कलशा स्थपनकोपरि स्थाप्यन्ते । ततो यथाशक्ति स्नात्रसख्यया अष्टोत्तरशत-चतु षष्टि-पचविंशति-षोडश-अष्ट-पच-चतुस्त्रि-द्वि-एक-संख्याः ते च चन्दनागरु-कर्पूर-कस्तुरी-कुङ्कुमैः स्वस्तिककरणैश्चतु-र्दिक्षु पूज्यन्ते । तत्कण्ठेषु पुष्पमालाभिर्विभूषणम् । ततस्ते कलशा सर्वतीर्थाहृतेन पूर्वोक्तजलमंत्रपूतेन चन्दनागरु-कस्तूरीकर्पूरकुङ्कुममिश्रितेन पाटलादिपुष्पाधिवासितेन निर्मलजलेन पूरणीया । ततस्तेन निजनिजपरिकरयुता स्नात्रकरा, पूर्वोक्तवेशभृतो जिनोपवीतोत्तरासङ्गयुजो बद्धधम्मिलाः कृतस्नात्रा द्वादशतिलकांकिता परमेष्ठिमन्त्रं पठित्वा तान् कलशान् स्वस्वकरयोर्गृह्णन्ति । ततस्तेऽपरे च श्राद्धा, स्वस्वाभ्यासानुसारेण जिनस्तुतिषट्पदद्र-व्यस्तोत्रादि परिवर्त्तयन्ति । पूर्वकविकृतानि जिनाभिषेककाव्यानि पठन्ति । तत्र —

नमो अरिहताणं, नमोऽर्हत्सिद्धाचार्योपाध्यायसर्वसाधुभ्यः ।

पूर्वं जन्मनि विश्वभर्त्तुरधिकं सम्यक्त्वभक्तिस्पृशः, सूतेः कर्म समीरवारिदमुखं काष्ठाकुमार्यो व्यधुः ।
तत्कालं तविषेश्वरस्य निबिडं सिंहासने प्रोन्नतं, वातोद्धूतसमुद्धुरध्वजपटप्रख्यां स्थितिं व्यानशे ॥१॥

क्षोभात्तत्र सुरेश्वरः प्रसृमरक्रोधक्रमाक्रान्तधीः, कृत्वालक्तकसिक्तकूर्मसदृशं चक्षुःसहस्रं दधौ ।
वज्रं च स्मरणागतं करगतं कुर्वन् प्रयुक्तावधि, ज्ञानात्तीर्थंकरस्य जन्म भुवने भद्रंकरं ज्ञातवान् ॥२॥

नम नम इति शब्दं ख्यापयंस्तीर्थनाथं, स झटिति नमति स्म प्रौढसम्यक्त्वभक्तिः ।
तदनु दिवि विमाने सा सुघोषाख्यघंटाः सुररिपुमदमोघा घातिशब्दं चकार ॥३॥

द्वात्रिंशल्लक्षविमानमंडले तत्समा महाघंटाः । ननदुः सुदुःप्रधर्षा हर्षोत्कर्षं वितन्वन्त्यः ॥४॥

तस्मान्निश्चित्य विश्वाधिपतिजनुरथो निर्जरेन्द्रः स्वकल्पान्,
कल्पेन्द्रान् व्यन्तरेन्द्रानपि भवनपतींस्तारकेन्द्रान् समस्तान् ।
आह्वायाह्वाय तेषां स्वमुखभवगिराख्याय सर्वं स्वरूपं,
श्रीमत्कार्त्तस्वराद्रेः शिरसि परिकरालंकृतान् प्राहिणोच्च ॥ ५ ॥

ततः स्वयं शक्रसुराधिनाथः प्रविश्य तीर्थङ्करजन्मगेहम् ।
परिच्छदैः सार्द्धमथो जिनाम्बां प्रस्वापयामास वरिष्ठविद्यः ॥ ६ ॥

कृत्वा पञ्चवपूंषि विष्णपतिः सधारणं हस्तयो–श्छत्रस्योद्वहनं च चामरयुगप्रोद्भासनाचालनम् ।
वज्रेणापि धृतेन नर्त्तनविधिं निर्वाणदातुः पुरो, रूपैः पञ्चभिरेवमुत्सुकमना प्राचीनबर्हिर्व्यधात् ॥७॥
सामानिकाङ्गरक्षैरेवं परिवारित सुराधीश । बिभ्रत् त्रिभुवननाथं प्राप सुराद्रिं सुरगणाढ्यम् ॥८॥
तत्रेन्द्रास्त्रिदशाप्सर परिवृता विश्वेशितु संमुख, मंक्ष्वागत्य नमस्कृतिं व्यधुरलं स्वालंकृतिभ्राजिता ।
आनन्दाश्रनृतुस्तथा सुरगिरिस्तुङ्गैर्द्विराभास्वरैः, शृङ्गैः काञ्चनदानकर्मनिरतो भाति स्म भक्त्या यथा ॥९॥
अतिपांडुकम्बलाया महाशिलाया शशांकधवलाया । पृष्ठे शशिमणिरचितं पीठमधुर्देवगणवृषभा ॥१०॥
तत्राधायोत्सङ्गे ईशानसुरेश्वरो जिनाधीशम् । पद्मासनोपविष्टो निबिडां भक्तिं दधौ मनसि ॥११॥
इन्द्रादिष्टास्तत आभियोगिका कलशगणमथानिन्युः । वेदरसखवसुसंख्य मणिरजतसुवर्णमृद्रचितम् ॥१२॥
कुंभाश्च ते योजनमात्रवक्त्रा आयाम औनत्यमथैषु चैवम् ।
दशाष्टबाहैरुरुयोजनानि द्विव्येकधातुप्रतिपंगगर्भा ॥ १३ ॥
नीरैः सर्वसरित्तडागजलधिप्रख्यान्यनीराशया–नीतैः सुन्दरगन्धगर्भिततरैः स्वच्छैरलं शीतलैः ।
भृत्यैर्देवपतेर्मणिमयमहापीठस्थिता पूरिता, कुंभास्ते कुसुमस्रजां समुदयैः कंठेषु संभाविताः ॥१४॥
पूर्वमच्युतपतिर्जिनेशितु स्नात्रकर्म विधिवद् व्यधान्महत् ।
तैर्महाकलशवारिभिर्घनै प्रोल्लसन्मलयगन्धधारिभि ॥ १५ ॥

चतुर्वृषभशृङ्गोत्थ-धाराष्टकमुदंचयन् । सौधर्माधिपतिः स्नात्रं विश्वभर्त्तुरपूरयत् ॥ १६ ॥

शेषं क्रमेण तदनन्तरमिन्द्रवृन्दं कल्पासुरक्षवननाथमुखं व्यधत्त ।
स्नात्रं जिनस्य कलशैः कलितपयोदं प्राग्वारवेषविनिवारितसर्वपापम् ॥ १७ ॥

तस्मिन् क्षणे बहुलवादितगीतनृत्य-गर्भं महं च सुमनोऽप्सरसो व्यधुस्तम् ।
येनादधे स्फुटसदाविनिविष्टयोग-स्तीर्थंकरोऽपि हृदये परमाणुचित्तम् ॥ १८ ॥

मेरुशृंगे च यत्स्नात्रं, जगद्भर्त्तुः सुरैः कृतम् । बभूव तदिहास्त्वेत-दस्मत्करनिषेकतः ॥ १९ ॥

इति पठित्वा सर्वैः स्नात्रकरैः समकालं जिनबिम्बे कलशाभिषेकः करणीयः । एवमष्टोत्तरशतादिवारान् पुनः पुनरन्तिमं श्लोकं पठित्वा जिनस्नात्रं करणीयम् । एवं स्नात्रविधौ निर्वर्तिते कोमलैर्धूपचूर्णवासितैर्वस्त्रैर्जिनबिम्बं मार्जयेत् । ततः कस्तूरिका-कुङ्कुम-कर्पूर-श्रीखंडादिविलेपनं गृहीत्वा—

कस्तूरिकाकुङ्कुमरोहणद्रुः कर्पूरकक्कोलविशिष्टगन्धम् । विलेपनं तीर्थपतेः शरीरे करोतु सङ्घस्य सदा विवृद्धिम् ॥१॥

तुराषाट् स्नात्रपर्यन्ते विदधे यद्विलेपनम् । जिनेश्वरस्य तद्भूया-दत्र बिम्बेऽस्मदाहृतम् ॥२॥

अनेन वृत्तद्वयेन विलेपनं बिम्बस्य । ततः पुष्पमालादि गृहीत्वा—

मालतीविचकिलोज्ज्वलमल्लीकुन्दपाटलसुवर्णसुमैश्च । केतकैर्विरचिता जिनपूजा मङ्गलानि सकलानि विदध्यात् ॥१॥

स्नात्र कृत्वा सुराधीशै-र्जिनाधीशस्य वर्ष्मणि । यत्पुष्पारोपण चक्रे तदस्त्वस्मत्करैरिह ॥२॥

इति वृत्तद्वयेन विम्बे पुष्पमालादिपूजा । ततो मुकुटकुडलहारादिभूषणानि गृहीत्वा—

केयूरहारकटकै पटुभि किरीटै सत्कुडलैर्मणिमयीभिरथोर्मिकाभिः ।
बिम्बं जगत्त्रयपतेरिह भूषयित्वा पापोच्चय सकलमेव निकृन्तयाम ॥१॥

या भूषा त्रिदशाधीशै स्नात्रान्ते मेरुमस्तके । कृता जिनस्य सात्रास्तु भविकैर्भूषणान्विता ॥२॥

इति वृत्तद्वयेन बिम्बस्य भूषणपरिधानम् । तत फलानि गृहीत्वा—

सन्नालिकेरफलपूररसालजम्बू-द्राक्षापरूपकसुदाडिमनागरङ्गैः ।
घातामपूगकदलीफलजभमुख्यै श्रेष्ठै फलैर्जिनपतिं परिपूजयामः ॥१॥

यत्कृतं स्नात्रपर्यन्ते सुरेन्द्रैः फलढौकनम् । तदिहास्मत्करादस्तु यथासम्पत्तिनिर्मितम् ॥२॥

इति वृत्तद्वयेन बिम्बाग्रे फलढौकनम् । ततोऽक्षतान् गृहीत्वा—

अखण्डिताक्षतै पूजा या कृता हरिणार्हत । सास्तु भव्यकरांभोजै-रत्र बिम्बे विनिर्मिता ॥१॥

इति वृत्तेन बिम्बाग्रेऽक्षतढौकनम् । ततो जलभृतकलशं गृहीत्वा—

निर्झरनदीपयोनिधि-वापीकूपादित समानीतम् । सलिल जिनपूजाया-मह्याय निहन्तु भवदाहम् ॥१॥

मेरुशृङ्गे जगद्भर्तुः सुरेन्द्रैर्यज्जलार्चनम् । विहितं तदिह प्रौढि-मातनोत्वस्मदादृतम् ॥२॥

इति वृत्तद्वयेन बिम्बाग्रे जलकलशढौकनम् । ततो धूपं गृहीत्वा—

कर्पूरागरुचन्दनादिभिरलं कस्तूरिकामिश्रितैः । सिल्हाद्यैः सुसुगन्धिभिर्बहुतरैर्धूपैः कृशानुद्गतैः ।

पातालक्षितिगोनिवासिमरुतां संप्रीणकैरुत्तमै-र्धूमाक्रान्तनभस्तलैर्जिनपतिं संपूजयामोऽधुना ॥१॥

या धूपपूजा देवेन्द्रैः स्नात्रानन्तरमादधे । जिनेन्द्रस्यास्मदुत्कर्षा-दस्तु स्नात्रमहोत्सवे ॥२॥

इति वृत्तद्वयेन धूपोत्क्षेपणम् । ततो दीपं गृहीत्वा—

अन्तर्ज्योतिर्द्योतितो यस्य कायो यत्संस्मृत्या ज्योतिरुत्कर्षमेति ।

तस्याभ्यासे निर्मितं दीपदानं लोकाचारख्यापनाय प्रभाति ॥१॥

या दीपमाला देवेन्द्रैः सुमेरौ स्वामिनः कृता । स्नात्रान्तर्गतमस्माकं विनिहन्तु तमोभरम् ॥२॥

इति वृत्तद्वयेन दीपदानम् । ततो नैवेद्यं गृहीत्वा—

ओदनैर्विविधैः शाकैः पक्वान्नैः षड्रसान्वितैः । नैवेद्यैः सर्वसिद्ध्यर्थं जायतां जिनपूजनम् ॥१॥

इति नैवेद्यढौकनम् । ततो गोधूमादिसर्वधान्यं गृहीत्वा—

गोधूमतन्दुलतिलैर्हरिमन्थकैश्च मुद्गाढकीयवकलायमकुष्टकैश्च ।

कुल्मापवल्लवरचीनकदेवधान्यै-र्मर्त्यैः कृता जिनपुरः फलदोपदास्तु ॥१॥

इति जिनाग्रे सर्वधान्यढौकनम् । तत सर्वसप्तधान्य गृहीत्वा—
गृढोकणामरिचराश्वजीरधान्य-श्यामासुराप्रभृतिभि पटुसेसवारै ।
सढौकनं जिनपुरो मनुजैर्विधीय-मान मनासि यशसा विमलीकरोतु ॥ १ ॥

इति जिनाग्रे सर्वसेसवारढौकनम् । तत सर्वौषधिं गृहीत्वा—
उशीरवटिकाशिरोज्ज्वलनचव्यधात्रीफलै-र्बलासलिलवत्सकैर्घनविभावरीवासकैः ।
वचावरविदारिकामिशिशताह्वयाचन्दनै, र्मियगुतगरैर्जिनेश्वरपुरोऽस्तु मे ढौकनम् ॥ १ ॥

इति जिनाग्रे सर्वौषधिढौकनम् । ततस्ताम्बूलं गृहीत्वा—
भुजङ्गवल्लीछदनै सिताभ्र-कस्तूरिकैलासुरपुष्पमिश्रै ।
सजातिकोशै सममेव चूर्णै-स्ताम्बूलमेवं तु कृतं जिनाग्रे ॥ १ ॥

इति जिनाग्रे ताम्बूलढौकनम् । ततो वस्त्र गृहीत्वा—
सुमेरुशृंगे सुरलोकनाथ स्नात्रावमाने प्रविलिप्य गन्धैः ।
जिनेश्वर वस्त्रचयैरनेकै-राच्छादयामास निपक्तभक्तिः ॥ १ ॥

ततस्तदनुकारेण साम्प्रत श्राद्धपुङ्गवा । कुर्वन्ति वसनै पूजां त्रैलोक्यस्वामिनोऽग्रत ॥ २ ॥

इति वृत्तद्वयेन बिम्बस्य वस्त्रपूजा । तत सुवर्णरूप्यमुद्रा गृहीत्वा—

सुवर्णमुद्रामणिभिः कृतास्तु पूजा जिनस्य स्नपनावसाने ।
अनुष्ठिता पूर्वसुराधिनाथैः सुमेरुशृंगे धृतभावशुद्धैः ॥ १ ॥

अनेन वृत्तेन सुवर्णरूप्यटङ्कमुद्रामणिभिर्बिम्बस्याङ्गपूजा । ततो जिनबिम्बाग्रतो विस्तीर्णश्रीपर्णिपीठं अन्योत्तमकाष्ठपीठं वा न्यस्य भूमिं वा शुद्धगोमयेन समारचय्य पुष्पाञ्जलिं गृहीत्वा—

मङ्गलं श्रीमदर्हन्तो, मङ्गलं जिनशासनम् । मङ्गलं सकलः सङ्घो, मङ्गलं पूजका अमी ॥ १ ॥

इति पीठोपरि समारचितभूमौ वा पुष्पाञ्जलिक्षेपः । ततो दर्पणालेखनसामग्रीं गृहीत्वा—

आत्मालोकविधौ जनोऽपि सकलस्तीव्रं तपो दुश्चरं, दानं ब्रह्म परोपकारकरणं कुर्वन् परिस्फूर्जति ।
सोऽयं यत्र सुखेन राजति स वै तीर्थाधिपस्याग्रतो, निर्मेयः परमार्थवृत्तिविदुरैः संज्ञानिभिर्दर्पणम् ॥ १ ॥

अनेन वृत्तेन चन्दनमयं वा स्वर्णरूप्ययवमयं वा तन्दुलमयं वा जिनबिम्बाग्रे दर्पणं लिखेत् । ततो भद्रासनालेखनम्—

जिनेन्द्रपादैः परिपूज्य पृष्ठं-रतिप्रभावैरपि सन्निकृष्टम् ।
भद्रासनं भद्रकरं जिनेन्द्र-पुरो लिखेन्मङ्गलसत्प्रयोगम् ॥ २ ॥

पूर्ववत् भद्रासनं लिखेत् । अथ वर्द्धमानसंपुटलेखनवृत्तम्—

पुण्य यश समुदय प्रभुता महत्त्वं सौभाग्यधीविनयशर्ममनोरथाश्च ।
वर्द्धन्त एव जिननायक ते प्रसादात् तद्वर्द्धमानयुगसंपुटमादधान ॥ ३ ॥

वर्द्धमानयुगसंपुट लिखेत् । पुन पूर्णकलशालेखनम्—

विश्वत्रये च स्वकुले जिनेशो व्याख्यायते श्रीकलशायमान ।
अतोऽत्र पूर्णकलश लिखित्वा जिनार्चनाकर्म कृतार्थयाम ॥ ४ ॥

पूर्णकलशं लिखेत् । अथ श्रीवत्सलेखनम्—

अन्तः परम ज्ञान यद् भाति जिनाधिनाथहृदयस्य । तच्छ्रीवत्सव्याजात् प्रकटीभूतं बहिर्वन्दे ॥ ५ ॥

श्रीवत्स लिखेत् । अथ मत्स्ययुग्मलेखनम्—

त्वद्वध्यपञ्चशरकेतनभावक्लृप्तं कर्तुं मुधा भुवननाथ निजापराधम् ।
सेवा तनोति पुरतस्तव मीनयुग्मं श्राद्धे पुरो विलिखितोरुनिजांगयुक्त्या ॥ ६ ॥

मत्स्ययुग्मं लिखेत् । अथ स्वस्तिकलेखनम्—

स्वस्तिश्रीभूगगननागविष्टपे-षूदित जिनवरोदयेक्षणात् ।
स्वस्तिकं तदनुमानतो जिनवरस्याग्रतो बुधजनैर्विलिख्यते ॥ ७ ॥

स्वस्तिकं लिखेत् । अथ नन्द्यावर्त्तलेखनम्—

त्वत्सेवकानां जिननाथ दिक्षु सर्वासु सर्वे निधयः स्फुरन्ति ।
अतश्चतुर्द्धा नवकोणनन्द्या-वर्त्तः सतां वर्त्तयतां सुखानि ॥ ८ ॥

नन्द्यावर्त्तं लिखेत् । ततोऽष्टमङ्गलानि गन्ध-पुष्प-फल-पक्वान्नादिभिः पूजयेत् । ततः पुष्पमालां गृहीत्वा—

दर्पणभद्रासनवर्द्धमान-पूर्णघटमत्स्ययुग्मैश्च । नन्द्यावर्त्तश्रीवत्सविस्फुटस्वस्तिकैर्जिनार्चास्तु ॥ १ ॥

अनेन वृत्तेन जिनबिम्बोपरि पुष्पमालां न्यसेत् । तदनन्तरं पुष्पं गृहीत्वा—

देवेन्द्रैः कनकाद्रिमूर्धनि जिनस्नात्रेण गन्धार्पणं, पुष्पैर्भूषणवस्त्रमङ्गलगणैः संपूज्य मातुः पुनः ।
आनीयान्यत एवमत्र भविका बिम्बं जगत्स्वामिन-स्तत्कृत्यानि समाप्य कल्पितमतः संप्रापयत्यास्पदम् ॥ १ ॥

अनेन बिम्बं स्नपनपीठादुत्थाप्य यथास्थानं स्थापयेत् । ततः—

आज्ञाहीनं क्रियाहीनं मन्त्रहीनं च यत्कृतम् । तत्सर्वं कृपया देव क्षमस्व परमेश्वर ॥ १ ॥

आह्वानं नैव जानामि न जानामि विसर्जनम् । पूजाविधिं न जानामि प्रसीद परमेश्वर ॥ २ ॥

इति पुष्पारोपणम् । तदनन्तरं पूर्वरीत्या आरात्रिकमाङ्गलिकादिकर्मकरणं पूजाकर्मवत् । तदनन्तरं चैत्यवन्दनं साधुवन्दनं एवं विधिना स्नात्रविधिं विधाय तदन्तरं स्नात्रोदकं सर्वं गृहीत्वा—

+एव बृहत्स्नात्रविधिं विधाय तदनन्तरं स्नात्रकाराः स्नात्रोदक गृहीत्वा तत्स्नात्रोदकेन कलशचतुष्टयेन घण्टाकर्णमूर्तिं त्रिकृत्वः स्नपयेत् । चतु.स्नात्रोदककलशान् गृहीत्वा—

पयो दधि घृत चैव, इक्षुरसादिमिश्रितम् । स्नात्रोदक समानीतं, देवेश प्रतिगृह्यताम् ॥ १ ॥

ॐ भूर्भुव स्व घण्टाकर्णमहावीरदेवाय स्नात्रोदक समर्पयामि स्वाहा । ततस्तीर्थोदक गृहीत्वा—

तीर्थोदकं मयानीत, निर्मल जीवनप्रदम् । तुभ्य ददामि देवेश ! स्नानार्थं प्रतिगृह्यताम् ॥ १ ॥

ॐ भूर्भुव स्वः घण्टाकर्णमहावीरदेवाय तीर्थोदक समर्पयामि स्वाहा । एव तीर्थोदकाभिषेक कृत्वा निर्मलवस्त्रेण घण्टाकर्णदेवमूर्तिं सम्यक् प्रमृज्य ततो कस्तुरी-केशर-रक्तचन्दनागरुमिश्रितं विलेपनं गृहीत्वा—

कस्तूरी केशर दिव्यं, चन्दनागरुमुत्तमम् । विलेपन मन्त्रपूतं, गृहाण परमेश्वर ॥ १ ॥

ॐ भूर्भुव स्व घण्टाकर्णमहावीरदेवाय विलेपनं समर्पयामि स्वाहा ॥ एवं मन्त्रं पठित्वा घण्टाकर्णमूर्तिं विलेपन कुर्वीत ।

+नवप्रतिष्ठिते बिम्बे, प्रतिष्ठास्वखिलास्वपि । शान्तिके पौष्टिके चैव, पर्वसु प्रौढकर्मसु ॥ १ ॥
तीर्थं नव्यासु यात्रासु, प्राप्ते बिम्बे नवेऽपि च । बृहत्स्नात्रविधिर्योज्यः, स्याद्वादोऽन्यत्र कर्मणि ॥ २ ॥
इति बृहत्स्नात्रविध्युपयोग (आचारदिनकर पृ० १९८)

अत्र पूर्वमेव वेदिकामध्ये सुगर्ते पञ्चरत्नपोट्टलिकां सपादरूप्यकं च मूर्तिनिवेशससमये न्यसेत् । ततः स्नात्रकारा दशसु दिक्षु बलिप्रक्षेपणं कुर्युः । तत आचार्यो लग्नसमये वेदिकोपरि घण्टाकर्णमूर्तिं संस्थाप्य घण्टाकर्णमूर्त्युपरि प्रतिष्ठामन्त्रेण त्रिर्वासक्षेपं कुर्यात् । प्रतिष्ठामन्त्रो यथा—

ॐ ह्रीं श्रीं क्लीं ग्लूं कुरु कुरु, तुरु तुरु, कुलु कुलु, चुरु चुरु, चुलु चुलु, चिरि चिरि, चिलि चिलि, किरि किरि, किलि किलि, हर हर, सर सर, हूं सर्वदेवेभ्यो नमः । व्यन्तरनिकायमध्यगत यक्षजातीय द्वापञ्चाशत्संख्यवीरान्तर्गत वीरपदविभूषित श्रीजिनप्रणीतधर्मरतानां साधु–साध्वी–श्रावक–श्राविकाणां सर्वव्याधि–विस्फोटकादिमहाभयवातपित्तकफोद्भवदोषराजभयकर्णजपोपद्रवशाकिनीभूतवेतालराक्षसादिकृतोत्पाददोष——अकालमरणसर्पादिभयवह्निचौरभयप्रभृतिसर्वदोषप्रणाशनसमर्थ सर्वप्रकारेणोपशमशान्तिकारक सायुध सपरिवार श्रीघण्टाकर्णमहावीर इह मूर्तिस्थापनायाम् अवतर अवतर, तिष्ठ तिष्ठ, चिरं पूजकदत्तां पूजां गृहाण गृहाण स्वाहा ॥ इति प्रतिष्ठामन्त्रः ॥

[आचार–दिनकर पृ० सं० २१४]

ततो गन्ध–पुष्प–धूप–दीपाक्षत–नैवेद्य–दानपूर्वं पूजयेत् । अङ्गरचनां च कुर्यात्* ।

यस्मिन् दिने घण्टाकर्णमहावीरदेवप्रतिष्ठा क्रियते, तस्मिन् दिने रात्रिमध्यभागे (१२ बागे) मृत्तिकापात्रमध्ये

* अत्र आचार्यश्री–बुद्धिसागरसूरिकृत–घण्टाकर्णमहावीरदेवपूजां पाठयेत् ।

लपनश्री[1]-वटक[2]-जलभृतकुम्भ[3]-दीपान् घण्टाकर्णमूर्तिसमक्षं स्थापयेत् अन्यपात्राणां मध्ये तानि वस्तूनि गृहीत्वा राजमार्गे चतुष्पथे ' ॐ पुरदेवाय नमः ' इत्युक्त्वा स्नात्रकारैर्मोचनीयानि ।

॥ इति घण्टाकर्णमूर्ति-प्रतिष्ठापन-विधि ॥

॥ सप्त-पीठ-विसर्जन-विधिः ॥

ॐ चतुःषष्ठियोगिन्यः	पुनरागमनाय	स्वस्थाने	गच्छत	गच्छत	स्वाहा* ॥
ॐ द्वापञ्चाशद्वीरा	,,	,,	,,	,,	,,
ॐ षोडशविद्यादेव्यः	,,	,,	,,	,,	,,
ॐ अष्ट भैरवा	,,	,,	,,	,,	,,
ॐ नव ग्रहाः	,,	,,	,,	,,	,,
ॐ दश दिक्पाला	,,	,,	,,	,,	,,
ॐ गणपति-कार्तिकेय-चतुर्णिकायदेवा	,,	,,	,,	,,	,,

१ तेल-घउ अने गोळनी बनावेली लापसी, २ तेलना वडा, ३ पाणीथी भरेलो घडो

* दरेक देवोने विसर्जन करता ' स्वाहा ' पद बोलीने पीठ उपर जुवारनी धाणी नाखवी

यान्तु देवगणाः सर्वे, पूजामादाय मामकीम् । सिद्धिं च महतीं दत्वा, पुनरागमनाय च ॥ १ ॥
आज्ञाहीनं क्रियाहीनं, मन्त्रहीनं च यत्कृतम् । तत्सर्वं कृपया देव ! क्षमस्व परमेश्वर ॥ २ ॥
आवाहनं न जानामि, न जानामि विसर्जनम् । पूजाविधिं न जानामि, प्रसीद परमेश्वर ॥ ३ ॥

इति क्षमायाचनां कृत्वाऽक्षतैर्वर्धापयेत् ॥

इति खरतरगच्छालङ्कारश्रीवर्धमानसूरिविरचित–'आचारदिनकरग्रन्थान्तर्गतचतुर्णिकायदेवप्रतिष्ठाविध्यनुसारेण गुरूपदिष्टविध्यनुसारेण च सङ्कलितोऽयं घण्टाकर्णप्रतिष्ठाविधिः मरुधरीय वि० सम्वत् २०२३ वैशाक–शुक्ल–पञ्चम्यां तिथौ पादलिप्तपुरे श्रीजिनकृपाचन्द्रसूरिशिष्य–पाठक–श्रीसुखसागरशिष्येण श्रीमङ्गलसागरेण । इतिशम् ।

प्रथमादर्शे प्रतिरियं लिखिता गूर्जरीय–विक्रम–संवत्सर २०२३–फाल्गुन–कृष्ण–तृतीया–तिथौ मङ्गलवासरे सौराष्ट्रदेशे श्रीपादलिप्तपुरे 'त्रापज' वास्तव्य–'वारैया' कुलोत्पन्न–रणछोडदासात्मज–कर्पूरचन्द्रेण । शुभं भूयात् ।

समाप्तोऽयं ग्रन्थः

बृहत्स्नात्र–विधिः
॥ ८० ॥

परिशिष्टम् । A ।

॥ बृहत्स्नात्रविधिः ॥

[पञ्चविंशतिकुसुमाञ्जल्यात्मको विधि]

तत थाद्ध स्नानपीठं प्रक्षाल्य स्वयं स्नातानुलिप्त शुचिवस्त्रधारी कङ्कणस्वर्णमुद्रांकितहस्तो जिनोपवीतोत्तरासंगधर उत्तरासंगनसनेन मुखमाच्छाद्य चलस्थिरप्रतिमाया अग्रतः स्थित एकाकी द्वित्रिचतुष्पचयुतो वा सर्वे सम करसपुटे कुसुमाञ्जलिं निधायेति पठेत्—

कश्मीरध्यानवद्यप्रतिमपरिनिगद्यायपुण्यप्रकर्षो-त्कर्षैराकृष्यमाणा करतलमतुकारोहमारोहति स्म ।
शश्वद्विश्वातिविश्वोपशमविशदतोल्लासविस्मापनीयं, स्नात्रं सुत्रामयात्रापणिधिजिननिर्मोर्यैस्समारब्धमेतत् ॥ १ ॥
कल्याणोल्लासलास्यप्रसृमरपरमानन्दकन्दायमानं, मन्दामन्दप्रबोधप्रतिनिधिकरुणाकारक दायमानम् ।
स्नानं श्रीतीर्थभर्तुर्धनसमयमिवात्मार्थक दायमानं, दद्याद् भक्तेषु पापप्रशमनमहिमोत्पादक दायमानम् ॥२॥
देवादेवाधिनाथप्रणमननवनानन्तसानन्तचारि, प्राणप्राणात्ययानप्रकटितविकटव्यक्तिभक्तिप्रधानम् ।

॥ २ ॥

शुक्लं शुक्लं च किंचिद्विगमसुखं सत्सुखं स्नात्रमेत-
न्ध्यानध्यात् प्रकृष्टं दिशतु शमवतां सन्निधानं निधानम् ॥ ३ ॥

विश्वान् संभाव्यलक्ष्मीः क्षपयति दुरितं दर्शनादेव पुंसा-
मासन्नो नास्ति यस्य त्रिदशगुरुरपि प्राज्यराज्यप्रभावे ।
भावान्निर्मुच्य शोच्यानजनि जिनपतिर्यः समायोगयोगी,
तस्येयं स्नात्रवेला फलयतु कुशलं कालधर्मा प्रणाशः ॥ ४ ॥

नालीकं यन्मुखस्योपमितिमलभत् क्वापि वार्तान्तराले,
नालीकं येन किंचित् प्रवचन उदितं शिष्यपर्षत्समक्षम् ।
नालीकं चापशक्त्या व्यरचयत न वै यस्य सद्रोहमोहं,
नालीकं तस्य पादप्रणतिविरहितं नोऽस्तु तत्स्नात्रकाले ॥ ५ ॥ (स्रग्धरा०)

अनेन वृत्तपञ्चकेन कुसुमाञ्जलिक्षेपः । ततश्चन्दनं गृहीत्वा—

फणिनिकरविवेष्टनेऽपि येनोज्झितमतिशैत्यमनारतं न किंचित् ।
मलयशिखरिशेखरायमाणं तदिदं चन्दनमर्हतोऽर्चने स्युः ॥ १ ॥

॥ २ ॥

अनेन वृत्तेन चन्दनचर्चनम् । ततः शक्रस्तवपाठः । ततो धूपं गृहीत्वा—

ऊर्ध्वाधोभूमिवासित्रिदशदनुसुतस्मास्पृशां प्राणहर्षात्, प्रौढिप्राप्तप्रकर्षैः क्षितिरुहरसज क्षीणपापानगाह ।
धूपोऽकूपारकल्पप्रभवमृतिजराकष्टविस्पष्टदुष्ट-स्फूर्जत्ससारपाराधिगममतिधियां विश्वभर्त्तुं करोतु ॥ १ ॥

अनेन स्रग्धरावृत्तेन सर्वकुसुमाञ्जल्यन्तरालेषु बिम्बस्य धूपदानम् । पुन कुसुमाञ्जलि गृहीत्वा— (२)

कल्पायु स्थितिकुम्भकोटिविटपै सर्वैस्सुरासाङ्गणैः, कल्याणप्रतिभासनाय विततप्रव्यक्तभक्त्यानतै ।
कल्याणप्रसरै पयोनिधिजलै शक्त्याभिषिक्ताश्च ये, कल्याणप्रभवाय सन्तु सुधियां ते तीर्थनाथा सदा ॥१॥

रागद्वेषजविग्रहप्रमथन सक्लिष्टकर्मावली, विच्छेदादपविग्रह प्रतिदिन देवासुरश्रेणीभि ।
सम्यक् चर्चितविग्रह सुतरसा निर्धूतमिथ्यात्वदृक्, तेज क्षिप्तविग्रह स भगवान् भूयाद् भवोच्छित्तये ॥२॥

संक्षिप्ताश्रवविक्रियाक्रमणिकापर्युल्लसत्संवरं, षण्मध्यमतिवासिवैरिजलधिप्रक्षुभने संवरम् ।
उद्यत्कामनिकामदाहहुतभुग्विध्यापने सवर, वन्दे श्रीजिननायकं मुनिगणप्राप्तप्रश संवरम् ॥ ३ ॥

श्रीतीर्थेश्वरमुत्तमैर्निजगुणै ससारपाथोनिधेः, कल्लोलप्लवमानवप्रवरता सन्धानविध्यापनम् ।
वन्देऽनिन्द्यसदागमार्थकथनप्रौढप्रपंचे सदा, कल्लोलप्लवमानवप्रवरता सन्धानविध्यापनम् ॥ ४ ॥

स्नात्र तीर्थपतेरिदं सुजनताखानिः कलाकालस, जीवातुर्जगतां कृपाप्रथनकृत् क्लृप्तं सुराधीश्वरै ।
अंगीकुर्म इद भवाच्च वहुलस्फूर्तै प्रभावैर्निजै, स्नात्र तीर्थपतेरिदं सुजनताखानिः कलाकालसम् ॥ ५ ॥

(शार्दूल०)

अनेन वृत्तपञ्चकेन कुसुमाञ्जलिप्रक्षेपः । ततः कुङ्कुमं गृहीत्वा—

दूरीकृतो भगवता रससंश्रयो यो, ध्यानेन निर्मलतरेण स एव रागः ।
मुक्त्यै सिसेविषुरमुं जगदेकनाथ-मंगे विभाति निवसन् घुसृणच्छलेन ॥ १ ॥

इति कुङ्कुमार्चनम् । ततः शक्रस्तवपाठः । तत ऊर्ध्वाधो० वृत्तेन धूपोत्क्षेपः । पुनः कुसुमाञ्जलिं गृहीत्वा—(३)

प्रभोः पादद्वन्द्वे वितरणसुधाभुक् शिखरिणी, वसंभूतश्रेयोहरिमुकुटमाला शिखरिणी ।
विभाति प्रश्लिष्टा समुदयकथा वै शिखरिणी, नतेजः पूंजाढ्या सुखरसनकान्त्या शिखरिणी ॥ १ ॥

जगद्वन्द्या मूर्तिः प्रहरणविकारैश्च रहिता, विशालां तां मुक्तिं सपदि सुददाना विजयते ।
विशालांतां मुक्तिं सपदि सुददाना विजयते, दधाना संसारच्छिदुरपरमानन्दकलिता ॥ २ ॥

भवाभासंसारं सदिहरणकम्पं प्रतिनयत्, कळालं वः कान्तप्रगुणगणनासादकरणः ।
भवाभासंसारं सदिहरणकम्पं प्रतिनयत्, कळालं वः कान्तप्रगुणगणनासादकरणः ॥ ३ ॥

जयं जीवं भानुं बलिनमनिसं संगत इला-विलासः सत्काळक्षितिरळसमानो विसरणे ।
जयं जीवं भानुं बलिनमनिसं संगत इला-विलासः सत्काळक्षितिरळसमानो विसरणे ॥ ४ ॥

भमाद्यद्वेषोऽर्हन् नवनमनतिक्रान्तकरणै-रमाद्यद्वेषोऽर्हन् नवनमनतिक्रान्तकरणैः ।
सदा रागत्यागी विकसदनवद्यो विमथनः, सदा रागत्यागी विकसदनवद्यो विमथनः ॥ ५ ॥ (शि०)

इति वृत्तपञ्चकेन कुसुमाञ्जलिक्षेप । ततो यक्षकर्दम गृहीत्वा—

घ्राणतर्पणसमर्पणापटु- कल्पदेवघटनागवेषणः । यक्षकर्दम इनस्य लेपनात्, कर्दमं हरतु पापसंभवम् ॥ १ ॥

बिम्बस्य यक्षकर्दमविलेपनम् । पुनः शक्रस्तव । ऊर्ध्वाधो० वृत्तेन धूपोत्क्षेप पुन कुसुमाञ्जलिं गृहीत्वा—(४)

आनन्दाय प्रभव भगवन्नंगसद्भावसान आनन्दाय प्रभव भगवन्नंगसद्भावसान ।
आनन्दाय प्रभव भगवन्नंगसद्भावसान आनन्दाय प्रभव भगवन्नगसद्भावसान ॥ १ ॥

लाभमासप्रस्मरमहाभागनिर्मुक्तलाभं देवव्रातप्रणतचरणाम्भोज हे देवदेव ।
जात ज्ञान प्रकटभुवनत्राससज्जन्तुजातं हंसश्रेणीधवलगुणभा सर्वदा जातहंस ॥ २ ॥

जीवन्नतविषमविषयच्छेदनल्पासिनार जीवस्तुत्यप्रथितजननाम्भोनिधौ कर्णधार ।
जीवप्रौढिप्रणयनमहासूत्रणासूत्रधार जीवस्पर्धारहितशिशिरेन्दोपमेयावदधार ॥ ३ ॥

पापाकाशमथनमथनप्रौढविघ्नसिहेतो शान्त्याधारस्थानिलयनिलयप्रान्तिसंमासतत्त्व ।
साम्यकाम्यप्रयननयनव्याप्तिजातावकाश स्वामिन्नन्दाशरणशरणपासकल्याणमाल ॥ ४ ॥

जीवा सर्वे रचितकमल त्वां शरण्यं समेता क्रोधाभिख्याज्वलनकमलकान्तनिश्वारिचक्रम् ।
भव्यश्रेणिनयनकमल प्राग्विबोधैकभानो मोहासौख्यप्रजनकमलच्छेदमस्मासु देहि ॥ ५ ॥
(मन्दाक्रान्ता०)

इति वृत्तपञ्चकेन पुष्पाञ्जलिक्षेपः । ततः कर्पूरं गृहीत्वा—

निरामयत्वेन मलोज्झितेन गन्धेन सर्वप्रियताकरेण । गुणैस्त्वदीयातिशयानुकारी नवाङ्गमागच्छतु देवचन्द्रः ॥१॥

बिम्बे कर्पूरारोपणम् । ततः शक्रस्तवः । ऊर्ध्वाधो० वृत्तेन धूपोत्क्षेप. । पुनः कुसुमाञ्जलिं गृहीत्वा—(५)

संसारवारिनिधितारण देवदेव ! संसारनिर्जितसमस्तसुरेन्द्रशैल ।
संसारबन्धुरतया जिनराजहंस संसारमुक्त कुरु मे प्रकटं प्रमाणम् ॥ १ ॥

रोगादिमुक्तकरणप्रतिभाविलास कामप्रमोदकरणव्यतिरेकघातिन् ।
पञ्चाष्टमादिकरणप्रतपप्रवीण मां रक्ष पातकरणश्रमकीर्णचित्तम् ॥ २ ॥

त्वां पूजयामि कृतसिद्धिरमाविलासं नम्रक्षितीश्वरसुरेश्वरसद्विलासम् ।
उत्पन्नकेवलकलापरिभाविलासं ध्यानाभिधानमकरुद्रवदनाविलासम् ॥ ३ ॥

गम्यातिरेकगुणपापतरावगम्या न व्याप्नुते विषयराजिरपारनव्या ।
सेवाभरेण भवतः प्रकटेरसेवा तृष्णा कुतो भवति तुष्टिमतां च तृष्णा ॥ ४ ॥

वन्दे त्वदीयवृषदेशनसद्म देव जीवातुलक्षितिमनन्तरमानिवासम् ।
आत्मीनमायकृतयोजनविस्तराढ्यं जीवातुलक्षितिमनन्तरमाविलासम् ॥ ५ ॥ (वसन्ततिलका०)

इति पुष्पाञ्जलिक्षेपः । ततो वासं गृहीत्वा—

नैर्मल्यशालिन इमेऽप्यजडा अपिंडा सपासमद्गुणगणा विपदां निरामा ।
त्वद्ध्यानवज्जिनपते कृतमुक्तिवासा वासा पतन्तु मन्त्रिनां भवदीयदेहे ॥ १ ॥

इति वासक्षेप बिम्बे । तत शक्रस्तव । ऊर्ध्वाधो० वृत्तेन धूपोत्क्षेपश्च । पुन पुष्पाञ्जलि गृहीत्वा—(६)

सुरपतिपरिक्लृप्त त्वत्पुरो विश्वभर्तुं, कळयति परमानन्दक्षण प्रेक्षणीयम् ।
न पुनरधिकरागं शान्तचित्ते विवत्ते, कळयति परमानन्दक्षणं प्रेक्षणीयम् ॥ १ ॥

सदयसदयवार्त्तानिर्मितामर्त्यहर्षा, विजयविजयपूजाविस्तरे सन्निरूपा ।
विहितविहितबोधा देशना ते विशाला, कळय कळय मुच्चैर्मय्यनस्यार्द्रचित्ते ॥ २ ॥

विरचितमहिमान माहिमानन्दरूपं, प्रतिहतकलिमानं कालिमानं क्षिपन्तम् ।
जिनपतिमभिवन्दे मामिवन्देतिघातं, सुविशदगुणभार गौणमारंगसारम् ॥ ३ ॥

सुभवभृदनुकम्पानिर्विशेषं निशेषं, क्षपितकलुषसघातिप्रतानं प्रतानम् ।
पदयुगमभिवन्दे ते कुलीनं कुलीनं, उपगतसुरपर्षत्सद्विमानं विमानम् ॥ ४ ॥

कीरणकीरणदीप्तिर्निस्तरागोतिरागो, विधूतविधुतनूजाक्षान्तिसाम्योऽतिसाम्य ।
विनयविनययोग्य संपरायो परायो, जयति जयतिरोधानैकदेह सुदेहः ॥ ५ ॥ (मालिनी०)

इति पुष्पाञ्जलिः । ततो मृगमदलेपं गृहीत्वा—

श्रितफणिपतिभोगः क्लृप्तसर्वांगयोगः, श्लथितसदृढरोगः श्रेष्ठिनां सोपभोगः ।
सुरवपुषितरोगः सर्वसंपन्नभोगः, स्फुटमृगमदभोगः सोऽस्तु सिद्धोपयोगः ॥ १ ॥

इति बिम्बे मृगमदलेपः । पुनः शक्रस्तवः । ऊर्ध्वाधो० वृत्तेन धूपोत्क्षेपः । पुनः पुष्पाञ्जलिं गृहीत्वा—(७)

यशश्चारशुभ्रीकृतानेकलोकः, सुसिद्धान्तसंतर्पितच्छेकलोकः ।
महातत्त्वविज्ञायिसंवित्कलोकः प्रतिक्षिप्तकर्मारिवैपाकलोकः ॥ १ ॥

विमानाधिनाथस्तुतांघ्रिद्वयश्री-विमानातिरेकाशयः काशकीर्तिः ।
विमानाप्रकाशैर्महोभिः परीतो, विमानायिकैर्लक्षितो नैव किंचित् ॥ २ ॥

क्षमासाधनानन्तकल्याणमालः, क्षमासज्जनानन्तवन्द्यांघ्रियुग्मः ।
जगद्भावनानन्तविस्तारितेजाः, जगद्व्यापनानन्तपूः सार्थवाहः ॥ ३ ॥

वपुः सङ्करं सङ्करं खंडयन्ति, महासंयमं संयमं संतनोति ।
कलालाकसं कालसं तेजसे तं, सदा भावनं भावनं स्थापयामि ॥ ४ ॥

विशालं परं संयमस्थं विशालं विशेषं सुविस्तीर्णलक्ष्मीविशेषम् ।
नयानन्दरूपं स्वभक्तान्नयानं, जिनेशं स्तुतं स्तौमि देवं जिनेशम् ॥ ५ ॥ (भुजङ्गप्रयात०)

इति पुष्पाञ्जलिक्षेप । तत कालागरुलेप गृहीत्वा वृत्तम्—

देवादेवाद्यभीष्ट परमपरमहानन्ददाताददाता, काळः काळप्रमाथी विशरविशरणः सङ्गतश्रीगतश्री ।
जीवाजीवाभिमर्पं कलिकलिकताखडनार्होंडनार्हो, द्रोणाद्रोणास्यलेप कलयति कयतिग्मापवर्गं पवर्गम् ॥१॥

बिम्बे काळागरुलेप । पुन शक्रस्तव । ऊर्ध्वाधो० वृत्तेन धूपश्च । पुन पुष्पाञ्जलिं गृहीत्वा— (८)

विधूतकर्माखिल सनातनो, विधूतहारावलितुल्यकीर्तिभाक् ।
प्रयोगमुक्तातिशयोर्जितस्थितिः, प्रयोगशाली जिननायक श्रिये ॥ १ ॥

सुपुण्यसंदानितकेशवप्रिय, सदैव सदानितपोविधानक ।
सुविस्तृताशोभनवृत्तिरेन्द्रक—स्तिरस्कृताशोभनपापतापन ॥ २ ॥

स्थिता तति पुण्यभृतां क्षमालया, पुरोपि यस्य प्रथिताक्षमाक्रया ।
तमेव देवं प्रणमामि सादर, पुरोपचीर्णेन महेन सादरम् ॥ ३ ॥

कलापमुक्तनतसप्रहक्षम कलापदेवासुरवन्दितक्रमः ।
कलापवादेन विवर्जितो जिनः, कलापमान वितनोतु देहिषु ॥ ४ ॥

निदेशसंभावितसर्वविष्टपः, सदाप्यदं भावितदस्युसहति ।
पुराजनुर्भावितपोमहोदय, सनामसंभावितसर्वविष्टप ॥ ५ ॥ (वंशस्थ०)

इति पुष्पाञ्जलिक्षेपः ।

विभूषणोऽप्यद्भुतकान्तविक्रमः, सुरूपशाली स्तुतभीरुविक्रमः ।
जिनेश्वरो भात्यनघो रविभ्रमः, प्रमाथकारी महसातिविभ्रमः ॥ १ ॥

इति बिम्बात् पुष्पालङ्कारावतारणम् । पुनः शक्रस्तवः । ऊर्ध्वाधो० वृत्तेन धूपः । पुनः पुष्पां०— (९)

प्रासङ्गतासं जिननाथचेष्टितं, प्रासङ्गमत्यद्भुतमोक्षवर्त्मनि ।
प्रासङ्गतां त्यक्तभवाश्रयाशये, प्रासङ्गवीराद्यभिदे नमांसि ते ॥ १ ॥

कल्याणकल्याणकपञ्चकस्तुतः, संभारसंभारमणीयविग्रहः ।
सन्तानसन्तानवसंश्रितस्थितिः, कन्दर्पकन्दर्पभराज्जयेज्जिनः ॥ २ ॥

विश्वान्धकारैककरापवारणः, क्रोधेभविस्फोटकरापवारणः ।
सिद्धान्तविस्तारकरापवारणः, श्रीवीतरागोऽस्तु करापवारणः ॥ ३ ॥

संभिन्नसंभिन्ननयप्रमापणः, सिद्धान्तसिद्धान्तनयप्रमापणः ।
देवाधिदेवाधिनयप्रमापणः, संजातसंजातनयप्रमापणः ॥ ४ ॥

कालापयानं कलयत्कलानिधिः, कालापरश्लोकचिताखिलक्षितिः ।
कालापवादोज्झितसिद्धिसंगतः, कालापकारी भगवान् श्रियेऽस्तु नः ॥ ५ ॥ (इन्द्रवंशा०)

अनेन वृत्तपञ्चकेन पुष्पाञ्जलिक्षेप । पीठक्षालनजल गृहीत्वा—

प्रकृतिभाम्बुरभासुरसेवितो, धृतसुराचलराचलसंस्थिति ।
स्नपनपेषणपेषणयोग्यतां, वहतु संप्रति सप्रतिविष्टरः ॥ १ ॥

इति स्नपनपीठक्षालनम् । पुन शक्रस्तवः । ऊर्ध्वाधो० वृत्तेन धूपोत्क्षेपश्च । पुन पुष्पाञ्जलिं गृहीत्वा—

निहितसत्तमसत्तमसश्रय, ननु निरावरण वरणं श्रियाम् ।
धृतमहः करण करण धृते-र्नमत लोकगुरुं कगुरु सदा ॥ १ ॥

सदभिनन्दननन्दनशेष्यको, जयति जीवनजीवनशैत्यभाक् ।
उदितकद्मलकदलखडन', प्रथितमारतमारतदेशन ॥ २ ॥

नृपविधापनकार्यपरपरा, सुसदन सदनं चपलं भुवि ।
अतिवसौ स्वकुले परमे पदे, दकमल कमल कमल भुवि ॥ ३ ॥

तव जिनेन्द्र विभाति सरस्वती, प्रवरपारमिता प्रतिभासिनी ।
न यदुपांतगताऽपति शुद्धगी, प्रवरपारमिता प्रतिभासिनी ॥ ४ ॥

सदनुकम्पनकम्पनवर्जित, द्रुतविकारणकारण सौहृद ।
जय कृपावनपावन तीर्थकृत्, विमलमानसमानससत्रश ॥ ५ ॥ (द्रुतविलम्बित०)

इति पुष्पाञ्जलिक्षेपः । ततो बिम्बमार्जनवस्त्रं गृहीत्वा—

न हि मलभरो विश्वस्वामिंस्त्वदीयतनौ क्वचिद्, विदितमिति च प्राज्ञैः पूर्वैरथाप्यधुनातनैः ।
स्नपनसलिलं स्पृष्टं सद्भिर्महामलमान्तरं, नयति निधनं मार्ज्यं बिम्बं वृथा तव देव हि ॥ १ ॥ (हरिणी)

इति बिम्बमार्जनम् । पुनः शक्रस्तवपाठः । ऊर्ध्वाधो० वृत्तेन धूपः । पुनः पुष्पाञ्जलिं गृहीत्वा— (११)

संवरः प्रतिनियुक्तसंवरो, विग्रहः प्रकमनीयविग्रहः । संयतः सकलुपैरसंयतः, पद्धतिर्दिशतु शांतिपद्धतिम् ॥ १ ॥
जंभजित् प्रणतसुरजंभजित्, सङ्गतः शिवपदं सुसङ्गतः ।
जीवनः सपदि सर्वजीवनो, निर्वृतिर्भविकदत्तनिर्वृतिः ॥ २ ॥
निर्जरप्रतिनुतश्च निर्जरः, पावनः श्रितमहात्मपावनः ।
नायको जितदयाविनायको, हंसगः सविनयोरुहंसगः ॥ ३ ॥
धारितप्रवरसत्कृपाशयः, पाशयष्टिधरदेवसंस्तुतः । संस्तुतो दमवतां सनातनो नातनः कुगतिमंगभृन्मुदा ॥ ४ ॥
क्षोभकारिपरिमुक्तभूषणो, भूषणो विगतसर्वपातकः ।
पातकः कुमनसां महाबलो, हावलोपकरणो जिनः श्रिये ॥ ५ ॥ (रथोद्धता०)

इति पुष्पांजलिक्षेपः ततः पुष्पं गृहीत्वा—

कार्यं कारणमीश सर्वभुवने युक्तं दरीदृश्यते । त्वत्पूजाविषये द्वयं तदपि न प्राप्नोति योगं क्वचित् ।

यस्मात्पुष्पममीभिरर्चकजनैस्त्वन्मस्तके स्थाप्यते, तेषामेव पुनर्भवी शिवपदे स्फीतं फल प्राप्नुयात् ॥ १ ॥

इति विम्बशिरसि पुष्पारोपणम् । शक्रस्तव । ऊर्ध्वाधो० वृत्तेन धूपश्च । पुन पुष्पाञ्जलिं गृहीत्वा—(१२)

महामनोजन्मिनिपेव्यमाणो, नन्याययुक्तोऽथिव एव मर्त्यैं ।
महामनोजन्मिनिकृन्तनश्च, नन्याययुग्रक्षिततीर्थनाथ ॥ १ ॥

कामानुयाता निधन विमुचन्, भियानुलापावरण विहाय ।
गतो विशेषान्निधनं पद य, स दुष्टकर्मावरण भिनत्तु ॥ २ ॥

मृदुत्वसत्यक्तमहाभिमानः, भक्तिप्रणम्रोरुसहस्रनेत्रः ।
अमोजसत्यक्तमहाभिमानः, कृतार्थतात्मस्मृतिघस्रनेत्र ॥ ३ ॥

समस्तसंभावनया वियुक्त-प्रतापसंभावमयाभिनन्दन् ।
अलावसभावनया न कांक्षी, वरिष्ठसंभावनया न कांक्षी ॥ ४ ॥

समस्तविज्ञानगुणावगन्ता, गुणावगन्ता परमाभिराम ।
रामाभिराम कुशलाविसर्प, शिलाविसर्पो जयताज्जिनेन्द्र॰ ॥ ५ ॥ (उपजाति०)

पुष्पाञ्जलिक्षेपः । ततः फलानि गृहीत्वा—

रम्यैरनन्तगुणषड्रसशोभमानैः, सद्वर्णवर्णिततमैरमृतोपमेयैः ।
स्वाङ्गैरवाप्यफलविस्तरणैर्जिनार्चा-मर्चामि वर्चसि परैः कृतनित्यचर्चैः ॥ १ ॥

बिम्बाग्रे फलढौकनम् । पुनः शक्रस्तवः । ऊर्ध्वाधो० वृत्तेन धूपोत्क्षेपश्च । पुनः पुष्पाञ्जलिं गृहीत्वा—(१३)

करवालपातरहितां जयश्रियं, करवालपातरहितां जयश्रियम् ।
विनयन्नयापदसुचारिसंयमो, विनयन्नयापदसुचारिसंयमः ॥ १ ॥

इनमन्धतामसहरं सदासुखं, प्रणमामि कामितफलप्रदायकम् ।
इनमन्धतामसहरं सदासुखं, विजये च तेजसि परिष्ठितं चिरम् ॥ २ ॥

निजभावचौरदमनं दयानिधिं, दमनं च सर्वमुनिमंडलीवृत्तम् ।
मुनिमंजसा भवसत्पयोनिधौ, विकसत्कवीर्यसहितं नमामि तम् ॥ ३ ॥

बहुलक्षणौघकमनीयविग्रहः, क्षणमात्रभिन्नकमनीयविग्रहः ।
कमनीयविग्रहपदावतारणो, भवमुक्तमुक्तकुपदावतारणः ॥ ४ ॥

सुरनाथमानहरसंपदश्चितः, क्षतराजमानहरहासकीर्तिभाक् ।
विगतोपमानहरणोद्धृताशयो, विगताभिमानहरवध्यशातनः ॥ ५ ॥ (सन्धिवर्पिणी०)

इति पुष्पाञ्जलि । अगरुं गृहीत्वा—

धाराधाराभिमुक्तोद्रसबलसबले क्षोदकाम्यादकाम्या, भिक्षाभिक्षाविचारस्वजनितजनितप्रातिमानोऽतिमान ।
प्राणप्राणप्रमोदप्रणयननयन घातहघातहन्ता, श्रीद श्रीदप्रणोति स्वभवनभवन काकतुंडाकतुंडा ॥ १ ॥

इत्यगरुक्षेप । पुनः शक्रस्तव । ऊर्ध्वाधो० वृत्तेन धूपोत्क्षेप । पुन पुष्पाञ्जलिं गृहीत्वा— (१४)

ज्ञानकेलिकलित गुणनिलयं, विश्वसाररचितं गुणनिलयम् ।
कामदाहदहनं परममृतं, स्वर्गमोक्षसुखदं परममृतम् ॥ १ ॥

स्वावबोधरचनापरमहितं, विश्वजन्तुनिकरे परमहितम् ।
रागसङ्गिमनसां परमहितं, दुष्टचित्तसुमुचां परमहितम् ॥ २ ॥

भव्यभावजनतापविहननं, भव्यभावजनतापविहननम् ।
जीव जीव भवसारविनयनं, जीव जीव भवसारविनयनम् ॥ ३ ॥

काळपाशपरियातबहुल, काळपाशकृतहारविहरणम् ।
नीळकठसलिलसन्निभनादं, नीळकठहसितोत्तमशयनम् ॥ ४ ॥

न्यायबन्धुरविचारविलसन, लोकबन्धुरविचारसुमहसम् ।
शीळसारसनवीरतनुधरं, सर्वसारसनवीरसुपनये ॥ ५ ॥ (जगतिजाति०)

पुष्पाञ्जलिः । वाससंयुक्तं धूपं गृहीत्वा—

विनयविनयवाक्य-स्फारयुक्तोरयुक्तः, पुरुषपुरुषकाराद् भावनीयोवनीयः ।
जयतु जयतुपारो दीप्रमादे प्रमादे, सपदि सपदि भक्ता वासधूपः सधूपः ॥ १ ॥

इति वासयुक्तधूपोत्क्षेपणम् । शक्रस्तवः । ऊर्ध्वाधो० वृत्तेन धूपश्च । पुनः पुष्पाञ्जलिं गृहीत्वा— (१५)

आततायिनिकरं परिनिघ्नन्नाततायिचरितः परमेष्ठी । एकपादरचनासुकृताशी-रेकपाददयिताकमनीयः ॥१॥

वर्षदानकरभाजितलक्ष्मी-श्चारुभीरुकरिभाजितवित्तः । मुक्तशुभ्रतलालसहारो, ध्वस्तभूरितरलालसकृत्यः ॥२॥

युक्तसत्यबहुमानवदान्यः, कल्पितद्रविणमानवदान्यः ।
देशनारचितसाधुविचारो, मुक्ततावजितसाधुविचारः ॥ ३ ॥

उक्तसंशयहरोरुकृतान्त-स्तान्तसेवकपलायकृतान्तः । पावनीकृतवरिष्ठकृतान्त-स्तां तथा गिरमवेत्य कृतान्तः ॥४॥

यच्छतु श्रियमनर्गलदानो, दानवस्त्रिदशपुण्यनिदानः । दानवार्थकरिविभ्रमयानो, दानवर्जितपदोतिदयानः ॥५॥
(स्वागतावृत्तानि)

इति पुष्पाञ्जलिः । ततो जलं गृहीत्वा—

अमृतविहितपोषं शैशवं यस्य पूर्वा-दमृतपयनिदेशाद् दुर्धरा कीर्तिरासीत् ।

अमृतरचितमिक्षा यस्य तृप्तिर्नतादो-रमृतममृतसरस्यस्याचंनायास्तु तस्य ॥ १ ॥ (मालिनी०)

इति जलपूजा । पुनः शक्रस्तवः । ऊर्ध्वाधो० वृत्तेन धूपोत्क्षेपश्च । पुन पुष्पाञ्जलिं गृहीत्वा— (१६)

विश्वेश क्षितिकसमानमानमान, प्रोद्याति भवदुपहारहारहारः ।
संत्यक्तप्रवरवितानतानतानः, सामस्त्याद्विगतगानगानगान ॥ १ ॥

विस्फूर्जन्मथितविकासलासलासः, सक्षेपक्षपितविकारकारकारः ।
सेनार्थंत्रजितविकालकालकाल-श्चारित्रस्फुरितनिदानदानदान ॥ २ ॥

पूजायां प्रभवदपुण्यपुण्यपुण्य-स्तीर्थार्थे विलसदगण्यगण्यगण्य ।
सद्ध्याने स्फुरदवलोकलोकलोको दीक्षायां हतमानजालजालजाल ॥ ३ ॥

स्मृत्यैव क्षतकरवीरवीरवीरः, पादान्तप्रतिनतराजराजराज ।
सद्विद्याजितशतपत्रपत्रपत्र, पार्श्वस्थप्रवरविमानमानमान ॥ ४ ॥

नेत्रश्रीजितजलवाहवाहवाहो, योगित्वामृतघनशीतशीतशीत ।
वैराग्यादधृतसुवालवालवालो, नामार्थोत्थितमुदधीरधीरवीर ॥ ५ ॥ (महर्षिणी०)

इति पुष्पाञ्जलि । ततोऽक्षतान् गृहीत्वा—

क्षणनताडनमर्दनलक्षणं, किमपि कष्टमवाप्य तितिक्षितम् ।
त्रिभुवनस्तुतियोग्ययदक्षतै-स्तत्र तनुष्व जने फलितं हि तव् ॥ १ ॥

इति बिम्बेऽक्षतारोपणम् । पुनः शक्रस्तवः । ऊर्ध्वाधो० वृत्तेन धूपश्च । पुनः पुष्पाञ्जलिं गृहीत्हा—(१७)

तारं तारंगमलनैः स्यादवतारं, सारं सारंगेक्षणनार्यक्षतसारम् ।
कामं कामं घातितवन्तं कृतकामं, वामं वामं द्रुतमुज्झितगतवामम् ॥ १ ॥

देहं देहं त्यक्त्वा नम्रोरुविदेहं, भावं भावं मुक्त्वा वेगं द्रुतभावम् ।
नारं नारं शुद्धभवन्तं भुवनारं, मारं मारं विश्वजयं तं सुकुमारम् ॥ २ ॥

देवं देवं पादतलालन्नरदेवं, नाथं नाथं चान्तिकदीप्यच्छुरनाथम् ।
पाकं पाकं संयमयन्तं कृतपाकं, वृद्धं वृद्धं कुड्मलयन्तं सुरवृद्धम् ॥ ३ ॥

कारं कारं भाविरसानामुपकारं, काम्यं काम्यं भाविरसानामतिकाम्यम् ।
जीवं जीवं भाविरसानामुपजीवं, वन्दे वन्दे भाविरसानामभिवन्दे ॥ ४ ॥

सर्वैः कार्यैः सङ्कुलरत्नं कुलरत्नं, शुद्धस्फूर्त्या भाविवितानं विवितानम् ।
वन्दे जातत्राससमाधिं ससमाधिं, तीर्थाधीशं सङ्गतसङ्गं गतसङ्गम् ॥ ५ ॥ (मत्तमयूर०)

इति पुष्पाञ्जलिक्षेप । तत —

स्वामिन् जायेताखिललोकोऽमयरसो, नामोच्चारात्तीर्थंकराणामनघानाम् ।
यच्चद्विम्बे रक्षणकर्म व्यवसेय, तत्र प्राय श्लाघ्यतम स्याद् व्यवहार ॥ १ ॥

इति विम्बे ह्रां ह्रीं ह्रूं ह्रौं ह्र रूपै पञ्चशून्यै पञ्चांग (ललाट-नयन-हृदय-सर्वसन्धि-प्राकार) रक्षा गुरुभि कार्या । पुन शक्रस्तवः । ऊर्ध्वाधो० वृत्तेन धूपोत्क्षेपश्च । पुन पुष्पाञ्जलिं गृहीत्वा— (१८)

वर्द्धनीतासुगं वर्द्धनीतासुगं, सानुकम्पाकर सानुकम्पाकरम् ।
मुक्तसङ्गाश्रयं मुक्तसङ्गाश्रयं, प्रीतिनिर्यातन प्रीतिनिर्यातनम् ॥ १ ॥

सर्वदा दक्षण पारमार्थे रतं, सर्वदा दक्षण पारमार्थे रतम् ।
निर्जराराधनं संवराभासनं, संवराभासन निर्जराराधनम् ॥ २ ॥

तैजसं सङ्गत सङ्गत तैजसं, दैवत बन्धुरं बन्धुरं दैवतम् ।
सत्तमं चागमाद्यागमात्सत्तमं साहसे कारण कारण साहसे ॥ ३ ॥

विश्वसाधारणं विश्वसाधारण वीतसंवाहनं वीतसवाहनम् ।
मुक्तिचद्राजनं मुक्तिचद्राजनं सारसवाहनं सारसवाहनम् ॥ ४ ॥

कामलाभासहं पापरक्षाकरं, पापरक्षाकर कामलाभासहम् ।
बाणचिद्र्धनं पूरकार्यधरं, पूरककार्यधरं बाणचिद्र्धनम ॥ ५ ॥ (चन्द्रानन०)

अनेन पुष्पाञ्जलिः । ततः—

संसारसंसारसुतारणाय, सन्तानसन्तानकतारणाय,
देवाय देवायतितारणाय, नामोऽस्तु नामोस्तुतितारणाय ॥ १ ॥

इति बिम्बस्य निरुंछनकरणम् । पुनः शक्रस्तवः । ऊर्ध्वाधो० वृत्तेन धूपः । पुनः पुष्पां०— (१९)

सदाततुं दयाकरं दयाकरं सदातनुम । विभावरं विसङ्गरं विसङ्गरं विभावरम ॥ १ ॥
निरञ्जनं निरञ्जनं कुपोषणं कुपोषणम । सुराजितं सुराजितं धराधरं धराधरम ॥ २ ॥
जनं विहाय रञ्जनं कुलं वितन्य सङ्कुलम् । भवं विजित्य सद्भवं जयं प्रतोष्य वै जयम् ॥ ३ ॥
घनं शिवं शिवं घनं चिरंतनं तनं चिरम । कलावृतं वृतं कला भुवः समं समं भुवः ॥ ४ ॥
नमामि तं जिनेश्वरं सदाविहारिशासनम । सुराधिनाथमानसे सदाविहारिशासनम ॥ ५ ॥ (प्रमाणिका०)

इति पुष्पाञ्जलिः ततो माल्यं गृहीत्वा—

प्रकटमानवमानवमंडलं, प्रगुणमानवमानवसङ्कुलम् । नमणिमानवमानवरं चिरं, जयति मानवमानवकौसुमम ॥१॥

इति बिम्बे माल्यारोपणम् । पुन शक्रस्तव । ऊर्ध्वाधो० वृत्तेन धूपः । पुन पुष्पां०— (२०)

बहुशोकहरं बहुशोकहर कलिकालमुद कलिकालमुदम् ।

हरिविक्रमण हरिविक्रमणं स कलाभिमतं सकलाभिमतम् ॥ १ ॥

कमलाक्षमल विनयायतन विनयायतनं कमलाक्षमलम् । परमातिशय वसुसंतलभं वसुसत्वलभं परमातिशयम् ॥ २ ॥

अतिपाटवपाटवल जयिनं हतदानवदानवसुं सगुणम् । उपचारजवारजनाश्रयण मतिमानवमानवरिष्ठरुचम् ॥ ३ ॥

सरमं कृतमुक्तिविलासरमं भयदं भवमुक्तमिलाभयदम् । परमं व्रजनेत्रमिदं परम भगवन्तमये प्रभुताभगवम् ॥ ४ ॥

भवभीतनरप्रमदाशरण शरण कुशलस्य मुनीशरणम् ।

शरण प्रणमामि जिनं सदये सदये हृदि दीप्तमहागमकम् ॥ ५ ॥ (जगति०)

इति पुष्पाञ्जलिः । तत —

आशातना या किल देवदेव, मया त्वदर्चारचनेऽनुपक्ता ।

क्षमस्व तं नाय कुरु प्रसाद, प्रायो नरा स्यु प्रचुरप्रमादाः ॥ १ ॥

इति जिनबिम्बस्यांजलिना बद्धेनापराधक्षामणम् । पुनः शक्र० ऊर्ध्वाधो० धूप ॥ पुन पुष्पां०— (२१)

करकलितपालनीयः कमनीयगुणैकनिधिमहाकरण करकलितपालनीयः स जयति जिनपतिरकर्मकृतकरण ॥१॥ ॥ २१ ॥

विनयनयगुणनिधानं सदारतावर्जनं विसमवायम् । वन्दे जिनेश्वरमहं सदारतावर्जनं विसमवायम् ॥२॥
जलतापवारणमहं नमामि सुखदं विशालवासचयम् । जलतापवारणमहं नमामि सुखदं विशालवासचयम् ॥३॥
शृंगारसमर्यादं यादःपतिवत् सदाप्यगाधं च । शृंगारसमर्यादं याद-पतिवन्दितं प्रतिप्रणामि ॥४॥
भीमभवार्णवपोतं वन्दे परमेश्वरं सितश्लोकम् । उज्झितकलत्रपोतं वन्दे परमेश्वरं सितश्लोकम् ॥५॥
(गीतयः)

इति पुष्पाञ्जलिः । ततो दीपं गृहीत्वा—

नीरस्य तर्षहरणं ज्वलनस्य तापं तार्क्ष्यस्य गारुडमनंगतनोर्विभूषणम् ।
कुर्मो जिनेश्वर जगत्त्रयदीपरूप दीपोपदां तव पुरो व्यवहारहेतोः ॥ १ ॥

इति दीपपूजा । पुनः शक्रस्तवः । ऊर्ध्वाधो० वृत्तेन धूपः ॥ पुनः पुष्पां०— (२२)

वनवासं वनवासं गुणहारिणहारिवपुषं वपुषम् ।
विजयानं विजयानं प्रभुं प्रभुं नमत नमत बलिनं बलिनम् ॥ १ ॥

सोमकलं सोमकलं पङ्के हितं पङ्के हितं पुण्ये पुण्ये ।
वह्निमुख वह्निमुखमहितं महितं परं परं धीरं धीरम् ॥ २ ॥

स्मृतिदायी स्मृतिदायी जिनो जिनोपास्तिकायः कायः ।
नखरायुध न खरायुध वन्द्यो वन्द्यो यक्षचक्रक्रान्तः कान्तः ॥ ३ ॥
शङ्काहृत् शङ्काहृत् कुलाकुलाहार हार करणः करण ।
विश्वगुरुर्विश्वगुरुः कविराट् कविराट् महामहाकामः कामः ॥ ४ ॥
कल्याण कल्याण प्रथयन् प्रथयन् हिते हिते मख्य प्रख्य' ।
परमेष्ठी परमेष्ठी लाभो लाभो वितर वितर सत्त्व सत्तम् ॥ ५ ॥ (खबाजातिः)

इति पुष्पाञ्जलिः । ततो दर्पण गृहीत्वा—

धीराधीरावगाहः कलिलकलिलताछेदकारीदकारी, प्राणि प्राणिवियोग सरुचिसरुचिता भासमानः समान ।
कल्पाकल्पात्मदर्शः परमपरमताछेददक्षोददक्षो, देवादेवात्महृद्यः स जयति जयतिर्यक्प्रकृष्ट प्रकृष्ट• ॥ १ ॥

इति बिम्बे दर्पणढौकनम् । पुनः शक्रस्तवः । ऊर्ध्वाधो० धूप । पुन पुष्पां०— (२१)

अनारतमनारत सगुणसङ्कुलं सङ्कुल, विशालकविशालक स्मरगजेसमंजे समम ।
सुधाकर सुधाकर निजगिराजितं राजितं, जिनेश्वरं जिनेश्वरं प्रणिपतामि तं तापितम् ॥ १ ॥
जरामरणबाधनं निलयसाधुतासाधनं, नमामि परमेश्वर स्तुतिनिपक्तवागीश्वरम् ।
जरामरणबाधनं विलयसाधुतासाधनं, कुरङ्गनयनालटत् कटुकटाक्षतीव्रतप ॥ २ ॥

अनन्यशुभदेशनावशगतोरुदेवासुरं, पुराणपुरुषार्दनमचलदक्षभंगिश्रियम् ।
अशेषमुनिमंडलीप्रणतिरंजिताखंडलं, पुराणपुरुषार्दनमचलदक्षभंगिश्रियम् ॥ ३ ॥

स्मरामि तव शासनं सुकृतसत्त्वसंरक्षणं, महाकुमतवारणं सुकृतसत्त्वसंरक्षणम् ।
परिस्फुरदुपासकं मृदुतया महाचेतनं, वीतीर्णजननिर्वृतिं मृदुतया महाचेतनम् ॥ ४ ॥

पयोधरविहारण जिनवरं श्रियां कारणं, पयोधरविहारणं सरलदेहिनां तारणम् ।
अनगकपरासनं नमत मंक्षु तीर्थेश्वरं, अनंगकपरासनं विधृतयोगनित्यस्मृतम् ॥ ५ ॥ (पृथ्वी०)

अनेन पुष्पांजलिः । ततः—

त्वय्यज्ञाते स्तुतिपदमहो किं त्वयि ज्ञातरूपे, स्तुत्युत्कण्ठा न तदुभयथा त्वत्स्तुतिर्नाथ योग्या ।
तस्मात्सिद्ध्युद्व्रजनविधिना किंचिदाख्यातिभाजो, लोका भक्तिप्रगुणहृदया नापराधास्पदं स्युः ॥ १ ॥

इति वृत्तं पठित्वा अधिकृतजिनस्तोत्रं पठेत् । पुनः शक्रस्तवः । ऊर्ध्वाधो० वृत्तेन धूपश्च । पुनः पुष्पांजलिं गृहीत्वा— (२४)

कुलालतां च पर्याप्तं निर्माणे शुभकर्मणाम् । कुलालतां च पर्याप्तं वन्दे तीर्थपतिं सदा ॥ १ ॥
जयताज्जगतामीशः कल्पवत्तापमानदः । निरस्तममतामायः कल्पवत्तापमानदः ॥ २ ॥

महामोहमहाशैल पविज्ञानपरायण । परायणपविज्ञान जय पारगतेश्वर ॥ ३ ॥

समाहितपरिवार परिवारसमाहित । नमोऽस्तु ते भवच्छेद्यो भवच्छेद्यो नमोऽस्तु ते ॥ ४ ॥

वराभिरूप वराभिरूप कृपाकर कृपाकर । निराधार निराधार जयानत जयानत ॥ ५ ॥ (श्लोका.)

अनेन पुष्पाजलि । तत —

न स्वर्गाप्सरसां स्पृहा समुदयो नो नारकोच्छेदने, नो ससारपरिक्षितौ न च पुनर्निर्वाणनित्यस्थितौ ।
त्वत्पादद्वितय नमामि भगवन् किन्त्वेककं प्रार्थये, त्वद्भक्तिर्मम मानसे भवभवे भूयाद्विभो निश्चला ॥ १ ॥

इत्यञ्जलिं कृत्वा बिम्बाग्रे विज्ञप्तिकां कुर्यात् । पुनः शक्रस्तव । ऊर्ध्वाधो० वृत्तेन धूपश्च । पुन पुष्पां० (२५)

अधिकविरसः शृङ्गाराङ्ग समाप्तपरिग्रहो, जयति जगता श्रेयस्कारी तवागमविग्रह ।
अधिकविरस शृङ्गाराङ्गः समाप्तपरिग्रहो, न खलु कुमतव्यूहे यत्र प्रवर्तितविग्रहः ॥ १ ॥

विषयविषम हन्तु मंक्षु प्रगाढभवभ्रम, बहुलवलिनो देवाधीशा नितान्तमुपासते ।
तव शुपवनं यस्मिन् कुजान् महत्तमयोगिनो, बहुलनलिनो देवाधीशा नितान्तमुपासते ॥ २ ॥

समवसरण साधुप्याग्रैष्टपैरहिभिर्वरं, जयति मधुभित्सल्क्षानेकाचिनश्वरनाटकम ।
तव जिनपते काशापूर्ति प्रयच्छतु संकुल, समवसरण साधुप्याग्रैष्टपैरहिभिर्वरम् ॥ ३ ॥

तव चिदुदयो विश्वस्वामिन्नियर्ति विशंकितो, जलधरपदं स्वर्गव्यूहं भुजंगगृहं परम् ।
जलधरपदं स्वर्गव्यूहं भुजङ्गगृहं परं, त्यजति भवता कारुण्याढ्याक्षिपक्ष्मकटाक्षितः ॥ ४ ॥

विशदविशदप्राज्यप्राज्यप्रवारणवारण, हरिणहरिणश्रीदश्रीदप्रबोधनबोधन ।
कमलकमलव्यापव्यापदरीतिदरीतिदा, गहनगहनश्रेणीश्रेणी विभाति विभाति च ॥ ५ ॥ (हरिणी०)

अनेन पुष्पाञ्जलिः । ततः—

जय जय देव देवाधिनाथो लसत्सेवया प्रीणितस्वान्तकान्तप्रभ—
प्रतीघ बहुलदावनिर्वापणे पावनांभोदवृष्टे विनष्टाखिलाद्यव्रज ।
मरणभयहराधिकध्यानविस्फूर्जितज्ञानदृष्टिप्रकृष्टेक्षणाशंसन,
त्रिभुवनपरिवेषनिःशेषविद्वज्जनश्लाघ्यकीर्तिस्थितिख्यातिनाश प्रभो ॥ १ ॥

इति वृत्तेन बिम्बाग्रतोऽञ्जलिं बद्ध्वा क्षणं ध्यानम् । पुनः शक्रस्तवः । पुनः धूपं गृहीत्वा—

ऊर्ध्वाधोभूमिवासित्रिदशदनुसुतक्ष्मास्पृशां घ्राणहर्षात्, प्रौढिप्राप्तप्रकर्षक्षितिरुहरसजक्षीणपापावगाहः ।
धूपोऽकूपारकल्पप्रभवमृतिजराकष्टविस्पष्टदुष्ट—स्फूर्जत्संसारपाराधिगममतिधियां विश्वभर्तुः करोतु ॥ १ ॥

अनेन वृत्तेन धूपोत्क्षेपः । इति पञ्चविंशतिकुसुमाञ्जलयः प्रक्षिप्यन्ते । एतान्येव कुसुमाञ्जलिकाव्यान्तर्गत-

विधिकाव्यपञ्चविंशतिरहितानि कुसुमाञ्जलिकाव्यानि पञ्चविंशत्युत्तरशतसंख्यानि । एतत्स्तुतिकुसुमाञ्जलि-महाकाव्य विद्वद्भिर्भणनीय परिशीलनीयं व्याख्येयं पठनीयं पाठनीय च । तत आह्वानं० आवाहन० कीर्ति श्रियो० ॥ [आचारदिनकर पृ० १८५ त पृ० १९५ पर्यंत]

॥ इति पञ्चविंशतिकुसुमाञ्जलिविधानात्मको विधि' ॥

पच्चीस कुसुमाञ्जलि विधान पूजन सामग्री— १ चदन अर्चन, २ कुङ्कुम अर्चन, ३ यक्षकर्दम विलेपन, ४ कर्पूर आरोपण, ५ वासक्षेप, ६ कस्तूरी लेप, ७ कालागरु लेप, ८ पुष्पालङ्कार अवतरण, ९ स्नपन पीठ प्रक्षालन, १० बिम्बमार्जन, ११ पुष्प आरोपण, १२ फल ढौकन, १३ अगरु क्षेप, १४ संयुक्त धूप उत्क्षेपण, १५ जल पूजा, १६ अक्षत आरोपण, १७ पञ्चांगरक्षा, १८ निलुछनकरण, १९ मालारोपण, २० अपराध क्षामण, २१ दीपदान, २२ दर्पण ढौकन, २३ अधिकृत जिन स्तोत्र (शान्तिनाथ भगवाननी स्तुति) २४ विज्ञप्तिका, २५ क्षणध्यानम् ।

अथ चतुर्णिकायदैवतमूर्तिप्रतिष्ठाविधिः ॥

स चायं भवनपतीनां दशविधानां विंशतीन्द्राणां व्यन्तराणा षोडशविधानां द्वात्रिंशदिन्द्राणां वैमानिकानां द्वादशकल्प-नवग्रैवेयक-पञ्चाणुत्तरभवानां दशेन्द्राणां तत्तद्वर्णकाष्ठधातुरत्नघटितमूर्तीनामयं प्रतिष्ठाविधिः ।

चैत्ये वा गृहे वा पूर्वं बृहत्स्नात्रविधिना जिनस्नात्रम् । ततो मिलितेन पञ्चामृतेन दैवतप्रतिमास्नात्रम् । ततः पञ्चविंशतिवस्तुवासैः वासक्षेपः धूपदानं यक्षकर्दमलेपनं पुष्पादिपूजा । प्रतिष्ठामन्त्रो यथा—
ॐ ह्रीं श्रीं क्लीं क्लूं कुरु कुरु, तुरु तुरु, कुलु कुलु, चुरु चुरु, चुलु चुलु, चिरि चिरि, चिलि चिलि, किरि किरि, किलि किलि, हर हर, सर सर, हूं सर्वदेवेभ्यो नमः । अमुकनिकायमध्यगत अमुकजातीय अमुकपद अमुकव्यापार अमुकदेव इह मूर्तिस्थापनायां अवतर अवतर, तिष्ठ तिष्ठ चिरं पूजकदत्तां पूजां गृहाण गृहाण स्वाहा । इति प्रतिष्ठामन्त्रः । निकायस्थाने भवनपति–व्यन्तर–वैमानिककथनं जातिस्थाने भवनपतिष्वसुरादिकथनं व्यन्तरेषु पिशाचादिकथनं वैमानिकेषु सौधर्मभवादिकथनं पदस्थाने इन्द्र–सामानिक–पार्षद्य–त्रायस्त्रिंश–अङ्गरक्ष–लोकपालानिकप्रकीर्णकाभियोगिक–कैल्बिषिक–लौकान्तिक–जृम्भकादिकथनं कर्मकथने तद्गुणकृतकीर्त्तनवर्णआयुधपरिवारकथनम । इति । मन्त्रमध्ये अमुकस्थाने विवक्षा । एवं देवीनामपि । अत्र गणिपिटक–यक्ष–शासनयक्षिणी–ब्रह्मशान्तिप्रतिष्ठा व्यन्तरेष्वन्तर्भवति कन्दर्पादिप्रतिष्ठा वैमानिकेषु लोकपालानां प्रतिष्ठा भवनपतिषु निर्ऋतेः प्रतिष्ठा व्यन्तरेषु ज्योतिष्काणां प्रतिष्ठा ग्रहप्रतिष्ठायामन्तर्भूता । इति प्रतिष्ठाधिकारे चतुर्णिकायदेवप्रतिष्ठा संपूर्णा ।

પરિશિષ્ટમ્ [B]

પ્રતિષ્ઠાવિધિક્રમ

જલમંત્ર લિખ્યતે-ૐ હ્રીઁ અમૃતે અમૃતોદ્ભવે અમૃતવર્ષણી અમૃત શ્રાવય શ્રાવય સ્વાહા ॥ ઇતિ ॥

(દાતણ કરવો તેનો) જલ મંત્રીએ વાર ૭ ॥ ૧ ॥

અથ દાતણમંત્ર ૐ હ્રૂઁ યક્ષસેનાધિપતયે નમ ॥ એણે મંત્રે ૭ વાર દાતણ મંત્રી કરીએ ॥ ૨ ॥

અથ મુખધાપનમંત્ર ૐ હ્રીઁ શ્રીં ક્લીં કામદેવાધિપતે ! મમાભીપ્સિત પૂરય ૨ સ્વાહા ॥ એણે મંત્રે ૭ વાર મંત્રી ગણી મુખધાપન કરીએ ॥ ૩ ॥

અથ સ્નાનમંત્ર ૐ આ ક્રોઁ હ્રીઁ અમલે વિમલોદ્ભવે સર્વતીર્થજલોપમે પા પા વા વા અશુચિ શુચિર્ભવામિ સ્વાહા ॥ ઇણે મંત્રે ૭ વાર ભણી સ્નાન કરવુ ॥ ૪ ॥

ૐ હ્રીઁ આઁ ક્રોઁ નમ ॥ ઇતિ વસ્ત્રમંત્ર ॥ ઇણે મંત્રે ૭ વાર ભણી વસ્ત્ર પહેરીએ ॥ ૫ ॥

ૐ આઁ હ્રીઁ ક્રોઁ અર્હંતે નમ । ઇતિ તિલકમંત્ર ॥ ઇણે મંત્રે ૭ વાર મંત્રી તિલક કીજે ॥ ૬ ॥

ૐ હ્રીઁ અવતર ૨ સોમે ૨ કુરુ ૨ વલ્ગુ ૨ નિવલ્ગુ ૨ સુમણે સોમણસે મહુમહુરે ૐ કવલીક ક્ષ સ્વાહા ॥

ઇતિ ગેવા (ગ્રીવા) સૂત્રમિંઢલાદિબંધનમંત્રઃ ॥ ઇણે મંત્રે વાર ૭ ભણી ગેવાસૂત્ર પોતાને હાથે તથા સ્નાત્રીયાને હાથે બાંધીએ। કુંભને મિંઢલ ઋદ્ધિ મરડાસીંગી, પ્રમુખ બાંધવા પડે તે પણ ઇણે મંત્રે મંત્રી બાંધવા ॥ ૭ ॥

અથ ભૂમિશુદ્ધિમંત્ર ૐ હ્રીં અર્હં ભૂર્ભુવઃસ્વશ્રીય સ્વાહા ॥ એણેં મંત્રે ફૂલવાસ મંત્રી સ્નાત્રભૂમી જલ પુષ્પ વાસ આછોટણુ કરીએ ॥ ૮ ॥

પછી પૂર્વ દિશાએ અથવા ઉત્તર દિશાએ પીઠ માંડીએ અને ૐ હ્રીં અર્હત્પીઠાય નમઃ। એ મંત્રે સાત વાર મંત્રી પીઠની પૂજા કરીએ, પછી શ્રીશાન્તિનાથ ભગવાનની પ્રતિમા સ્થાપિએ, તેનો મંત્રઃ-

ૐ નમો અર્હત્પરમેશ્વરાય ચતુર્મુખાય પરમેષ્ઠિને દિક્કુમારીપરિપૂજિતાય દેવાધિદેવાય ત્રૈલોક્યમહિતાય અત્ર પીઠે તિષ્ઠ તિષ્ઠ સ્વાહા ॥ આ મંત્ર ત્રણ વાર ભણી શ્રીશાન્તિનાથ ભગવાન્‌ની પંચતીર્થી પ્રતિમા સ્થાપિએ પછી ॥ ૯ ॥

સ્નાત્રજલશુદ્ધિઃ-ક્ષીરોદધિસ્વયંભૂશ્ચ સરોપદ્મમહાદ્રહે। શીતાશીતોદકાકુંભે જલેઽસ્મિન્ સંનિધિં કુરુ ॥ ૧ ॥

અમૃતે૦ ઇતિ જલસ્નપનીયજલશુદ્ધિ। ઇણ મંત્રે વાર ૭ મંત્રી કલશ ધોઈ ધૂપ કરવો પછે ભરવા ॥ ૧૦ ॥

ૐ હ્રીં શ્રીં પરમપરમાત્મને અનંતાનંતજ્ઞાનશક્તયે જન્મજરામૃત્યુનિવારણાય શ્રીમતે જિનેન્દ્રાય જલં યજામહે સ્વાહા। ઈમ ચંદન ૧ પુષ્પ ૨ અક્ષત ૩ નૈવેદ્ય ૪ ફલ ૫ દીપ ૬ ધૂપ ૮ યજામહે સ્વાહા। ઈમ અષ્ટપ્રકારી પૂજા મંત્ર ઇણે મંત્રે જલાદિ આઠે વાના ચઢાવવા. ઈમ મહોત્સવના દિવસ સુધી પ્રભુની સ્નાત્ર પૂજા કરીએ ॥ ૧૧ ॥

॥ કુભસ્થાપનવિધિ ॥

પ્રથમ પીઠની પૂજા કરી શ્રી શાંતિનાથ ભગવાનની પ્રતિમા સ્થાપી અને સ્નાત્ર ભણાવે પછી કુભ એક માટીનો, કાળા ડાઘ રહિત, અષ્ટમંગળ ચિતરેલો ધોઈ ધૂપીને કંઠે ગ્રીવાસૂત્ર બાંધી પછી* અઘેડાની લેખણથી કુભ ઉપર મંત્ર લખવો "ૐ હ્રીઁ શ્રીઁ સર્વોપદ્રવાન્ નાશય નાશય સ્વાહા" ॥ આ મંત્ર કેસરથી લખી કુભ મધ્યે કેસરનો સાથીયો કરવો પછી કુભ મધ્યે ધૂપ દેવો કુસુમાંજલિએ વધાવવો કંકુના છાટા નાખવા કુભના અંદર ચોખા, સોપારી, રૂપિયો અને ¹પંચરત્નની પોટલી સ્થાપવી પછી ઉભા થઈ નવકાર અથવા મોટી શાંતિ ગણતા અખોટ જળની અખંડ ધારાએ કુભ પરિપૂર્ણ ભરવો પછી નાગરવેલના પાન ચાર કંઠે મૂકી, ઉપર શ્રીફળ મૂકી, લીલો, રાતો રેશમી કકડો ગજ સવા ઢાકી ²ગ્રીવાસૂત્રથી બાંધીએ પછી ઉપર કેસર અને ફૂલે પૂજીએ, સોના-રૂપાના વરખ છાપીએ ફૂલનો હાર પહેરાવીએ પછી જે ઠેકાણે કુભ સ્થાપવો હોય ત્યાં કંકુનો સાથિયો³ કરી ચોખા સોપારી પૂરી ઉપર વ્રીહિ શેર સવાનો સાથિયો કરાવીએ પછી દેરાસર અથવા ભગવાનને ફરતી ત્રણ પ્રદક્ષિણા દઈ કુભને ગાજતે વાજતે "ૐ હ્રીઁ ઠઃ ઠઃ ઠ સ્વાહા" એ મંત્ર સાત વાર ભણી, શ્વાસ સ્થિર રાખી કુભને સ્વસ્તિક ઉપર સ્થાપવો કુભસ્થાનકે દીપ અખંડ રાખવો,ધૂપ ત્રણ કાળ કરવો કુભને વાસક્ષેપથી પૂજી કુસુમાંજલિ લઈ કાવ્ય બોલવું –

---

* અથવા સરેડાની જાણવી । ૧ પંચરત્ન – માણેક, મોતી, પ્રવાળ, ત્રાંબુ, સોનું ॥ ૨ મીંઢળ, મરડાસીંગી, ધરો, ડાભ અને નાડુ ॥ ૩ બિંબ જે સ્થાને હોય તેની જમણી બાજુમાં કુભ સ્થાપવો ॥ ∆ ગ્રીવાસૂત્ર–કંકણ મંત્ર પૃ૦ ૧ માં ।

પૂર્ણં યેન સુમેરુશૃંગસદૃશં ચૈત્યં સુદેદીપ્યતે,
યઃ કીર્તિં યજમાનધર્મકથનપ્રસ્ફૂર્જિતાં ભાષતે ।
યઃ સ્પર્ધાં કુરુતે જગત્ત્રયમહાદીપેન દોષારિણા,
સોઽયં મંગલરૂપમુખ્યગણનઃ કુમ્ભશ્ચિરં નન્દતાત્ ॥૧॥

આ કાવ્ય બોલી કુંભ વધાવવો.

પછી કુંભ આગળ ત્રણ ટંક સૌભાગ્યવતી સ્ત્રી પાસે ગહુંલી કરાવવી, માર્જાર પ્રમુખ હિંસક જીવને ત્યાં આવવા દેવા નહીં. રજસ્વલા પ્રમુખ મલિન સ્ત્રીની દૃષ્ટિ પડવા દેવી નહીં. સુવાસણ સ્ત્રીઓ પાસે ઉત્તમ ધવળ મંગળ ગીત ગવરાવવાં. ગાનારી સ્ત્રીઓને તંબોલાદિ દેવાં. શ્રાવક તથા શ્રાવિકાઓએ ત્યાં નરકાદિ દુઃખગર્ભિત, જિનમુનિના ઉપસર્ગગર્ભિત, આલોયણના સ્તવન તથા રાજિમતી પ્રમુખના વિલાપગર્ભિત ગીત ગાવાં નહીં. અનિત્ય અશરણ ભાવનાનાં ગીત વર્જવા. કુંભ પાસે ત્રણ ટંક સાત સ્મરણ ધૂપ દીપ સહિત ગણવાં, ઇતિ કુંભસ્થાપનવિધિ ॥

॥ અથ દીપસ્થાપનવિધિ ॥

પ્રથમ તાંબાનું દીપપાત્ર શેર સવા ઘી માય તેવું જીભવાળું, ધોઈ ધૂપી, કંકુથી પૂજી કુસુમાંજલિ અને ચોખાથી વધાવી તેમાં સોપારી, રૂપિયો અને પંચરત્નની પોટલી મૂકી પછી મીંઢળ, મરડાશિંગી બાંધી ૧૦૮ અથવા ૨૭ તારની દીવેટ મૂકી ઘૃતમંત્ર ભણતાં સૌભાગ્યવતી સ્ત્રી પાસે ઘૃત પૂરાવીએ તેનો મંત્ર—

ૐ ઘૃતમાયુર્વૃદ્ધિકરં ભવતિ પરં જૈનદૃષ્ટિસમ્પર્કાત્ । તત્સંયુક્તઃ પ્રદીપઃ પાતુ સદા ભાવદુઃખેભ્યઃ ॥ ૧ ॥ સ્વાહા ।

એ મંત્ર ત્રણ વાર કહી ઘૃત પૂરાવીએ પછી દીપ પ્રગટાવવો તેનો મંત્ર–

ૐ અર્હં–પઞ્ચજ્ઞાનમહાજ્યોતિર્મયાય ધ્વાન્તઘાતિને । દ્યોતનાય પ્રતિમાયા દીપો ભૂયાત્ સદાઽર્હતે ॥ ૧ ॥

એ મંત્ર ત્રણ વાર કહી દીપ પ્રગટાવવો પછી કુંભની જમણી બાજુએ જ્યાં દીપને સ્થાપવો છે ત્યાં કંકુનો સાથિયો કરી ઉપર પલાળેલી માટીનું સ્થાન કરીએ તે ઉપર દીપ સ્થાપી વાસક્ષેપ લઈ મંત્ર બોલીએ

" ૐ અગ્નયોઽસ્મિકાયા એકેન્દ્રિયા જીવા નિરવદ્યા અર્હત્પૂજાયા નિર્વ્યથા સન્તુ, નિષ્પાપા સન્તુ, સદ્ગતય સન્તુ ન મે સંઘટ્ટનહિંસાઽર્હદર્ચને ॥ " એ મંત્ર ત્રણ વાર ભણી દીપ તથા અગ્નિ શુદ્ધ કરીએ ઇતિ દીપસ્થાપનવિધિ ॥

॥ અથ જુવારા વાવવાનો વિધિ ॥

જુવારા શરાવલા ચાર અને આઠ કાળા ડાઘ વિનાના ધોળાવી તે મધ્યે પૈસો સોપારી મૂકી કાચી માટી અને અડાયા છાણાનો ભૂકો પૂરી તેમાં સધવા સ્ત્રીની પાસે અથવા કુંવારી કન્યા પાસે સાત ધાન્ય વવરાવીએ સાત ધાન્ય આ પ્રમાણે સમજવાં ૧ જવ, ૨ જુવાર, ૩ વરી, ૪ ચણા, ૫ અડદ, ૬ મગ અને ૭ ઘઉં તેમાંના શરાવલા ચાર કુંભની ચાર બાજુએ મૂકવા તેમાં દરરોજ જોઇએ તે પ્રમાણે પાણી સિંચવું ઇતિ જુવારા વાવવાનો વિધિ ॥

શ્રી જિનાર્ચન તથા લઘુસ્નાત્રવિધિક્રમ (પૃષ્ઠ ૧–૨૭)

(૧) શાંતિનાથ ભગવંત (પાષાણના) સિંહાસનમાં સ્થાપન કરવા તથા ધાતુના શ્રી શાંતિનાથ ભગવંત અને શ્રી સિદ્ધચક્ર સ્થાપન કરવા (૨) કુંભસ્થાપન (૩) અખંડ દીપક સ્થાપન જુવારા વાવે

(૪) ભગવંતની અનેકપ્રકારી પૂજા, (જિનાર્ચન) અપ્, વનસ્પતિ ને અગ્નિનો મંત્ર ત્રણ વાર બોલવો. ગંધ-જલ અક્ષતાદિનો મંત્ર દશ વાર બોલવો. પુષ્પાંજલિ, લઘુસ્નાત્રાદિ વિધિ કરે.

(૫) બે સધવા સ્ત્રી ભગવંત આગળ ષટ્રસ નૈવેદ્ય (ભોજન)ના થાળ મુકે.

(૬) બે કુમારિકા ભગવંતની લુણ ઉતારવાની ક્રિયા કરે.

(૭) ભગવંતની સાત દીવાની આરતી તથા મંગળદીવો.

(૮) દશ દિક્પાલનું સંક્ષિપ્ત પૂજન. નવગ્રહનું સંક્ષિપ્ત પૂજન (પૃ૦ ૧-૨૭)

(૯) કાચી ઇંટોની વેદિકા પર ઘંટાકર્ણમૂર્તિ સ્થાપના વિધિ કરે.

(૧૦) વિધિકારક પીઠ નંગ ૭ સ્થાપન કરી અને પૂજાવિધિ કરે. (પૃ૦ ૨૯)

(૧૧) પછી ૭ ધાન્યના યવારાપાત્ર પીઠિકાઓની ચાર બાજુ ૨-૨ કુલ ૮ મૂકવા, પછી પીઠિકા આગલ ૧ દુધપાકપાત્ર, ૨ કરંબપાત્ર, ૩ ઘી સાકર લોટનું ચુરમું પાત્ર, ૪ ગોલ-ઘી-મમરાના પિંડ, ૫ માલપુડા પાત્ર, ૬ લાપસી પાત્ર, ૭ દુધનો ખીચડો પાત્ર. પછી નં ૭ કલશ સ્થાપવા. ૪ દીપક સ્થાપવા. પછી વિધિ અનુસાર હોમ કરવો. (પૃ૦ ૫૫)

બૃહત્સ્નાત્રવિધિ તથા ઘંટાકર્ણમૂર્તિસ્થાપન ક્રમ (પૃષ્ઠ ૬૫-૮૦)

(૧) ત્રણ કુસુમાંજલિ.

(૨) આઠ સ્નાત્ર- ૧ ક્ષીર, ૨ દધિ, ૩ ઘી, ૪ શેરડીનો રસ, ૫ જલ, ૬ સહસ્રમૂલ, ૮ શતમૂલ, ૮ સર્વૌષધિ.

(૩) ધૂપ (૪) શક્રસ્તવ (૫) અભિષેકના ૧૯ કાવ્યો (૬) છેલ્લુ કાવ્ય બોલી ૧૦૮ અભિષેક કરવા

પૂજાઓ

૧ કસ્તૂરિકા વિલેપન ૨ પુષ્પમાલા, ૩ આભૂષણ-મુગટ-હાર વગેરે, ૪ ફૂલઢોકન, ૫ અક્ષતઢોકન, ૬ જલકલશ ઢોકન, ૭ ધૂપ, ૮ દીપ, ૯ ષટ્રસનૈવેદ્ય, ૧૦ સર્વધાન્યઢોકન, ૧૧ સર્વવેસવાર (સુંઠ, મરી, મઠ), ૧૨ સર્વૌષધિઢોકન, ૧૩ તાંબુલ ઢોકન, ૧૪ વસ્ત્ર પૂજા, ૧૫ સુવર્ણ રૌપ્ય-મુદ્રાપૂજન, ૧૬ કુસુમાંજલી પૂર્વક અષ્ટમંગલ પૂજન ૧૭ પુષ્પ માલા જિનબિંબોપરિ સ્થાપન, ૧૮ આરતી, મંગલદીવો, આજ્ઞાહીન૦ પુષ્પારોપણ, વિસર્જન

(૧) બૃહત્સ્નાત્રજલથી (ઘંટાકર્ણ) મૂર્તિ અભિષેક (૨) તીર્થજલ અભિષેક

(૩) કસ્તૂરી-કેશરાદિ વિલેપન (૪) દશ દિશી બલિબાકુલા પ્રક્ષેપ

(૫) મુખ્ય વેદિકાપર ઘંટાકર્ણમૂર્તિ સ્થાપન કરી લગ્નવેલાએ મંત્રપૂર્વક વાસક્ષેપ (પ્રતિષ્ઠા) કરે (પૃ૦ ૭૮)

(૬) ગંધ-પુષ્પાદિ પૂજન

(૭) મધ્યરાત્રે બલિપાત્ર મુકે (લાપસીપાત્ર નં ૨, વડાના પાત્ર નંગ ૨ જલના ઘટ નં ૨ દીપક નં ૨)

(૮) સપ્તપીઠ વિસર્જન

२५ કુસુમાંજલિ વિધિક્રમ પરિશિષ્ટ A

૧ ચંદન અર્ચન.
૨ કુંકુમ અર્ચન.
૩ યક્ષકર્દમ વિલેપન.
૪ કર્પૂર આરોપણ.
૫ વાસક્ષેપ.
૬ કસ્તૂરીલેપ.
૭ કાલાગરુ લેપ.
૮ પુષ્પાલંકાર અવતરણ.
૯ સ્નપનપીઠક્ષાલન.
૧૦ બિંબમાર્જન.
૧૧ પુષ્પ–આરોપણ.
૧૨ ફલ–ઢૌકન
૧૩ અગરુક્ષેપ.
૧૪ સંયુક્તધૂપ–ઉત્ક્ષેપણ.
૧૫ જલપૂજા.
૧૬ અક્ષત આરોપણ.
૧૭ પંચાંગરક્ષા. (પંચાગરક્ષામાં ૧ લલાટ, ૨ નયન,
૩ હૃદય, ૪ સર્વાંગ, ૫ પીઠ)
૧૮ નિર્લુંછન–કરણ.
૧૯ માલારોપણ.
૨૦ અપરાધક્ષામણ.
૨૧ દીપદાન.
૨૨ દર્પણ ઢૌકન.
૨૩ અધિકૃતજિનસ્તોત્ર
૨૪ વિજ્ઞપ્તિકા.
૨૫ ક્ષણધ્યાનમ.

શ્રી ખરતરગચ્છાલંકાર જિન વર્ધમાનસૂરિ વિરચિત આચાર દિનકર ગ્રથાન્તર્ગત- (અર્હન્મહાપૂજન)

॥ શ્રી-શાન્તિક-મહાપૂજન-વિધિ ॥

તત્રાદૌ ગુરુર્ગૃહ્યગુરુર્વા સુસ્નાત કંકણમુદ્રાંકિતકર સદશાંશ્વેતવસ્ત્રધરો ભવેત્ શાન્તિકારોપિ તાદૃગ્વેષભૂષણધારી સભ્રાતૃપુત્રો ભવેત્ ગીતનૃત્યવાદ્યાદિનારીમંગલગાયનાચાર ચ પ્રગુણીકુર્યાત્ તતો બૃહત્સ્નાત્રવિધિમારભેત પ્રથમ સ્નાત્રપીઠે શ્રી શાન્તિનાથપ્રતિમા સ્થાપયેત્ તત્સ્થાપનવિધિસ્તુ ઘંટાકર્ણપ્રતિષ્ઠાવિધૌ પૂર્વ ૨ પૃષ્ઠમધ્યે દત્ત, તદનુસારેણ શાન્તિનાથપ્રતિમા પીઠે સ્થાપયિત્વા તદનતર પૂર્વમર્હત્કલ્પવિધિના (જિનાર્ચનવિધિલઘુસ્નાત્રાદિપૂર્ણાં પૂજા વિધાય તત) બૃહત્સ્નાત્રવિધિયુક્ત્યા પચવિશતિકુસુમાંજલિક્ષેપ વિદધ્યાત્ ઇતિ

॥ જિનાર્ચનપૂજા ॥

જિનાર્ચન તથા લઘુસ્નાત્રવિધિસ્તુ પૂર્વ ઘંટાકર્ણપ્રતિષ્ઠાવિધૌ પૃષ્ઠ ૨ ત ૨૮ પૃષ્ઠ પર્યંત દર્શિત , પ્રાન્તે આરાત્રિક મંગલદીપક્ષામણાદિવિધિ કરણીય ઇતિ પ્રથમદિને પ્રાત કરણીયો વિધિ ।

॥ કુસુમાંજલિ ॥

પ્રથમદિને મધ્યાહ્ને પચવિંશતિકુસુમાંજલિક્ષેપ -વિદધ્યાત્ તદ્વિધિસ્તુ ઘંટાકર્ણપ્રતિષ્ઠાવિધૌ પરિશિષ્ટ પૃષ્ઠ ૧ ત પૃષ્ઠ ૧૬ પર્યંત દત્ત કુસુમાંજલિપ્રાન્તે આરાત્રિક મંગલદીપ ક્ષામણાદિવિધિ ચ કુર્યાત્ ઇતિ પ્રથમદિન-મધ્યાહ્નવિધિ

॥ અથ દ્વિતીયદિને કરણીયો બૃહત્સ્નાત્રાન્તર્ગતઃ સપ્તપીઠપૂજનવિધિઃ ॥

તતો, બિમ્બાગ્રે પવિત્રાણિ સ્વર્ણરૂપ્યતામ્રકાંસ્યમયાનિ વા સપ્તપીઠાનિ ન્યસેત ॥ તત્ર ॥

પ્રથમપીઠે— પંચપરમેષ્ઠિસ્થાપનમક્ષરૈસ્તિલકૈર્વા માલાક્રમેણ કાર્યમ્ ॥
દ્વિતીયપીઠે— દિક્ક્રમેણ દિક્પાલસ્થાપનં તથૈવ ॥
તૃતીયપીઠે— ચતુર્દિક્ષુ ત્રયં, ત્રયં, કૃત્વા, દ્વાદશરાશિસ્થાપનમ્ ॥
ચતુર્થપીઠે— ચતુર્દિક્ષુ સપ્તકં સપ્તકં કૃત્વાષ્ટાવિંશતિનક્ષત્રસ્થાપનમ્ ॥
પંચમપીઠે— દિક્ક્રમેણ નવગ્રહસ્થાપનં વિધેયમ્ ॥
ષષ્ઠપીઠે— ચતુર્દિક્ષુ, ચતુષ્કં ચતુષ્કં કૃત્વા ષોડશવિદ્યાદેવીસ્થાપનમ્ ॥
સપ્તમપીઠે— ગણપતિ, કાર્તિકેય, ક્ષેત્રપાલ, પુરદેવતા, ચતુર્ણિકાયદેવસ્થાપનમ્.

અથ પ્રથમ પીઠે પરમેષ્ઠિપૂજનં-તથાહિ પ્રથમં પુષ્પાંજલિં ગૃહીત્વા-

અર્હન્ત ઈશાઃ સકલાશ્ચ સિદ્ધા, આચાર્યવર્યા અપિ પાઠકેન્દ્રાઃ;
મુનીશ્વરાઃ સર્વસમીહિતાનિ કુર્વન્તુ રત્નત્રયયુક્તિભાજઃ ॥ ૧ ॥

ઇતિ અર્હદાદિષુ પુષ્પાંજલિક્ષેપઃ-તતોઽર્ઘ્યપાદ્યાદિ પ્રગુણીકૃત્યાર્હતઃ પ્રતિ-

વિશ્વાગ્રસ્થિતિશાલિનઃ સમુદયા, સંયુક્તસન્માનસા. નાનારૂપવિચિત્રચિત્રરચિતાઃ સંત્રાસિતાંતર્દ્વિષઃ;
સર્વાધ્વપ્રતિભાસનૈકકુશલાઃ સર્વે નતા સર્વદાઃ શ્રીમત્તીર્થંકરા ભવન્તુ ભવિનાં, વ્યામોહવિચ્છિત્તયે. ।૧।

ૐ નમો ભગવદ્ભ્યોઽર્હદ્ભ્ય સુરાસુરનરપૂજિતેભ્યસ્ત્રીલોકનાથકેભ્યોઽષ્ટકર્મનિર્મુક્તેભ્યોઽષ્ટાદશદોષરહિતેભ્ય ચતુસ્ત્રિંશદતિશયયુક્તેભ્ય પચત્રિંશદ્વચનગુણસહિતેભ્યો ભગવતોઽર્હન્ત સર્વવિદ સર્વગા, ઇહ શાન્તિકપૂજામહોત્સવે આગચ્છન્તુ આગચ્છન્તુ સ્વાહા ઇદમર્ધ્યં, પાદ્ય, બલિં, ચરૂ, ગૃહ્ણન્તુ ગૃહ્ણન્તુ સન્નિહિતા ભવન્તુ સ્વાહા જલ ગૃહ્ણન્તુ (૨) સ્વાહા ગન્ધ ગૃ० પુષ્પ ગૃ०, અક્ષતાન્ ગૃ०, ફલાનિ ગૃ०, મુદ્રા ગૃ०, ધૂપ ગૃ० દીપ ગૃ०, નૈવેદ્ય ગૃ०, સર્વોપચારાન્ ગૃ०, શાન્તિ કુર્વન્તુ (૨) તુષ્ટિં કુ०, પુષ્ટિં કુ०, ઋદ્ધિં કુ०, વૃદ્ધિં કુર્વ० સર્વસમીહિતાનિ કુર્વન્તુ કુર્વન્તુ સ્વાહા (સ્વાહા સર્વત્ર યોજ્યમ્) ઇત્યેતેમ ત્રેરાહ્વાન સન્નિહિતકરણમ્ જલ, ગન્ધ, પુષ્પાક્ષત, ફલ, ધૂપ, દીપ, નૈવેદ્યદાન, અર્ધ્યપાદ્યદાન ચ ઇત્યર્હત્પૂજાક્રમ । તત સિદ્ધાન્ પ્રતિ–

યદીર્ઘકાલમુનિકાચિતબન્ધબદ્ધ,–મષ્ટાત્મક વિષમચારમભેદ્ય કર્મ,
તત્સનિહત્ય પરમ પદમાપિ યૈસ્તે સિદ્ધા દિશન્તુ મહતીમિહ કાર્યસિદ્ધમ્ ॥ ૧ ॥

ૐ નમ સિદ્ધેભ્યો, અશરીરેભ્યો, વ્યપગતકર્મબન્ધનેભ્ય–શ્ચિદાનન્દમયેભ્યો, અનન્તવીર્યેભ્યો, ભગવન્ત સિદ્ધા ઇહ શાન્તિકપૂજામહોત્સવે આગચ્છન્તુ આગચ્છન્તુ શેષ પૂર્વવત્ ઇતિ સિદ્ધપૂજાક્રમ ॥ તત આચાર્યાન્ પ્રતિ–

વિશ્વસ્મિન્નપિ વિષ્ટપે દિનકરીભૂત મહાતેજસા, યૈરર્હદ્ભિરિતેષુ તેષુ નિયત મોહાન્ધકાર જગત્,
જાતં તત્ર ચ દીપતામવિકલા, પ્રાપુ પ્રકાશોઽગમા–દાચાર્યા પ્રથયન્તુ તે તનુભૃતામાત્મપ્રબોધોદયમ ॥ ૧ ॥

ૐ નમઃ આચાર્યેભ્યો, વિશ્વપ્રકાશેભ્યો, દ્વાદશાંગગણિપિટકધારિભ્યઃ પંચાચારરતેભ્યો ભગવન્ત આચાર્યો ઇહ શાન્તિકપૂજામહોત્સવે આગચ્છન્તુ આગચ્છન્તુ. શેષં પૂર્વવત્. ઇત્યાચાર્યપૂજા । તત ઉપાધ્યાયાન્ પ્રતિ–

પાષાણતુલ્યોપિ નરો યદીય– પ્રસાદલેશાલ્લભતે સપર્યામ્;
જગદ્ધિતઃ પાઠકસંચયઃ સ, કલ્યાણમાલાં વિતનોત્વભીક્ષ્ણમ્.

ૐ નમ ઉપાધ્યાયેભ્યો નિરંતરદ્વાદશાંગપઠનપાઠનરતેભ્યઃ સર્વજન્તુહિતેભ્યો, દયામયેભ્યો, ભગવન્ત ઉપાધ્યાયા ઇહ શાન્તિકપૂજામહોત્સવે આગચ્છન્તુ૦ શેષં પૂર્વવત્. ઇત્યુપાધ્યાયપદપૂજા. તતઃ સાધૂન્ પ્રતિ–

સંસારનીરધિમવેત્ય, દ્વરન્તમેવ, યૈઃ સંયમાખ્યવહનં પ્રતિપન્નમાશુ;
તે સાધકાઃ શિવપદસ્ય જિનાભિષેકે, સાધુવ્રજા વિરચયન્તુ મહાપ્રબોધમ્ ॥ ૬ ॥

ૐ નમઃ સર્વસાધુભ્યો, મોક્ષમાર્ગસાધકેભ્યઃ શાન્તેભ્યોઽષ્ટાદશસહસ્રશીલાંગધારિભ્યઃ પંચમહાવ્રતનિષ્ઠિતેભ્યઃ પરમહિતેભ્યો ભગવન્તઃ સાધવ ઇહ શાન્તિકપૂજામહોત્સવે, આગચ્છન્તુ૦ (૨) શેષં પૂર્વવત્. ઇતિ સાધુપૂજા। અથ પંચપરમેષ્ઠિનાં પરિપિંડિતપૂજા–

ૐ નમઃ સર્વતીર્થંકરેભ્યઃ સર્વગતેભ્યઃ સર્વવિદ્ભ્યઃ સર્વદર્શિભ્યઃ સર્વહિતેભ્યઃ સર્વદેભ્યઃ ૐ નમો ભગવદ્ભ્યઃ સિદ્ધેભ્યઃ, ભગવદ્ભ્ય આચાર્યેભ્યો, ભગવદ્ભ્ય ઉપાધ્યાયેભ્યો, ભગવદ્ભ્યઃ સાધુભ્યો ભગવન્તઃ પંચપરમેષ્ઠિનઃ ઇહ શાન્તિકપૂજામહોત્સવે, સાતિશયાઃ સપ્રાતિહાર્યાઃ સવચનગુણાઃ સજ્ઞાનાઃ સસંઘાઃ સદેવાસુરનરાઃ પ્રસીદન્તુ ઇદમર્ઘ્યં

પાદ્ય ગૃહ્ણન્તુ (૨) ગન્ધ ગૃ૦ (૨) પુષ્પ ગૃ૦ (૨) ધૂપ ગૃ૦ (૨) દીપ ગૃ૦ (૨) અક્ષતાન્ ગૃ૦-(૨) નૈવેદ્ય ગૃ૦ (૨) સર્વોપચારાન્ ગૃ૦ શાન્તિ કુર્વન્તુ (૨) તુષ્ટિં કુ૦ (૨) પુષ્ટિં કુ૦ (૨) ઋદ્ધિ કુ૦ (૨) વૃદ્ધિ કુ૦ (૨) સર્વસમીહિતાનિ કુ૦ (૨) સ્વાહા અનેન પચપરમેષ્ઠિના પરિપિંડિતપૂજા એવ પચપરમેષ્ઠિપૂજન વિધાય પચહસ્તવસ્ત્રાચ્છાદનમ્ ઇત્યાદ્યપીઠકમ્ ॥ આ૦ દિ૦ પૃ૦ ૧૫૯ તમે ॥

॥ અથ દ્વિતીય-પીઠપૂજનમ્ ॥

અથ દ્વિતીયપીઠે દિક્પાલપૂજનમ્ ઘટાકર્ણપ્રતિષ્ઠાવિધૌ પૃષ્ઠ ૪૭ ત પૃ૦ ૬૧ પર્યં તદશદિક્પાલપૂજન પૂર્વોક્તવિધિના વિધાય તત પીઠે દશહસ્તવસ્ત્રાચ્છાદન ઇતિ દ્વિતીયપીઠમ્

॥ અથ તૃતીય-પીઠપૂજનમ્ ॥

અથ તૃતીયપીઠે દ્વાદશરાશિપૂજન યથા-પુષ્પાજલિં ગૃહીત્વા,-

મેષ-વૃષ-મિથુન-કર્કટ-સિંહ-કનીવાણિજાલિચાપધરા મકર-ઘટ-મીન-સજ્ઞા સનિહિતા રાશય સન્તુ ॥ ૧ ॥

ઇતિ રાશિપીઠોપરિ પુષ્પાજલિક્ષેપ તતો મેષ પ્રતિ-

મગલસ્ય નિવાસાય, સૂર્યોચ્ચત્વકરાય ચ, મેષાય પૂર્વસસ્થાય, નમ પ્રથમરાશયે ॥ ૧ ॥

ૐ નમો મેષાય મેષ ઇહ શાન્તિકપૂજામહોત્સવે આગચ્છ આગચ્છ ઇદમર્ઘ્ય પાદ્ય બલિં ચરુ આચમનીય ગૃહાણ (૨) સન્નિહિતો ભવ (૨) સ્વાહા જલ ગૃહાણ (૨) ગન્ધ ગૃ૦ (૨) અક્ષતાન્ ગૃ૦ ફલાનિ૦ પુષ્પ૦ ધૂપ૦

દીપં૦ નૈવેદ્યં, સર્વોપચારાન્ ગૃહાણ (૨) શાન્તિ કુરુ (૨) તુષ્ટિં૦ પુષ્ટિં૦ ઋદ્ધિં૦ વૃદ્ધિં૦ સર્વસમિહિતાનિ યચ્છ (૨) સ્વાહા. અનેન મંત્રેણ સર્વોપચારૈઃ મેષપૂજનમ્. વૃષં પ્રતિઃ—

ચન્દ્રોચ્ચકરણે યામ્ય,-દિશિ સ્થાયી કવેર્ગૃહમ્, વૃષઃ સર્વાણિ પાપાનિ, શાન્તિકેઽત્ર નિકૃન્તતુ ॥ ૨ ॥

ૐ નમો વૃષાય૦ વૃષ ઇહ શાન્તિકપૂજામહોત્સવે૦ શેષં પૂર્વવત્ ॥ ૨ ॥ મિથુનં પ્રતિ–

શશિનન્દનગેહાય, રાહૂચ્ચત્વકરાય ચ, પશ્ચિમાશાશ્રિતાયાસ્તુ મિથુનાય નમસ્સદા. ॥ ૩ ॥

ૐ નમો મિથુનાય૦ મિથુન ઇહ શાન્તિકપૂજામહોત્સવે૦ શેષં પૂર્વવત્. કર્કં પ્રતિ–

વાક્પતેરુચ્ચત્વકરણં, શરણં તારકેશિતુઃ, કર્કટં ધનદાશાસ્થં, પૂજયામો નિરંતરમ્ ॥ ૪ ॥

ૐ નમો કર્કાય૦ કર્ક ઇહ શાન્તિકપૂજામહોત્સવે શેષં પૂર્વવત્. સિંહં પ્રતિ–

પદ્મિનીપતિસંવાસઃ પૂર્વાશાકૃતસંશ્રયઃ, સિંહઃ સમસ્તદુઃખાનિ, વિનાશયતુ ધીમતામ્ ॥ ૫ ॥

ૐ નમો સિંહાય૦ સિંહ ઇહ શાન્તિકપૂજામહોત્સવે૦ શેષં પૂર્વવત્. કન્યાં પ્રતિ–

બુધસ્ય સદનં રમ્યં, તસ્યૈવોચ્ચત્વકારિણી–કન્યા કૃતાન્તદિગ્વાસા, સમાનન્દં પ્રયચ્છતુ ॥ ૬ ॥

ૐ નમઃ કન્યાયૈ૦ કન્યે ઇહ શાન્તિક–પૂજા–મહોત્સવે૦ શેષં પૂર્વવત્. તુલાં પ્રતિઃ–

યો દૈત્યાનાં મહાચાર્ય–સ્તસ્યાવાસત્વમાગતઃ, શનૈરુચ્ચત્વદાતાઽસ્તુ પશ્ચિમાસ્થતુલાધરઃ ॥ ૭ ॥

ૐ નમસ્તુલાધરાય૦ તુલાધર ઇહ શાન્તિકપૂજામહોત્સવે૦ શેષં પૂર્વવત્. વૃશ્ચિકં પ્રતિ–

ભૌમસ્ય તુ ખલુ ક્ષેત્ર ધનદાશાવિભાસક –વૃશ્ચિકો દુ ખસઘાત શાન્તિકેડત્ર નિહન્તુ ન ॥ ૮ ॥

ૐ નમો વૃશ્ચિકાય૦ વૃશ્ચિક ઇહ શાન્તિકપૂજામહોત્સવે૦ શેષ પૂર્વવત્ ધન્વિન પ્રતિ–

સર્વદેવગણાચાર્યસ્ય, સદન પદદાયિન , સુરેન્દ્રાશાસ્થિતો ધન્વી, ધનવૃષ્ટિ કરોતુ ન ॥ ૯ ॥

ૐ નમો ધન્વિને૦ ધન્વિન્ ઇહ શાન્તિકપૂજામહોત્સવે૦ શેષ પૂર્વવત્ મકર પ્રતિ–

નિવાસ સૂર્યપુત્રસ્ય, ભૂમિપુત્રોચ્ચતાકર મકરો દક્ષિણાસસ્થ સ સ્થાભીતિ વિહન્તુ ન ॥ ૧૦ ॥

ૐ નમો મકરાય૦ મકર ઇહ શાન્તિકપૂજામહોત્સવે૦ શેષ પૂર્વવત્ કુભ પ્રતિ–

ગ્રહેશતનયસ્થાન પશ્ચિમાનદદાયક , કુભ કરોતુ નિર્દભ, પુણ્યારભ મનીષિણામ્ ॥ ૧૧ ॥

ૐ નમ કુભાય૦ કુભ ઇહ શાન્તિકપૂજામહોત્સવે૦ શેષ પૂર્વવત્ મીન પ્રતિ–

કવેરુચ્ચત્વદાતાર, ક્ષેત્ર સુરગુરોરપિ, વન્દામહે નૃધર્માશા–પાવન મીનમુત્તમમ્ ॥ ૧૨ ॥

ૐ નમો મીનાય મીન ઇહ શાન્તિકપૂજામહોત્સવે૦ શેષ પૂર્વવત્ . એભિર્મન્ત્રૈ પ્રત્યેકપૂજા તતોડનન્તર

ૐ મેષ–વૃષ–મિથુન–કર્ક–સિંહ–કન્યા–તુલા–વૃશ્ચિક–ધનુ–મકર–કુભ–મીના સર્વે રાશય સ્વસ્વસ્વામ્યધિષ્ઠિતા ઇહ શાન્તિકપૂજામહોત્સવે આગચ્છન્તુ (૨) ઇદમર્ઘ્ય પાદ્ય બલિ ચરુમ્ આચમનીય ગૃહ્ણન્તુ (૨) સન્નિહિતા ભવન્તુ (૨) સ્વાહા જલ ગૃ૦ (૨) ગન્ધ ગૃ૦ અક્ષતાન્૦ ફલાનિ૦ મુદ્રા૦ પુષ્પ૦ ધૂપ૦ દીપ૦ નૈવેદ્ય સર્વોપચારાન્૦

શાંતિં કુર્વન્તુ તુષ્ટિં૦ પુષ્ટિં૦ ઋદ્ધિં૦ વૃદ્ધિં૦ સર્વસમીહિતાનિ યચ્છન્તુ યચ્છન્તુ સ્વાહા. અનેન સર્વશાશીનાં પરિપિંડિતપૂજા ॥ તતઃ પીઠસ્ય દ્વાદશહસ્તવસ્ત્રેણાચ્છાદનમ્, ઇતિ તૃતીયપીઠ પૂજનમ્ ૨૨૦ પૃ૦ તઃ ૨૨૧ પૃ૦ પર્યંતે આ૦ દિ૦.

॥ અથ ચતુર્થપીઠપૂજનમ્ ॥

તતો નક્ષત્રપીઠે પુષ્પાંજલિં ગૃહીત્વા–

નાસત્યપ્રમુખા દેવા અધિષ્ઠિતનિજોડવઃ, અત્રેત્ય શાન્તિકે સન્તુ સદા સન્નિહિતા સતામ્.

ઇતિ નક્ષત્રપીઠે પુષ્પાંજલિક્ષેપઃ તતો અશ્વિનીં પ્રતિ–

ૐ જ્વીં નમો નાસત્યાભ્યાં સ્વાહા. ઇતિ મૂલમંત્રઃ. ૐ નમો નાસત્યાભ્યાં, અશ્વિનીસ્વામિભ્યાં નાસત્યૌ ઇહ શાન્તિક–પૂજા–મહોત્સવે આગચ્છતં (૨) ઇદમર્ઘ્યં પાદ્યં, બલિં, ચરું, આચમનીયં ગૃહ્ણીતં (૨) સન્નિહિતૌ ભવતં (૨) સ્વાહા. જલં ગૃહ્ણીતં (૨) ગન્ધં૦ અક્ષતાન્૦ ફલાનિ૦ મુદ્રાં૦ પુષ્પં૦ ધૂપં૦ દીપં૦ નૈવેદ્યં૦ સર્વોપચારાન્ ગૃહ્ણીતં (૨) શાન્તિં કુરુતં (૨) તુષ્ટિં૦ પુષ્ટિં૦ ઋદ્ધિં૦ વૃદ્ધિં૦ સર્વસમીહિતાનિ દદતં (૨) સ્વાહા. દ્વિવચનમ્ ॥૧॥ ભરણીં પ્રતિ–

ૐ, યં, યં, નમો યમાય સ્વાહા. ॥ ઇતિ મૂલ૦ ॥ ૐ નમો યમાય. ભરણી–સ્વામિને યમ ઇહ શાન્તિક–પૂજામહોત્સવે આગચ્છ, આગચ્છ ઇદમર્ઘ્યં, પાદ્યં, બલિં ચરું, આચમનીયં, ગૃહાણ (૨) સન્નિહિતો ભવ (૨)

સ્વાહા, જલ ગૃહાણ (૨) ગન્ધ૦ અક્ષતાન્૦ ફલાનિ૦ મુદ્રા૦ પુષ્પ૦ ધૂપ૦ દીપ૦ નૈવેદ્ય૦ સર્વોપચારાન્ ગૃહાણ (૨) તુષ્ટિં૦ પુષ્ટિ૦ ઋદ્ધિ૦ વૃદ્ધિ૦ સર્વસમીહિતાનિ દેહિ (૨) સ્વાહા એકવચનમ્ ॥ ૨॥ કૃતિકા પ્રતિ–

ૐ, ર, ર, નમો અગ્નયે સ્વાહા ૐ નમોઽગ્નયે કૃતિકાસ્વામિને અગ્ને ઇહ૦ શેષ પૂર્વવત્ એકવચનમ ॥ ૩ ॥ રોહિણી પ્રતિ–

ૐ બ્રહ્મ-બ્રહ્મણે નમ સ્વાહા ૐ નમો બ્રહ્મણે રોહિણીશ્વરાય બ્રહ્મન્ ઇહ૦ શેષ પૂર્વવત્ એકવચનમ્ ॥૪॥ મૃગશિર પ્રતિ–

ૐ, ચ, ચ, ચ, નમશ્ચન્દ્રાય સ્વાહા ૐ નમશ્ચન્દ્રાય મૃગશીરોઽધીશાય, ચન્દ્ર ઇહ૦ શેષ પૂર્વવત્ એકવચનમ્ ॥ ૫ ॥ આર્દ્રા પ્રતિ–

ૐ રુ, રુ, નમો રુદ્રાય સ્વાહા ૐ નમો રુદ્રાય, આર્દ્રેશ્વરાય, રુદ્ર ઇહ૦ શેષ પૂર્વવત્ એકવચનમ્ ॥ ૬ ॥ પુનર્વસુ પ્રતિ–

ૐ જાનિ, જાનિ, નમો અદિતયે સ્વાહા ૐ નમો અદિતયે, પુનર્વસુસ્વામિન્યૈ અદિતે ઇહ૦ શેષ પૂર્વવત્ એકવચનમ્ સ્ત્રીલિંગે સન્નિહિતા ભવ ભવ ઇતિ ॥ ૭॥ પુષ્ય પ્રતિ–

ૐ જીવ, જીવ, નમો બૃહસ્પતયે સ્વાહા ૐ નમો બૃહસ્પતયે પુષ્યાધીશાય બૃહસ્પતે ઇહ૦ શેષ પૂર્વવત્ એકવચનમ્ ॥ ૮ ॥ આશ્લેષા પ્રતિ–

ૐ ફું, ફું, નમઃ ફણિભ્યઃ સ્વાહા. ૐ નમઃ ફણિભ્યઃ આશ્લેષાસ્વામિભ્યઃ ફણિન ઇહ શાન્તિકપૂજામહોત્સવે આગચ્છત (૨) ઇદમર્ધ્યં, પાદ્યં, બલિ ચરું,, ગૃહ્ણીત (૨) સન્નિહિતા ભવત (૨) સ્વાહા, જલં ગૃહ્ણીત (૨) ગન્ધં, અક્ષતાન્, ફલાનિ, મુદ્રાં, પુષ્પં, ધૂપં, દીપં, નૈવેદ્યં, સર્વોપચારાન્ શાન્તિં કુરુત (૨) તુષ્ટિં૦ પુષ્ટિં૦ ઋદ્ધિં૦ વૃદ્ધિં૦ સર્વસમીહિતાનિ દદત (૨) સ્વાહા. બહુવચનપાઠઃ ॥ ૯ ॥ મઘાં પ્રતિ–

ૐ સ્વધા નમઃ પિતૃભ્યઃ સ્વાહા. ૐ નમઃ પિતૃભ્યો મઘેશેભ્યઃ પિતર ઇહ૦ શેષં પૂર્વવત. બહુવચનપાઠઃ ॥ ૧૦ ॥ પૂર્વાફાલ્ગુનીં પ્રતિ–

ૐ ૐ નમો યોનયે સ્વાહા. ૐ નમો યોનયે પૂર્વા-ફાલ્ગુની-સ્વામિન્યૈ, યોને ઇહ૦ શેષં પૂર્વવત્ ॥ એકવચનમ્. સ્ત્રીલિંગે. સન્નિહિતા ભવ (૨) ઇતિ ॥ ૧૧ ॥ ઉત્તરાફાલ્ગુનીં પ્રતિ–

ૐ ઘૃણિ (૨) નમો અર્યમ્ણે, ઉત્તરાલ્ગુની- સ્વામિને સ્વાહા. ૐ અર્યમન્ ઇહ૦ શેષં પૂર્વવત્॥ એકવચનમ ॥ ૧૨ ॥ હસ્તં પ્રતિ–

ૐ ઘૃણિ (૨) નમો દિનકરાય સ્વાહા. ૐ નમો દિનકરાય હસ્તસ્વામિને દિનકર ઇહ૦ શેષં પૂર્વવત્. એકવચનમ્ ॥ ૧૩ ॥ ચિત્રાં પ્રતિ–

ૐ તક્ષ તક્ષ નમો વિશ્વકર્મણે સ્વાહા. ૐ નમો વિશ્વકર્મણે, ચિત્રેશાય વિશ્વકર્મન્ ઇહ૦ શેષં પૂર્વવત્. એકવચનમ્. ॥ ૧૪ ॥ સ્વાતિં પ્રતિ–

ॐ य य नमो वायवे स्वाहा ॐ नमो वायवे स्वातीशाय वायो ईह० शेषं पूर्वंवत् एकवचनम् ॥ १५ ॥ विशाखा प्रति–

ॐ वषट् नम ईन्द्राय स्वाहा ॐ र र र नमो अग्नये स्वाहा ईति मूलमन्त्रौ ॐ नम ईन्द्राग्निभ्या विशाखास्वामिभ्या ईन्द्राग्नी ईह० शेष पूर्वंवत् द्विवचनम् ॥ १६ ॥ अनुराधा प्रति–

ॐ नम घृणि घृणि नमो मित्राय स्वाहा ॐ नमो मित्राय अनुराधेश्वराय मित्र ईह० शेष पूर्वंवत् एकवचनम् ॥ १७ ॥ ज्येष्ठा प्रति–

ॐ वषट् नम ईन्द्राय स्वाहा ॐ नम ईन्द्राय ज्येष्ठेश्वराय ईन्द्र ईह० शेष पूर्वंवत् एकवचनम् ॥ १८ ॥ मूल प्रति–

ॐ प प नमो निर्ऋतये स्वाहा ॐ नमो नैर्ऋताय, मूलाधीशाय, नैऋत ईह० शेष पूर्वंवत एकवचनम् ॥ १९ ॥ पूर्वाषाढा प्रति–

ॐ व व नमो जलाय स्वाहा ॐ नमो जलाय पूर्वाषाढास्वामिने जल ईह० शेष पूर्वंवत् एकवचनम् ॥ २० ॥ उत्तराषाढा प्रति–

ॐ विश्व, विश्व, नमो विश्वदेवेभ्य स्वाहा ॐ नमो विश्वदेवेभ्य उत्तराषाढास्वामिभ्य विश्वेदेवा ईह० शेष पूर्वंवत् बहुवचनम् ॥ २१ ॥ अभिजित प्रति–

ॐ બ્રહ્મ, બ્રહ્મ, નમો બ્રહ્મણે સ્વાહા. ॐ નમો બ્રહ્મણે અભિજિદધીશાય બ્રહ્મન્ ઇહ૦ શેષં પૂર્વવત. એકવચનમ્ ॥ ૨૨ ॥ શ્રવણં પ્રતિ–

ॐ નમો વિષ્ણવે સ્વાહા. ॐ નમો વિષ્ણવે શ્રવણાધીશાય વિષ્ણો ઇહ૦ શેષં પૂર્વવત્. એકવચનમ ॥ ૨૩ ॥ ધનિષ્ઠાં પ્રતિ–

ॐ નમો વસુભ્યઃ સ્વાહા. ॐ નમો વસુભ્યો ધનિષ્ઠેશેભ્યઃ વસવ ઇહ૦ શેષં પૂર્વવત્. બહુવચનમ્ ॥ ૨૪ ॥ શતભિષજં પ્રતિ–

ॐ વં વં નમો વરુણાય સ્વાહા. ॐ નમો વરુણાય શતભિગધીશાય વરુણ ઇહ૦ શેષં પૂર્વવત્. એકવચનમ ॥ ૨૫ ॥ પૂર્વાભદ્રપદાં પ્રતિ–

ॐ નમો અજપાદાય સ્વાહા. ઇતિ મૂલ૦ ॐ નમો અજપાદાય પૂર્વાભદ્રપદેશ્વરાય અજપાદ ઇહ૦ શેષં પૂર્વવત્ એકવચનમ્ ॥ ૨૬ ॥ ઉત્તરાભદ્રપદાં પ્રતિ–

ॐ નમો અહિર્બુધ્નાય સ્વાહા. ॐ નમો અહિર્બુધ્નાય ઉત્તરાભદ્રપદેશ્વરાય અહિર્બુધ્ન ઇહ૦ શેષં પૂર્વવત્. એકવચનમ્ ॥ ૨૭ ॥ રેવતીં પ્રતિ–

ॐ ઘૃણિ ઘૃણિ નમઃ પૂષ્ણે સ્વાહા. ॐ નમો પુષ્ણે રેવતીશાય. પૂષન્ ઇહ૦ શેષં પૂર્વવત્. એકવચનમ્ ॥૨૮॥ એતેષાં મંત્રેણ પ્રત્યેકં નક્ષત્રપૂજા. તતઃ–

ॐ નમઃ સર્વનક્ષત્રેભ્યઃ સર્વનક્ષત્રાણિ સર્વનક્ષત્રેશા ઇહ શાન્તિકપૂજામહોત્સવે આગચ્છન્તુ આગચ્છન્તુ ઇહં

આચમનીય ગૃહ્ણન્તુ (૨) સન્નિહિતા ભવન્તુ સ્વાહા જલ ગૃહ્ણન્તુ (૨) સન્નિહિતા ભવન્તુ (૨) સ્વાહા જલ ગૃ૦ ગન્ધ૦ અક્ષતાન્૦ ફલાનિ૦ મુદ્રા૦ પુષ્પ૦ ધૂપ૦ દીપ૦ નૈવેદ્ય૦ સર્વોપચારાન્૦ શાન્તિ કુર્વન્તુ (૨) તુષ્ટિ૦ પુષ્ટિ૦ ઋદ્ધિ૦ વૃદ્ધિ૦ સર્વસમીહિત. દદતુ દદતુ સ્વાહા ઇત્યનેન મન્ત્રેણ પરિપિંડિતપૂજા ઉપરિઅષ્ટાવિંશતિહસ્તવસ્ત્રા ચ્છાદનમ્ ઇતિ ચતુર્થપીઠે નક્ષત્રપૂજા આચારદિનકર પૃ૦ ૨૨૧ ત ૨૨૩

॥ અથ પંચમપીઠે નવગ્રહપૂજનમ્ ॥

ઘંટાકર્ણપ્રતિષ્ઠાવિધૌ પૃષ્ઠ ૪૩ ત પૃષ્ઠ ૪૭ પર્યંતે લિખિત નવગ્રહપૂજન તદનુસારેણ પૂર્ણપૂજા વિધાય તત નવહસ્તવસ્ત્રેણાચ્છાદન પીઠે ઇતિ પંચમપીઠપૂજનમ્

॥ અથ ષષ્ઠ ષોડશવિદ્યાદેવીપૂજનમ્ ॥

પ્રથમ પુષ્પાંજલિં કરે ગૃહીત્વા-

યાસા મન્ત્રપદૈર્વિશિષ્ટમહિમ-પ્રોદ્ભૂતભૂત્યુત્કરૈ, ષટ્કર્માણિ કુલાધ્વસશ્રિતધિય ક્ષેમાત ક્ષણાત્ કુર્વતે,

તા વિદ્યાધરવૃન્દવન્દિતપદા, વિદ્યાવલીસાધને, વિદ્યાદેવ્ય ઉરુપ્રભાવવિભવ, યચ્છન્તુ ભક્તિસ્પૃશામ્ ॥ ૧ ॥

ઇતિ પુષ્પાંજલિક્ષેપ રોહિણી પ્રતિ-

શંખાક્ષમાલાશરચાપશાલિ-ચતુષ્કરા કુન્દતુષારગૌરા, ગોગામિની ગીતવરપ્રભાવા, શ્રીરોહિણી સિદ્ધિમિમા-દદાતુ ॥ ૧ ॥

ॐ ह्रीं નમઃ શ્રી-રોહિણ્યૈ વિદ્યાદેવ્યૈ, ભગવતિ શ્રી રોહિણિ ઇહ શાન્તિકપૂજા-મહોત્સવે આગચ્છ આગચ્છ ઇદમર્ઘ્યં, પાદ્યં, બલિં, ચરું, ગૃહાણ (૨) સન્નિહિતા ભવ (૨) સ્વાહા. જલં ગૃહાણ (૨) ગન્ધં० પુષ્પં० અક્ષતાન્० ફલાનિ० મુદ્રાં० ધૂપં० દીપં० નૈવેદ્યં० સર્વોપચારાન્ ગૃહાણ (૨) શાન્તિં કુરુ (૨) તુષ્ટિં० પુષ્ટિં० ઋદ્ધિં० વૃદ્ધિં० સર્વસમીહિતાનિ કુરુ (૨) સ્વાહા. ॥ ૧॥ પ્રજ્ઞપ્તિ પ્રતિ–

શક્તિ-સરોરુહ-હસ્તા, મયૂરકૃતયાનલીલયા કલિતા; પ્રજ્ઞપ્તિર્વિજ્ઞપ્તિં, શૃણોતુ નઃ કમલપત્રાભા ॥ ૨ ॥

ॐ, હં, સં, ક્લીં નમઃ શ્રી પ્રજ્ઞપ્ત્યૈ વિદ્યાદેવ્યૈ ભગવતિ શ્રી પ્રજ્ઞપ્તિ ઇહ० શેષં પૂર્વ० વજ્રશૃંખલાં પ્રતિ–

નિસ્ત્રિંશવજ્રફલકોત્તમકુન્તયુક્ત-હસ્તા સુતપ્તવિલસત્કલધૌતકાન્તિઃ;

ઉન્મત્તદન્તિગમના ભુવનસ્ય વિઘ્નં, વજ્રાંકુશી હરતુ વજ્રસમાનશક્તિઃ ॥ ૪ ॥

ॐ લં, લં, લં, નમઃ શ્રી વજ્રાંકુશાયૈ વિદ્યાદેવ્યૈ ભગવતિ શ્રી વજ્રાંકુશે ઇહ० શેષં પૂર્વ० ॥ ૪ ॥ અપ્રતિ ચક્રાં પ્રતિ–

ગરુત્મત્પૃષ્ઠ આસીના, કાર્ત્તસ્વરસમચ્છવિઃ; ભૂયાદપ્રતિચક્રા નઃ, સિદ્ધયે ચક્રધારિણી ॥ ૫ ॥

ॐ નમઃ શ્રી અપ્રતિચક્રાય, વિદ્યાદેવ્યૈ. ભગવતિ અપ્રતિચક્રે ઇહ० શેષં પૂર્વ० ॥ ૫ ॥ પુરુષદત્તાં પ્રતિ–

ખડ્ગસ્ફરાંકિતકરદ્વયશાસમાના, મેઘાભ-સૈરિભપટુસ્થિતિભાસમાના;

જાત્યાર્જુનપ્રભતનુ પુરુષાગ્રદત્તા, ભદ્રં પ્રયચ્છતુ સતા પુરુષાગ્રદત્તા ॥ ६ ॥

ૐ હ સ, નમ શ્રી પુરુષદત્તાયે વિદ્યાદેવ્યૈ ભગવતિ શ્રી પુરુષદત્તે ઇહ૦ શેષ પૂર્વ૦ કાલીં પ્રતિ–

શરદમ્બુધરપ્રમુક્તચ ચદ્-ગગનતલાભતનુદ્યુતિર્દધાત્યા, વિકચકમલવાહના ગદાભૃત, કુશલમલ કુરુતાત્ સદૈવકાલી

ૐ હ્રીં નમ કાલિકાયે વિદ્યાદેવ્યૈ, ભગવતિ શ્રી કાલિકે ઇહ૦ શેષ પૂર્વ૦ ॥ ७ ॥ મહાકાલીં પ્રતિ–

નરવાહના શશધરોપલોજ્જવલા, રુચિરાક્ષસૂત્રફલવિસ્ફુરત્કરા,

શુભઘટિકા–પવિ–વરેણ્ય–ધારિણી, ભુવિ કાલિકા શુભકરા મહાપરા ॥ ८ ॥

ૐ હૂં ઘે નમો મહાકાલ્યે વિદ્યાદેવ્યે ભગવતિ શ્રી મહાકાલિકે ઇહ૦ શેષ પૂર્વવત્ ॥ ८ ॥ ગૌરીં પ્રતિ–

ગોધાસનસમાસીના, કુન્દકર્પૂરનિર્મલા, સહસ્રપત્રસંયુક્ત,–પાણિર્ગૌરી શ્રિયેડસ્તુ ન ॥ ९ ॥

ૐ એ નમ શ્રી ગૌર્યૈ વિદ્યાદેવ્યૈ ભગવતિ શ્રી ગૌરિ ઇહ૦ શેષ પૂર્વ૦ ગાન્ધારી પ્રતિ–

શતપત્રસ્થિતચરણા, મુસલ વજ્ર ચ હસ્તયોર્દધતી, કમનીયાજનકાન્તિ–ર્ગાન્ધારી મા શુભા દધાત્ ॥ १० ॥

ૐ, ગ, ગા, નમ શ્રી ગાન્ધાર્યૈ વિદ્યાદેવ્યૈ ભગવતિ શ્રી ગાન્ધારિ ઇહ૦ શેષ પૂર્વ૦ ॥ १० ॥ મહાજ્વાલા પ્રતિ—

માર્જારવાહના નિત્યં, જ્વાલોદ્‌ભાસિકરદ્વયા; શશાંકધવલા જ્વાલા-દેવી ભદ્રં દદાતુ નઃ ॥ ૧૧ ॥

ૐ ક્લીં નમઃ શ્રી મહાજ્વાલાય વિદ્યાદેવ્ય ભગવતિ મહાજ્વાલે ઈહ૦ શેષં પૂર્વં૦ ॥ ૧૧ ॥ માનવીં પ્રતિ-

નીલાંગી નીલસરોજવાહના, વૃક્ષભાસમાનકરા; માનવગણસ્ય સર્વસ્ય, મંગલં માનવી દદ્યાત્ ॥ ૧૨ ॥

ૐ વ, ચ નમઃ શ્રી માનવ્યૈ વિદ્યાદેવ્યૈ ભગવતિ શ્રી માનવિ ઈહ૦ શેષં પૂર્વં૦ ॥ ૧૨ ॥ વૈરોટ્યાં પ્રતિ-

ખડ્‌ગસ્ફુરત્સ્ફુરિતવીર્યવદૂર્ધ્વહસ્તા, સદંદશુકવરદાપરહસ્તયુગ્મા;

સિંહાસનાબ્જમુદતારતુષારગૌરા, વૈરોટ્યયાપ્યભિધયાસ્તુ શિવાય દેવી ॥ ૧૩ ॥

ૐ જં જં નમઃ શ્રી વૈરોટ્યાયૈ વિદ્યાદેવ્યૈ ભગવતિ શ્રી વૈરોટ્યે ઈહ૦ શેષં પૂર્વં૦ ॥ ૧૩ ॥ અચ્છુપ્તાં પ્રતિ-

સવ્યપાણિધૃતકાર્મુકસ્ફરાન્યસ્ફુરદ્વિશિખખડ્‌ગધારિણી; વિદ્યુદાભતનુરશ્વવાહનાચ્છુપ્તિકા ભગવતી દદાતુ શમ્ ॥ ૧૪ ॥

ૐ, અં, એં, નમઃ શ્રી અચ્છુપ્તાયૈ વિદ્યાદેવ્યૈ ભગવતિ શ્રી અચ્છુપ્તે ઈહ૦ શેષં પૂર્વં૦ ॥ ૧૪ ॥ માનસીં પ્રતિ—

હંસાસનસમાસીના, વરદેન્દ્રાયુધાન્વિતા, માનસી માનસીં પીડાં, હન્તુ જામ્બુનદચ્છવિઃ ॥ ૧૫ ॥

ૐ હ્રીં અર્હં નમઃ શ્રી માનસ્યૈ વિદ્યાદેવ્યૈ ભગવતિ શ્રી માનસિ ઈહ૦ શેષં પૂર્વં૦ ॥ ૧૫ ॥ મહામાનસીં પ્રતિ—

કરખડ્ગરત્નવરદાઢયપાણિ— ભૃચ્છશિનિભા મકરગમના, સઘસ્ય રક્ષણકરી જયતિ મહામાનસી દેવી ॥ ૧૯ ॥

ૐ હ, હૈ, હૈ, સ નમ શ્રી મહામાનસ્યૈ વિદ્યાદેવ્યૈ ભગવતિ મહામાનસી ઇહ૦ શેષ પૂર્વ૦ ॥ ૧૬ ॥ ઇતિ પ્રત્યેકપૂજા ૐ હ્રીં નમ ષોડશવિદ્યાદેવીભ્ય સાયુધાભ્ય સવાહનાભ્ય સપરિકરાભ્ય વિઘ્નહરિભ્ય શિવકરીભ્ય ભગવત્ય વિદ્યાદેવ્ય ઇહ૦ શેષ પૂર્વ૦ ઇતિ ષોડશવિદ્યાદેવીના પરિપિંડિતપૂજા એવ પૂજા વિધાય ષોડશહસ્તવસ્ત્રેણ પીઠસ્યાચ્છાદનમ્ ઇતિ ષષ્ઠપીઠે ષોડશવિદ્યાદેવીપૂજનમ્ આ૦ દિ૦ પૃ૦ ૧૬૨–૧૬૩

॥ અથ સપ્તમપીઠે ગણપત્યાદિપૂજનમ્ ॥

ઘ ટાકર્ણપ્રતિષ્ઠાવિધૌ પૃ૦ ૫૨ ત ૫૪ પર્યં તદર્શિતગણપત્યાદિપૂજન વિધાય અન્તે અષ્ટહસ્તવસ્ત્રાચ્છાદન પીઠે ઇતિ સપ્તમપીઠમ્ ॥

એવ સર્વેષા પીઠાના પૂજા વિધાય ત્રિકોણકુ ડે હોમ, તત્ર પરમેષ્ઠિસન્તર્પણે ખ ડ-ઘૃત-પાયસૈ શ્રીખ ડ-શ્રીપર્ણી-સમિદ્ભિર્હોમ ॥ ૧ ॥ દિક્પાલસન્તર્પણે-ઘૃત-મધુ-ફલૈ પ્લક્ષાશ્વત્થસમિદ્ભિર્હોમ ॥ ૨ ॥ રાશિસન્તર્પણે-ક્ષીરઘૃતાભ્યા ન્યગ્રોધ-નિમ્બ-સમિદ્ભિ-ર્હોમ ॥ ૩ ॥ નક્ષત્રસન્તર્પણે-ઘૃત-મધુ-ગુગ્ગુલ-ફલૈ પ્લક્ષાશ્વત્થ સમિદ્ભિર્હોમ ॥ ૪ ॥ ગ્રહસન્તર્પણે- ક્ષીર-મધુ-ઘૃતે ફલસહિતે કપિત્થાશ્વત્થસમિદ્ભિર્હોમ ॥ ૫ ॥ વિદ્યાદેવી-સન્તર્પણે-ઘૃત-પાયસ-ખ ડફલૈરશ્વત્થસમિદ્ભિર્હોમ ॥ ૬ ॥ ગણપતિસન્તર્પણે-મોદકૈ ઉદુમ્બુર-સમિદ્ભિર્હોમ

॥ ७ ॥ **કાર્તિકેયસન્તર્પણે**-મધુકપુષ્પૈઃ સઘતઃ પ્લક્ષ-સમિદ્ભિર્હોમઃ ॥ ૮ ॥ **ક્ષેત્રપાલસન્તર્પણે**-તિલપિંડૈર્ધત્તૂરસમિદ્ભિર્હોમઃ ॥ ૧૦ ॥ **પુરદૈવતસન્તર્પણે**-ઘૃત-ગુડ-ક્ષૌદ્રૈ-વંટસમિદ્ભિર્હોમઃ. **ચતુર્ણિકાયદેવસન્તર્પણે**-નાનાફલૈઃ પાયસૈઃ આમ્રસમિદ્ભિર્હોમઃ.

સર્વત્ર હોમે મૂલમંત્રાઃ સમિધઃ સર્વત્ર પ્રાદેશપ્રમાણાઃ એવં સર્વેષાં પૂજનં, હોમં ચ વિધાય બૃહત્સ્નાત્રવિધિર્વિધેયઃ. આચાર દિ૦ પૃ૦ ૨૨૦ તઃ ૨૨૩.

॥ અથ બૃહત્સ્નાત્રવિધિઃ ॥

ઘંટાકર્ણપ્રતિષ્ઠાવિધિમધ્યે લિખિત-પૃષ્ઠ ૬૫ તઃ ૭૬ પર્યંત પૂર્ણોબૃહત્સ્નાત્રવિધિર્વિધેયઃ ઇતિ.

એવં વિધિના સ્નાત્રવિધિનાન્તરં સ્નાત્રોદકં સર્વં ગ્રાહ્યં સર્વતીર્થજલં ચ સંમીલ્ય બિમ્બાગ્રે સુવિલિપ્તભૂમૌ ચતુષ્કિકોપરિ ન્યસ્તસ્ય યથાસંપત્તિકૃતસ્ય, બદ્ધકંઠસ્ય, મદનફલાદિરક્ષસ્ય શાન્તિકલશસ્ય મધ્યે નિક્ષિપેત્. રક્ષાદિ બન્ધનં સર્વત્ર શાન્તિમંત્રેણ. તતઃ કલશમધ્યે સ્વર્ણરૂપ્યમુદ્રાઃ પુગફલાનિ, નાલિકેરં ચ શાન્તિમંત્રેણ ન્યસેત્-તતઃ શુદ્ધોદકૈરખંડધારયા, દ્વૌ સ્નાત્રકારૌ સ્નાત્રકલશં પૂરયતઃ. ઉપરિ છદ્માકારેણ (છદ્દાધારેણ) આકલશમૂલાવલમ્બિ સદશવસ્ત્રં બધ્નીયાત્. ગુરુશ્ચ કુશેન તાં જલધારાં, શાન્તિકલશે નિપતન્તીં, શાન્તિદંડકં પઠન્નભિમંત્રયતિ.

श्री–शान्तिदंडको यथा–

नम श्रीशान्तिनाथाय, सर्वविघ्नापहारिणे,
सर्वलोकप्रकृष्टाय, सर्ववांछितदायिने ॥१॥

इह हि भरतैरावतविदेहजन्मना, तीर्थकराणां जन्मसु चतु षष्ठिसुरासुरेन्द्राश्च चलितासना, विमानघंटा-टंकारक्षुभिता प्रयुक्तावधिज्ञानेन, जिन जन्म–विज्ञान–परमतम–प्रमोद–पूरिता मनसा नमस्कृत्य जिनेश्वर सकल-सामानिकागरक्षपार्षत्रायस्त्रिंशल्लोकपालानीकप्रकीर्णकाभियोगिकसहिताः साप्सरोगणा सुमेरुशृंगमागच्छन्ति तत्र च सौधर्मेन्द्रेण विधिना करसंपुटानीतांस्तीर्थंकरान् पांडुकवलातिपांडुकवलारक्तकवलातिरक्तकवलाशिलासु, न्यस्तसिंहासनेषु, सुरेन्द्रक्रोडस्थितान् कल्पितमणिसुवर्णादिमययोजनमुखकलशोद्गतैस्तीर्थवारिभिः स्नपयन्ति. ततो गीत–नृत्य–वाद्य–महोत्सवपूर्वक शान्तिमुद्घोषयन्ति ततस्तत्कृतानुसारेण वयमपि तीर्थंकरस्नात्रकरणानन्तरं शान्तिमुद्घोषयाम सर्वे कृतावधाना सुरासुरनरोरगाः शृण्वन्तु स्वाहा.

ॐ अर्हं नमो नमो जय जय पुण्याहं पुण्याहं प्रीयन्तां, प्रीयन्तां भगवन्तोऽर्हन्तो विमलकेवलास्त्रिलोक-पूज्या–स्त्रिलोकोद्योतकरा, महातिशया, महानुभावा महातेजसो महापराक्रमा महानन्दाः.

ॐ ऋषभ–अजित–संभव–अभिनंदन,सुमति–पद्मप्रभ–सुपार्श्व–चन्द्रप्रभ—सुविधि—शीतल–श्रेयांस–वासुपूज्य–विमल–अनंत–धर्म–शांति–कुंथु–अर–मल्लि–मुनिसुव्रत–नमि–नेमि–पार्श्व–वर्धमानान्ता जिना अतीतानागतवर्तमानाः पंचदशकर्मभूमिसंभवा विहरमाणाश्च, शाश्वतप्रतिमागता भवनपतिव्यंतरज्योतिष्क–वैमानिक–भवनसंस्थिताः तिर्यग्लोक–नंदीश्वर–रुचकेषुकार–कुंडल–वैताढ्य–गजदंत–वक्षस्कार–मेरुकृतनिलया जिनाः सुपूजिताः सुस्थिताः शान्तिकरा भवन्तु स्वाहा.

ॐ देवाश्चतुर्णिकाया भवनपति–व्यंतर–ज्योतिष्क–वैमानिकास्तदिन्द्राश्च साप्सरसः सायुधाः सवाहनाः सपरिकराः प्रीताः शान्तिकरा भवन्तु स्वाहा.

ॐ रोहिणी–प्रज्ञप्ति–वज्रशृंखला–वज्रांकुशी–अप्रतिचक्रा–पुरुषदत्ता–कालि–महाकालि–गौरी-गान्धारी--सर्वास्त्रा-महाज्वाला-मानवी-वैरोट्या-अच्छुप्ता-मानसी-महामानसीरूपाः षोडशविद्यादेव्यः सुपूजिताः प्रीताः शान्तिकारिण्यो भवन्तु स्वाहा.

ॐ अर्हत्सिद्धाचार्योपाध्यायसर्वसाधुपरमेष्ठिनः सुपूजिताः प्रीताः शान्तिकरा भवन्तु स्वाहा.

ॐ अश्विनी-भरणी-कृतिका-रोहिणी-मृगशीर-आर्द्रा-पुनर्वसु-पुष्य-आश्लेषा-मघा-पूर्वाफाल्गुनी-उत्तराफाल्गुनी-

हस्त-चित्रा स्वाति-विशाखा-अनुराधा ज्येष्ठा-मूल पूर्वाषाढा-उत्तराषाढा अभिजित् श्रवण धनिष्ठा-शतभिषक् पूर्वभद्रपदा-

उत्तराभद्रपदा-रेवती रूपाणि नक्षत्राणि सुपूजितानि प्रीतानि शान्तिकराणि भवन्तु स्वाहा.

ॐ मेष वृष-मिथुन-कर्क-सिंह-कन्या-तुला-वृश्चिक-धनु-मकर-कुंभ-मीनरूपा राशयस्सुपूजिता. सुप्रीता

शान्तिकरा भवन्तु स्वाहा

ॐ सूर्य-चन्द्रांगारक-बुध-गुरु-शुक्र-शनैश्चर-राहु-केतुरूपा ग्रहा सुपूजिता प्रीताः शान्तिकरा भवन्तु

स्वाहा.

ॐ इन्द्राग्नि यम-निर्ऋति-वरुण-वायु कुबेरेशान-नाग ब्रह्मरूपा दिक्पालाः सुपूजिता. सुप्रीताः शान्तिकरा

भवन्तु स्वाहा

ॐ गणेश-स्कन्द-क्षेत्रपाला देश-नगर-ग्रामदेवताः सुपूजिताः सुप्रीता शान्तिकरा भवन्तु स्वाहा

ॐ अन्येऽपि क्षेत्रदेवा जलदेवा भूमिदेवाः सुपूजिताः सुप्रीताः भवन्तु स्वाहा शान्ति कुर्वन्तु स्वाहा.

ॐ अन्याश्च पीठोपपीठक्षेत्रोपक्षेत्रवासिन्यो देव्य सपरिकरा सवडुका सुपूजिता सुप्रीता भवन्तु (स्वाहा)

ॐ शान्ति कुर्वन्तु स्वाहा.

ॐ सर्वेऽपि तपोधन-तपोधनी-श्रावक-श्राविकाभवाश्चतुर्णिकायदेवाः सुपूजिताः सुप्रीता भवन्तु, शान्ति कुर्वन्तु स्वाहा.

ॐ अत्रैव देश-नगर-ग्राम-गृहेषु दोष-रोग-वैर-दौर्मनस्य-दारिद्र्य-मरक-वियोग-दुःख-कलहोपशमेन शान्तिर्भवतु.

दुर्मनोभूत-प्रेत-पिशाच-यक्ष-राक्षस-वैताल-झोटिक-शाकिनी-डाकिनी-तस्करातताथिनां प्रणाशेन शान्तिर्भवतु.

भूकम्प,-परिवेष-विद्युत्पातोल्कापात-क्षेत्र-देश-निर्घात-सर्वोत्पात-दोषशमनेन शान्तिर्भवतु.

अकाल-फल-प्रसूति—वैकृत्य—पशुपक्षिवैकृत्याकालदुश्चेष्टा—प्रमुखोपप्लवोपशमनेन शान्तिर्भवतु.

ग्रहगणपीडित-राशिनक्षत्रपीडोपशमनेन शान्तिर्भवतु.

जांघिक-नैमित्तिकाकस्मिक—दुःशकुन—दुःस्वप्नोपशमनेन शान्तिर्भवतु.

कृतक्रियमाण—पापक्षयेण शान्तिर्भवतु. दुर्जन—दुष्ट—दुर्भाषक—दुश्चिन्तक—दुराराध्य—शत्रूणां दूरापगमनेन शान्तिर्भवतु.

उन्मृष्ट-रिष्ट-दुष्ट-ग्रह-गति,-दुःस्वप्न-दुर्निमित्तादि; संपादित-हित-संपन्नामग्रहणं, जयति शान्तेः ॥ १ ॥

या शान्तिः शान्तिजिने, गर्भगतेऽथाजनिष्ट वा जाते; सा शान्तिरत्र भूयात्, सर्वसुखोत्पादनाहेतुः ॥ २ ॥

अत्र च गृहे सर्वसंपदागमनेन, सर्वसंतानवृद्ध्या, सर्वसमीहितवृद्ध्या, सर्वोपद्रवनाशेन मांगल्योत्सव–

प्रमोद-कौतुक-विनोद-दानोद्भवेन शान्तिर्भवतु

भ्रातृ,-पत्नी,-मित्र,-सवधिजन,-नित्य—प्रमोदेन शान्तिर्भवतु

आचार्योपाध्याय,-तपोधन-तपोधना-श्रावक-श्राविकारूपसंघस्य शान्तिर्भवतु

सेवक,-भृत्य,-दास,-द्विपद,-चतुष्पद,-परिकरस्य शान्तिर्भवतु.

अक्षीणकोशकोष्ठागारजलवाहनानां नृपाणां शान्तिर्भवतु

श्रीजनपदस्य शान्तिर्भवतु श्रीजनपदमुख्याणां शान्तिर्भवतु श्रीसर्वाश्रमाणां शान्तिर्भवतु. पुरमुख्याणां शान्तिर्भवतु राजसन्निवेशानां शांतिर्भवतु धन,-धान्य-वस्त्र-हिरण्यानां शान्तिर्भवतु ग्राम्याणां शान्तिर्भवतु क्षेत्रिकाणां शान्तिर्भवतु क्षेत्राणां शान्तिर्भवतु

सुवृष्टा सन्तु जलदाः सुवाताः सन्तु वायवः; सुनिष्पन्नास्तु पृथिवी, सुस्थितोऽस्तु जनोऽखिलः ॥१॥

ओं तुष्टि,-पुष्टि,-ऋद्धि,-वृद्धि,-सर्वसमीहितवृद्धिर्भूयात्.

शिवमस्तु सर्वजगतः परहितनिरता भवन्तु भूतगणा । दोषाः प्रयान्तु नाशं, सर्वत्र सुखीभवन्तु लोका. ॥१॥

सर्वेऽपि सन्तु सुखिन, सर्वे सन्तु निरामया । सर्वे भद्राणि पश्यन्तु, मा कश्चिद् दुःखभाग् भवेत् ॥२॥

जगत्यां सन्ति ये जीवाः स्वस्वकर्मानुसारिणः । ते सर्वे वांछितं स्वं स्वं, प्राप्नुवन्तु सुख शिवम् ॥३॥

इति शान्तिदंडकं जलधारामिमन्त्रसहितं त्रिः पठेत् ततः शान्तिकलशजलेन शान्तिककारयितारं सपरिवारमभिषिंचेत् सर्वत्र गृहं, ग्रामं च दिक्पालादि सर्व-दैवत-विसर्जनं पूर्ववत्. इति शान्तिकम्.

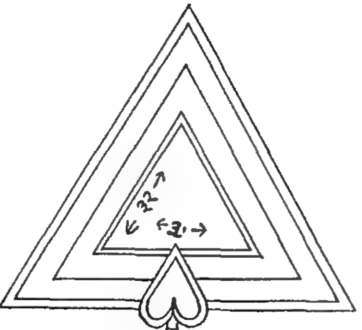
अथ शान्तिक-फलम्

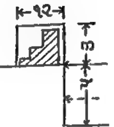
सवत्र गृहिसंस्कारे, सूति-मृत्यु-विवर्जिते, प्रतिष्ठासु च सर्वासु, षण्मास्यां वत्सरेऽथवा ॥ १ ॥
आरब्धे च महाकार्ये, जातेऽप्युत्पातदर्शने, रोग-दोषे महाभीतौ, संकटोपगमेऽपि च ॥ २ ॥
गतभूम्यादिलाभे च, महापापस्य संभवे । काराप्यं शान्तिकं नूनं धीमद्भिर्गृहमेधिभिः ॥ ३ ॥
दुरितानि क्षयं यान्ति, रोगदोषौ च शाम्यतः । दुष्टदेवासुरा मर्त्याः सपत्ना स्युः पराङ्मुखाः ॥ ४ ॥
सौमनस्यं शुभं श्रयः, तुष्टिः पुष्टिर्विवर्धते । समीहितस्य सिद्धिःस्या-च्छान्तिकस्य विधानतः ॥ ५ ॥

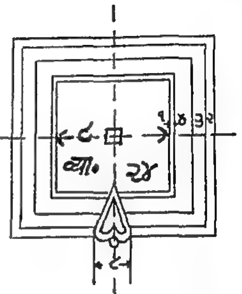
इति सामान्यशान्तिकफलं, शान्तिकान्ते साधुभ्यो विपुलवस्त्रपात्रभोजनोपकरण दानं दद्यात्.
अत्र गृहे कथिते गृहाधिपस्य नामोच्चारं कुर्यात्.

इति शान्तिककार्ये विशेष-पूजा-विधानम् (आचार दिनकर पृ० २२० तः २२५)

(इति समाप्तम्)

३२

१२
३
५

८
व्या॰
२४

પ્રકૃતિ ' ક્ષેત્ર ' ૨૪ આંગળ, તેના આઠ ભાગ કરવા તેમાંથી ' ૫ ' ભાગ એટલે ' ૧૫ ' આંગળ જેટલું જમીનમાં ખોદવું, ઉંચાઈમાં ૯ આંગળની ૩ મેખલા કરવી, એક ભાગ એટલે એક આંગળ પુષ્પકંઠ કરવો. પહેલી મેખલા–ઉપરના કુંડના છઠ્ઠા ભાગ–એટલે ૪ આંગળ ઉંચી અને ૪ આંગળ પહોળી કરવી. તે પછી મધ્યમાં બીજી મેખલા–આઠમા ભાગ એટલે ૩ આંગળ ઉંચી, ૩ આંગળ પહોળી કરવી, ત્રીજી મેખલા–નીચે બારમા ભાગ જેટલી એટલે ૨ આગળ ઉંચી અને ૨ આંગળ પહોળી બનાવવી. ॥ ઇતિ **ચોરસ કુંડ બનાવવાની રીત.**

યોની વ્યાસની અર્ધી. વ્યાસ ૨૪ આંગળ તેની અર્ધી–૧૨ આંગળ લાંબી કરવી, ૮ આંગળ પહોળી, ૧૨ આંગળ ઉંચી કરવી અને નીચેથી ભારી, ઉપર એક આંગળ સંકલિત અને જમીનના મૂળ સહીત છિદ્રની નાળ ૧૨ આંગળ ઉંચી અને આગળના ભાગમાં ૧ આંગળ નમતી, અંદર એક આંગળ કંઠની બહાર આગળ નીકળતી અને વચમાં એક આંગળ કાચબાની પીઠ આવી રીતે બનાવવી, માટીના ૨ ગોળા બંને બાજુ પુષ્ટ ઉપર રાખવા, ૧ આંગળ પહોળી એક આંગળ ઉંચી તેની પરિધિ ચારે બાજુ રહે, આ પીપળાના પાનની આકૃતિ યોની હોય છે. ॥ ઇતિ **યોની બનાવવાની રીત.**

ચોરસ (૨૪ આંગળ) ક્ષેત્રફળના ૩ ભાગ કરવા. (૮ આંગળ) એક ભાગ આગળ વધારવો. (૩૨ આંગળ) ચોરસ ક્ષેત્રફળના ૪ ભાગ કરવા. તેમાનો એક એક ભાગ (૬–૬ આંગળ) પડખે વધારવો અને ત્રિકોણુ કરવું, મેખલા નાભી અને યોની ચોરસ કુંડ પ્રમાણે કરવી. ॥ ઇતિ **ત્રિકોણુ કુંડ.**

(૧) પૂર્વ—ઓં નમ ઈન્દ્રાય સાયુધાય સવાહનાય સપરિજનાય, ઈહ ઘંટાકર્ણમૂર્તિપ્રતિષ્ઠામહોત્સવે

આગચ્છ આગચ્છ, બલિ-પૂજા ગૃહાણ ગૃહાણ સ્વાહા (એ પાઠ કહીને બલિ ઉછાળે જલ, ચંદન, પુષ્પ, ધુપ, દીપ આદિ ચઢાવે)

(૨) અગ્નિકોણે—ઓ નમોઽગ્નયે, સાયુધાય, સવાહનાય, સપરિજનાય, ઇહ૦ પૂજા બલિ ગૃહાણ ગૃહાણ સ્વાહા

(૩) દક્ષિણકોણે—ઓ નમો યમાય, સાયુધાય સવાહનાય, સપરિજનાય ઇહ૦ પૂજા બલિ ગૃહાણ ગૃહાણ સ્વાહા

(૪) નૈઋત્યકોણે-ઓ નમો નૈઋતાય, સાયુધાય, સવાહનાય સપરિજનાય ઇહ ઘંટાકર્ણમૂર્તિપ્રતિષ્ઠામહોત્સવે આગચ્છ આગચ્છ બલિ પૂજા૦

(૫) પશ્ચિમદિશાએ—ઓ નમો વરૂણાય, સાયુધાય, સવાહનાય સપરિજનાય ઇહ ઘંટાકર્ણમૂર્તિપ્રતિષ્ઠા-મહોત્સવે આગચ્છ, આગચ્છ, બલિ પૂજા૦

(૬) વાયવ્યે—ૐ નમો વાયવે સાયુધાય, સવાહનાય સપરિજનાય ઇહ ઘંટાકર્ણમૂર્તિપ્રતિષ્ઠામહોત્સવે આગચ્છ, આગચ્છ બલિ પૂજા ગૃહાણ, ગૃહાણ સ્વાહા

(૭) ઉત્તરે—ઓ નમો ધનદાય, સાયુધાય, સવાહનાય સપરિજનાય ઇહ૦ પૂજા, બલિ ગૃહાણ, ગૃહાણ સ્વાહા

(૮) ઇશાનકોણે—ઓ નમો ઇશાનાય, સાયુધાય, સવાહનાય સપરિજનાય ઇહ૦ ઘંટાકર્ણમૂર્તિપ્રતિષ્ઠા-મહોત્સવે આગચ્છ, આગચ્છ બલિ પૂજા ગૃહાણ, ગૃહાણ સ્વાહા

(૯) ઉર્ધ્વલોકે—ઓં નમો બ્રહ્મણે સાયુધાય, સવાહનાય, સપરિજનાય, ઇહ ઘંટાકર્ણપ્રતિષ્ઠામહોત્સવે આગચ્છ, આગચ્છ બલિં પૂજાં ગૃહાણ, ગૃહાણ સ્વાહા.

(૧૦) અધોલોકે—ઓં નમો નાગાય, સાયુધાય, સવાહનાય, સપરિજનાય, ઇહ ઘંટાકર્ણપ્રતિષ્ઠામહોત્સવે આગચ્છ, આગચ્છ બલિં પૂજાં ગૃહાણ, ગૃહાણ સ્વાહા. ॥ ઇતિ ॥ **'દશ દિક્પાલ બલિ પ્રદાન' મંત્ર.**

પૂર્વદિશા—ઓં નમ ઇન્દ્રાય, સાયુધાય, સવાહનાય, સપરિજનાય, પૂજાં, બલિં ગૃહાણ, ગૃહાણ સ્વસ્થાનં ગચ્છ, ગચ્છ સ્વાહા. અગ્નિકોણે. ઓં નમોગ્નયે૦ દક્ષિણે. ઓં નમો યમાય૦ નૈરૃત્યે. ઓં નમો નૈરૃતાય૦ પશ્ચિમે ઓં નમો વરૂણાય૦ વાયવ્યે. ઓં નમો વાયવે૦ ઉત્તરે. ઓં નમો ધનદાય૦ ઇશાને. ઓં નમો ઇશાનાય૦ ઉર્ધ્વલોકે ઓં નમો બ્રહ્મણે૦ અધોલોકે. ઓ નમો નાગાય૦ ॥ ઇતિ **દશદિક્પાલ વિસર્જન.**

પ્રથમ જુવારની ધાણી શેર પાંચની કરવી. પછી માણેક લાડુ શેર સવા બેનો કરવો. તેમાં રૂપા નાણું અને વિંધ્યા વગરનું મોતી નાખવું. પછી તે લાડવો ધાણી ઉપર મુકવો. પછી પતાસા, ધૂપ, કુસુમાંજલિ પાસે રાખીને વિસર્જન કરવું. તે આ પ્રમાણે—(૧) કુંભ વિસર્જન—કુંભની પાસે જઇને ઓં વિસર વિસર સ્વસ્થાનં ગચ્છ ગચ્છ સ્વાહા. એમ બોલવું. (૨) અખંડ દીપ વિસર્જન—અખંડ દીપની પાસે જઇને ઓં વિસર વિસર સ્વસ્થાનં ગચ્છ ગચ્છ સ્વાહા. એમ બોલવું (૩) પીઠ વિસર્જન—પીઠ પાસે જઇને ઓં વિસર વિસર સ્વસ્થાનં ગચ્છ ગચ્છ સ્વાહા. એમ બોલવું. પછી કુસુમાંજલિ ઉછાલવી. ॥ ઇતિ **વિસર્જનવિધિ.**

અથ ઘંટાકર્ણપ્રતિષ્ઠા તથા શાન્તિકપૂજનની હવન સામગ્રી

૧ પંચ પરમેષ્ઠિ પૂજન હોમમા—ખાંડ, ઘી, દુધપાક, ચંદન અને સેવનના તથા ખીજડાના છોડીઆ
૨ દશ દિક્પાલ પૂજન હોમમા—ઘી, ગોળ, ગુગળ, દુધપાક, શેરડીના કકડા, પીપળો અને વડના છોડીઆ
૩ બાર રાશિ પૂજન હોમમા—દુધ, ઘી, વડ અને બીલાના છોડીઆ
૪ નક્ષત્ર પૂજન હોમમા—ઘી, મધ, ગુગુલફળ, પીપળા અને વડના છોડીઆ
૫ નવગ્રહ પૂજન હોમમા—ઘી, ગોળ, દુધ, શેરડીના કકડા, કોહું, પીપળાના છોડીઆ
૬ સોળ વિદ્યાદેવી પૂજન હોમમા—ઘી, ખાંડ, દુધપાક, શેરડીના કકડા, પીપળાના છોડીઆ
૭ ગણપતિ પૂજન હોમમા—લાડવા ચૂરમાના, ઉંબરાના છોડીઆ
૮ કાર્તિકેય પૂજન હોમમાં—ઘી, દુધપાક, મહુડાના ફૂલ, પીપળાના છોડીઆ
૯ ક્ષેત્રપાલ પૂજન હોમમા—તલના લાડવા, ધતુરાના છોડીઆ
૧૦ પુરદેવતા પૂજન હોમમા—ઘી, ગોળ, શેરડીના કકડા, વડના છોડીઆ
૧૧ ચાર નિકાયદેવ પૂજન હોમમા—દુધપાક, શેરડીના કકડા, જુદી જુદી જાતના ફૂલો

आज्ञाहीनं क्रियाहीनं मंत्रहीनं च यत्कृतम् ।
तत्सर्वं कृपया देवाः क्षमन्तु परमेश्वराः ॥१॥

आह्वाहनं न जानामि न जानामि विसर्जनम् ।
पूजां चैव न जानामि त्वमेव शरणं मम ॥२॥ (पृ० २७)

कीर्तिं श्रियो राज्यपदं सुरत्वं, न प्रार्थये किंचन देवदेव ।
मत्प्रार्थनीयं भगवन् प्रदेयं, त्वद्दासतां मां नय सर्वदापि ॥१॥

इति घण्टाकर्ण-प्रतिष्ठा-विधिः समाप्तः

श्रीखरतरगच्छालंकार १००८ आचार्यशिरोमणि
परम पूज्य श्रीजिनकृपाचन्द्रसूरीश्वरजी महाराज के सुशिष्य
प्राचीन साहित्योद्धारक उपाध्याय पदविभूषित

१०८ स्व. सुखसागरजी महाराज साहेब!

आपके करकमलों द्वारा पालीताणा में निवास दरम्यान जैन-संस्कृति के ज्योतिस्तंभ १००८ दादा साहेब श्रीजिनदत्तसूरीश्वरजी की प्रेरक प्रतिमाएँ (गुरुमन्दिरों) दादावाडियों में विराजमान हुईं, तथा शासनरक्षक वीराधिवीर श्रीघण्टाकर्ण महावीर की ओजस्वी प्रतिमा शास्त्रोक्त विधि से स्थापित की गई, जिनशासन की ध्वनि के प्रतीक मन्त्राक्षरयुक्त महाघण्ट भी प्रस्थापित हुआ।

जिनकथित उपधान आदि अनेक धार्मिक क्रियानुष्ठान सम्पन्न हुए, ऐसे संस्कृति और साहित्य के मननशील मनीषी और आध्यात्मिक चेतना के गतिप्रदायक महामुनि की सेवा में सदा सादर वन्दन हो।